

Radicaal-rechts Sterk politiek jaar voor Italiaanse premier Meloni

BUITENLAND 14-15

Cafébrand Volendam Simon Keizer: 'Al die tijd denk je: ik heb het overleefd'

BINNENLAND 8-9

Reconstructie Nexperia van topman Wing zat klem tussen VS en China

SPECIAL 1-15

Weense wals Het nieuwjaars- concert is een machtige verleider

CULTUUR 26-27

Advertenties

POSTCODEKANJER

€59,7 MILJOEN

JE HEBT NOG TOT VANNACHT 02.00 UUR

postcodeloterij.nl

NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

18 Speel bewust De vergunning voor de loterij is afgegeven door de Kansspelautoriteit onder kenmerk 300028/14480 d.d. 21/10/2021.

Zullen we
wat beters
gaan doen
met die ton
op de bank?

BRIDGE FUND

Beleg vanaf €100.000 en ontvang tot 5,75% vaste rente.

Lezers uit Europa, verenigt u!

Boekhandel Donner

Rotterdam én donner.nl

NIEUWSBRIEVEN
De hele dag op de hoogte
nrc.nl/nieuwsbrieven/actueel

ABONNEMENTSVRAGEN
ga voor meer informatie
naar nrc.nl/service

REDACTIE
redactie@nrc.nl
nrc.nl/overons

PRIJS €4,60
Jaargang 56
no. 77
BELGIË € 5,60

Deze uitgave komt voort uit
Algemeen Handelsblad (1828)
en Nieuwe Rotterdamse
Courant (1844)

8 710404 000361

IN HET LAND
BRUSSEL

GEMMA VENHUIZEN

Sneukelspijt

De avond na Vierde Kerstdag lag ik wakker van iets wat de Belgen tot 'ontbreekwoord van 2025' hebben verkozen. Sneukelspijt. Na een dagenlange kerststol-raclette-rode wijn-merengue-marathon was mijn maag dan toch in opstand gekomen. Nooit meer, kermde ik zachtjes. Voortaan zou ik louter leven op sinaasappels en bleeksel-derij.

Het is gemakkelijk om het Vlaams weg te zetten als Samson & Gert-vocabulaire - de eerste jaren met mijn vriend smolt ik bij elke amai - maar eerlijk is eerlijk: snoepwroeging bekt lang zo lekker niet als sneukelspijt. Na lepel-tjesverdriet (het gemis van een partner om tegenaan te liggen) en sluimervriend (iemand die je weinig ziet maar met wie je zo de draad weer oppakt) zijn ze in België wederom met een Van Dale-waardig woord gekomen.

Niet dat de maagkramp erdoor verminderde. Ten einde raad maakte ik een nachtelijk ommetje naar de Grote Markt van Brussel. Overdag meed ik de plek, zeker in de winterweken, maar nu viel het mee met de mensenmassa's. Eindelijk kon ik in alle rust de controversiële kerststal bekijken.

De oude houten stal was na ruim een kwarteeuw toe geweest aan vervanging en dus had de stad eind november een nieuwe in gebruik genomen: een stal van textielfiguren met bolvormige hoofden, zonder eenduidige gelaats-trekken of huidskleur. Onmiddellijk kwam er protest, want in één ding doen Belgen en Nederlanders niet voor elkaar onder: doorzagen over alles wat ook maar een beetje riekt naar verandering. „65.000 euro voor een hoop vodden”, „Maria zonder gezicht, afschuwe-lijk”. Al in de eerste week werd het hoofd van baby Jezus gestolen; in de nachten erna had een beveiliging als een moderne schaapsherder de wacht gehouden. Inmiddels was het hoofd terug en was er op het eerste gezicht geen bewaker te bekennen, maar uittesten of er alsnog iemand uit de schaduwen naar voren zou ko-

men als ik over het hek zou klimmen durfde ik niet.

De stal beviel me wel. Qua vorm deden de bollen me denken aan de carnivore sponzensoort die begin dit jaar bij Antarctica werd ontdekt. Toen in de Zuidelijke Oceaan een ijsberg afbrak, twee keer zo groot als Rotterdam, kwam er een stuk zeebodembloot te liggen waar Amerikaanse biologen enthousiast hun high-tech-onderwatervoertuig op los lieten. Het robotwagentje (koo-naam: Subastian) legde een kleurrijke wereld vast, inclusief een jeugdige kolossale inktvis, uitgestrekte koudwaterkoraal-landschappen en zombiewormen die zich een weg knagen door de skeletten van dode walvissen.

Maar onbetwist hoogtepunt

In één ding doen Nederlanders en Belgen niet voor elkaar onder: doorzagen over verandering

was dus de *death ball sponge*, waarvan het kerstbalvormige lijf bezaaid is met minuscule weerhaakjes - argeloze prooien die daarin vast komen te zitten worden geabsorbeerd door de bol en langzaam verteerd. Indrukwekkend, zeker als je bedenkt dat de meeste sponzen passieve filteraars zijn, wachtend op restjes die hen al dan niet toekomen. Pessimistisch gezien vormt de moordlustige spons zelfs de belichaming van het jaar 2025: de mensheid die tergend traag ten ondergaat aan de gulzigheid van enkele veelvraten.

Moe maar met een gekalmeerde maag keerde ik huiswaarts, waarbij ik ternauwernood een vieze plek op de stoep ontweek. Bijna was ik in een restant gestapt van andermans sneukelspijt.

ARMSTE EU-LIDSTAAT

Overstap naar de euro verdeelt Bulgarije

Bijna de helft van de Bulgaren staat niet te juichen bij toetreding tot de eurozone per 1 januari. Het armste land van de Europese Unie vreest hogere prijzen.

Mark Duursma

AMSTERDAM

De voorzitters van de Europese Commissie en de Europese Centrale Bank beloven economische voorspoed en geopolitieke zekerheid. Veel Bulgaren vrezen echter inflatie, verlies van nationale identiteit en meer politieke chaos. De Bulgaarse toetreding tot de eurozone op 1 januari valt samen met veel onzekerheid en onvrede in het land. Al zijn er ook voordelen, ziet marktkoopman Anton Teofilov, geciteerd door nieuwssite *Politico*: „Je kunt naar Griekenland gaan en een fles ouzo kopen met dezelfde valuta.”

Na groen licht van de Europese Commissie begin juni en instemming van het Europees Parlement een maand later, is het donderdag zover: Bulgarije stapt als 21ste EU-lidstaat over op de euro. De Bulgaren hebben één maand de tijd om definitief afscheid te nemen van de lev, vanaf 1 februari kunnen ze alleen nog met de euro betalen. Zes landen binnen de EU hebben nog hun eigen munt: Zweden, Denemarken, Polen, Tsjechië, Hongarije en Roemenië. Kroatië was drie jaar geleden het laatste EU-land waar de euro werd ingevoerd.

De invoering van de euro is de afsluiting van een lang proces dat begon met de toetreding van Bulgarije tot de EU in 2007. Voor het Balkanland met 6,4 miljoen inwoners, waar velen zich historisch en cultureel verbonden voelen met Rusland, gaat het om meer dan een economische transitie. Het is, na toetreding tot de Schengenzone begin dit jaar, een grote stap richting verdere Europese integratie.

Zo ziet Moskou dat ook, getuige de Russische desinformatie op sociale media waarmee verzet tegen de euro werd aangewakkerd. Demonstraties eerder dit jaar tegen de euro werden georganiseerd door de extreemrechtse en pro-Russische partij Revival. Bulgarije is het armste land van de EU, met een bbp per inwoner van 17.355 euro.

Toetreding tot de EU heeft Bulgarije veel gebracht, betoogde Eurocommissaris Valdis Dombrovkis in een recente lezing in Sofia: in 2007 was het Bulgaarse bbp per inwoner slechts 40 procent van het EU-gemiddelde, in 2024 was dat gestegen naar 66 procent. Bulgarije heeft de staatsfinanciën beter op orde dan veel andere EU-landen: de staats-schuld bedraagt 26,3 procent van het bbp (het EU-gemiddelde is 81,9 procent), het begrotingstekort is 3 procent.

Lage schulden, een lage en stabiele inflatie, een stabiele munt: de Bulgaarse economie is niet imposant maar wel stabiel, ondanks langdurige politieke chaos en diepgewortelde corruptie. Onzekerheid over die stabiliteit verklaart wellicht dat 45 procent van de Bulgaren tegen de euro is, volgens een peiling van het Bulgaarse ministerie van Financiën. De Bulgaren waar Politico mee sprak, wijzen op kwetsbaarheid van de eurozone, met begrotingsproblemen in de grote lidstaten. Voorstanders van de euro voorzien meer handel met landen binnen de eurozone (65 procent van de Bulgaarse export gaat nu naar EU-landen, 45 procent naar euro-landen), meer buitenlandse investeringen, meer banen en betere toegang tot buitenlands kapitaal.

Massaal straatprotest

Op 11 december trad de centrumrechtse regering van premier Rosen Zhelyazkov af na weken van massaal straatprotest. Vooral jongeren spreken zich uit tegen corruptie en invloed van mediademagnaat Deljan Peevski, die achter de schermen de Bulgaarse politiek bepaalt. Net als bij Gen Z-protesten elders in de wereld eisen zij dat de regering meer investeert in zorg en onderwijs.

Polarisatie kleurt de Bulgaarse politiek. Regeringen zijn wankel, er waren zeven parlementaire verkiezingen in de laatste vier jaar. Na de val van de regering-Zhelyazkov worden binnenkort nieuwe verkiezingen verwacht. De onzekere politieke situatie, met partijen die Bulgarije liever richting Trump of Poetin dan richting EU zien bewegen, is een forse belasting voor de invoering van de euro. Of zoals de twintigjarige student politicologie Natali Ilieva, overtuigd voorstander van de euro, het tegen Politico zegt: „Ik ben vooral bezorgd dat de kwestie door bepaalde partijen wordt gepolitiseerd om de samenleving verder te verdelen.”

dere schaatser, of over anderhalve maand thuis op de bank - de grootste nachtmerrie. Zoals Jennings de Boo, debutant op het OKT en straks in Milaan medaillekandidaat op twee afstanden, het verwoordde: „In aanloop naar het OKT is schaat-sen helemaal niet leuk meer. Voorafgaand aan races als deze ga ik het liefst naar huis en stop ik met schaatsen.”

De afgelopen vijf dagen lieten zien wat die ongezonde spanning met topsporters kan doen. Ook schaatsers die al jarenlang op het hoogste niveau presteren, bezweken onder de druk. Marrit Fledderus had op de 500 meter twee keer een valse start - weg olympische droom. Jutta Leerdam, een schaatser die zelden valt, ging onderuit in de tweede bocht van haar 1.000 meter. Beune, beoogd 'koningin van de Spelen' met kans op drie gouden medailles, liep door een misslag haar startbewijs mis voor de afstand waarop ze internationaal onklopbaar is. Dinsdag lukte het haar ook niet om zich te kwalificeren voor de 5.000 meter, waardoor ze in Milaan maar op één individuele afstand van start gaat. En dan even later miste regering olympisch kampioen Kjeld Nuis een startbewijs op de 1.500 meter.

Schaatsers die weinig druk voelen, zorgden juist voor verrassingen. Zoals de onbekende Stijn van de Bunt (21) uit Lopik, die met over-

macht de 5.000 en 10.000 meter won. En wat te denken van sprinter Femke Kok? Winnaar van zowel de 500 als 1.000 meter, waarna ze, als extraatje, een poging waagde op de 1.500 meter - een afstand die ze vrijwel nooit rijdt. Ze werd tweede en mag straks ook op die afstand starten in Milaan.

Er was nog een derde categorie: schaatsers die onder grote druk reden, maar hun zenuwen wel onder controle konden houden. Joep

”

Het is belangrijk dat je leert presteren op het juiste moment

Remy de Wit technisch directeur

Wennemars bijvoorbeeld, de wereldkampioen op de 1.000 meter die in de weken ervoor worstelde met een liesblessure: geplaatst voor drie afstanden. Jorrit Bergsma, 39 jaar oud, die tweede werd op de 10.000 meter door op tienden van een seconde de ver-viudele afstand van start rijden. En dan was er nog Antoinette Rijpma-de Jong. Het hele seizoen al matig in vorm, een sof op de 1.000 meter (zevende), daarna afgezegd voor de 3.000 meter om zich te concentreren op haar laatste kans: de 1.500 meter. Die ze won - „het mes op de

keel”, in haar eigen woorden.

Iedere vier jaar leidt het OKT weer tot discussie in de Nederlandse schaatswereld. Is zo'n hard meetmoment - uniek in het internationale schaatsen - de beste manier om 's lands olympische medaillekansen te optimaliseren? Moeten de toppers niet gewoon van tevoren aangewezen worden?

Kjeld Nuis vindt dat laatste - en zag zijn gelijk over de „belachelijke kutregels” bevestigd door wat Beune overkwam. Maar volgens technisch directeur Remy de Wit van schaatsbond KNSB is de grote druk op het OKT „een bewuste keuze”, zo zei hij eerder tegen NRC. „Het is belangrijk dat je leert presteren op het juiste moment.” Anders gezegd: wie het OKT overleeft, is nóg beter op de Spelen.

Na vijf dagen OKT is de selectievolgorde ingevuld, maar de definitieve afvaardiging naar Milaan nog niet beklonken. De komende dagen mag bondscoach Rintje Riitsma zijn ideale opstelling voor de ploegen-achtervolging en de massastart bepalen bij de KNSB, daarna maakt een commissie van de schaatsbond de definitieve selectie van negen mannen en negen vrouwen bekend. Daarbij kunnen ze gebruik maken van aanwijssplekken - drie stuks per sekse - voor schaatsers die zich de afgelopen dagen niet op eigen kracht gekwalificeerd hebben.

De openlijke lobby van schaat-sers is al tijdens het OKT begonnen. Chris Huizinga bepleitte dat zijn maatje Beau Snellink, die tegenviel op de lange afstanden, een „sleutelrijder” is voor de ploegenachtervolging. Twee dagen later bood hij zichzelf ook aan voor de massastart. Stijn van de Bunt zei na zijn zeges op de vijf en tien kilometer dat hij voor zowel de massastart als de ploegen-achtervolging beschikbaar is. „Laat de bondscoach maar bellen.”

Jutta Leerdam hoopt na haar val op de 1.000 meter alsnog aangewezen te worden op haar favoriete afstand. „Ik vind dat ik daar thuis-hoor op de Spelen.” In haar voor-deel spreekt dat ze op de 500 meter wel zelfstandig een olympisch ticket wist te bemachtigen. Bovendien kan haar val als een 'calamiteit' bestempeld worden - iets wat niet geldt voor de misslag van Beune.

Het uitgangspunt, zo zei De Wit van de KNSB voorafgaand aan het OKT, is zo min mogelijk gebruik te maken van aanwijssplekken. Snel-link lijkt kansloos, en ook Beune gaat geen plek op de 1.500 meter krijgen. Maar om Van de Bunt kan de schaatsbond na diens prestaties voor de ploegenachtervolging nau-welijks meer heen, en ook Leerdam lijkt een goede kans te maken.

Over minder dan een week, op 5 januari, staat de officiële presentatie van de Nederlandse olympische equipe gepland. In Thialf. Dan moet de selectiecommissie eruit zijn.

Regerend wereldkampioen op de 1.500 meter vrouwen, Joy Beune, kwalificeert zich niet op haar afstand op de vierde dag van het olympisch kwalificatietoernooi in Thialf. FOTO ROBIN VAN LONKHUIJSEN/ANP

ANALYSE OLYMPISCH KWALIFICATietoernooi

Valpartijen, misslagen - in Thialf bezweken zelfs de topschaatsers

Drama en verrassingen kenmerkten het olympisch kwalificatietoernooi van de schaatsers.

Thijs Niemantsverdriet en Sam de Voogt

HEERENVEEN

Woëdend was Kjeld Nuis op maandagavond. Niet over zijn eigen prestatie - die was reden geweest voor vreugde, zou je zeggen: met vijfduizendste van een seconde verschil had hij zich weten te plaatsen voor de 1.000 meter in Milaan. Vier jaar geleden was hij op dezelfde afstand, als regerend olympisch kampioen, nèt een startbewijs misgelopen.

Nee, Nuis' woede en verdriet gingen over het lot van zijn vriendin Joy Beune. Die was kort daarvoor vierde geworden op de 1.500 meter, haar beste afstand - en kon een startbewijs voor de Spelen vergeeten. Nuis was haar na afloop tegen het lijf gelopen, had haar tien seconden kunnen troosten, en moest toen verder - het ijs op, de 1.000 meter schaatsen. „Ik werd gewoon heel verdrietig. Het was zo verschrikkelijk sneu. Ze hoórt op die afstand gewoon op de Spelen.”

Het olympisch kwalificatietoernooi (OKT) voor langebaanschaatsers bevestigde maar weer zijn reputatie: vrijwel iedere afstand bracht drama en verrassingen. Vijf dagen lang zag je in Thialf een dichtheid aan emoties die je op geen enkel ander toernooi ziet. Op het OKT is het alles of niets: naar de Spelen, de grootste ambitie van ie-

DRUK OP DE ZORG

Patiëntenstop bij kwart huisartsen

Het aantal huisartsen dat geen nieuwe patiënten aanneemt, is toegenomen ten opzichte van twee jaar geleden.

Julia Vié
AMSTERDAM

Op zoek naar een nieuwe huisarts? Dat kan nog weleens lastig worden. Bijna 25 procent van de huisartsen heeft een volledige patiëntenstop, blijkt uit reacties van meer dan 1.500 huisartsen die Independer verzamelde. In 2023 lag dat aantal volgens de zorgvergelijkingssite nog rond de 18 procent.

Twee derde van de huisartsenpraktijken neemt niet zomaar nieuwe patiënten terecht die aan bepaalde voorrangsvoorwaarden voldoen. Volgens Independer is een nieuwe huisarts nog het makkelijkst te vinden buiten de steden, en in rijkere gemeenten.

De uitkomsten van het onderzoek verbazen voorzitter Marjolein

Meer huisartsen beperken het aantal **nieuwe patiënten** dan twee jaar geleden. FOTO SASKIA VAN DEN BOOM

Tasche van de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) niet. De druk op de huisartsenzorg neemt al langer toe. „Huisartsen letten steeds beter op wat ze aankunnen”, zegt Tasche. Ze houden volgens haar bijvoorbeeld beter in de gaten waar iemand woont, zodat ze bij spoed op tijd bij een patiënt kunnen zijn.

Er komt steeds meer terecht op de schouders van de huisarts, stelt Tasche. Ouderen wonen langer thuis, patiënten worden eerder ontslagen uit het ziekenhuis, wachtlijsten voor geestelijke gezondheidszorg en andere specialistische zorg zijn toegenomen. „Neem bijvoorbeeld een meisje

van twaalf met anorexia. Haar ouders maken zich grote zorgen, maar ze moet negen maanden wachten op specialistische zorg. Tot die tijd blijft dat de zorg van de huisarts. We hebben meer huisartsen dan ooit, maar we hebben er ook meer nodig dan ooit.”

Volgens Tasche krijgt de huisarts

ook steeds vaker te maken met zaken die meer met sociaal welzijn te maken hebben dan met zorg. Vragen over onveiligheid, huiselijk geweld, armoede of schimmel in huis, bijvoorbeeld. „We moeten ook investeren in sociale veiligheid en buurtinitiatieven.”

Tasche noemt nog meer oplossingen, zoals „regionaal opleiden”. Als een huisarts drie jaar lang wordt opgeleid in een regio waar het tekort nijpend is, is de kans groter dat deze daar blijft wonen en werken. Gemeenten en verzekeraars helpen steeds vaker nieuwe huisartspraktijken op weg, zegt Tasche, door huisvesting te vinden of een opstartvergoeding te bieden. Ze hoopt ook op meer duidelijkheid vanuit de Belastingdienst over de nieuwe zzp-regeling. „We hebben freelancers nodig, onder andere voor avond- en weekenddiensten.”

Binnen het curriculum is volgens de huisartsenvereniging nu nog te veel aandacht voor specialisaties in het ziekenhuis. „We vechten voor meer aandacht binnen de opleiding geneeskunde.” Ze verwacht dat het nog een tijd zal duren voordat het huisartsentekort zal zijn opgelost. „Er zijn oplossingen, maar die zullen niet morgen effect hebben.”

De ruzie tussen huurder en verhuurder in **Heerhugowaard** is zo hoog opgelopen dat de politie drie keer is gebeld. FOTO LAURENS BOSCH/ANP

RECHTSAAK

Nu Airbnb-gast niet wil vertrekken, woont verhuurder in het fietsenhok

Een verhuurder eist via de kantonrechter ontruiming, omdat de huurder zijn woning niet wil verlaten. „Er was geen termijn.”

Sarah Ouwerkerk

ALKMAAR

Een woning verhuren wanneer je er zelf toch niet bent klinkt als makkelijk bijverdienen. Maar wat makkelijk lijkt, blijkt een moeilijke situatie als de huurder bij terugkomst van de eigenaar niet wil vertrekken. „Als ik een ander huis had kunnen vinden, was ik allang gegaan”, zegt de huurder. De verhuurder eist via een kort geding ontruiming, dinsdag boog de kantonrechter in Alkmaar zich erover.

De eigenaar van een eengezinswoning in Heerhugowaard is regelmatig langere tijd in Ethiopië, zijn geboorteland. Als hij weg is, verhuurt hij zijn koopwoning via onlineplatform Airbnb. Een vader, die tien maanden geleden met zijn drie kinderen (12, 16 en 18 jaar) vanuit Nieuw-Zeeland naar Nederland kwam, bewoont sinds april twee kamers van het huis. De woonkamer, badkamer en keuken, blijkt tijdens de zitting, moesten zij delen met huurders die in de twee andere slaapkamers van het huis verbleven. Die zijn inmiddels vertrokken.

De afspraak werd in eerste instantie gemaakt via Airbnb voor de periode april tot augustus. Maar na die eerste maand is de afspraak via het verhuurplatform ontbonden en hebben ze mondelinge afspraken gemaakt. Voor 1.800 euro huurt de man twee ka-

mers, maar tot wanneer? Dat is onduidelijk. Sinds september wil de eigenaar zijn woning weer in.

Tegenover de kantonrechter zitten de verhuurder en zijn zoon en zijn advocaat. Aan het andere uiterste de huurder en zijn meerderjarige zoon - maar zonder verdediging. De rechter legt uit hoe de zitting zal verlopen. „De advocaat van de verhuurder stelt dat het om huur gaat van korte duur en dat die al beëindigd is”, zegt de rechter. „Hij zegt dat u er zit, zoals dat heet: zonder recht of titel.”

We gaan nu eerst naar uw verweer luisteren, zegt de rechter tegen de huurder. „Wat vindt u van de vordering?” De huurder is toen hij tien jaar oud was in Nieuw-Zeeland gaan wonen, vond daar een vrouw en kreeg kinderen. Hij en de moeder zijn uit elkaar, nu wil hij zijn kinderen hier opvoeden. „We komen uit een land waar je niet mag liegen tegen de rechter.” Wat de verhuurder allemaal zegt is „voldedige onzin”, stelt hij.

Welcome to my mansion

De twist tussen huurder en verhuurder is zo hoog opgelopen dat de politie drie keer is gebeld. Er is ook een deurwaarder langs geweest. „Wat was volgens u de afspraak”, vraagt de rechter aan de huurder. „Dat we daar mochten zijn voor 1.800 euro per maand. Welcome to my mansion”, werd gezegd. Er was geen termijn.” Het is niet zo dat de huurder daar wil

blijven, zegt hij, maar iets anders kan hij niet vinden. Hij hoopt door middel van „huisurgentie” in februari een huis te hebben.

De verhuurder woont ondertussen ook in het huis, in het vertrek dat vroeger een fietsenhok was. De situatie emotioneert hem zichtbaar. Hij benoemt wat er allemaal stuk is gegaan in het huis. „Ze hebben een Playstationkamer van mijn woonkamer gemaakt.”

Mijn woonkamer is nu een Playstationkamer

De verhuurder

Hij zegt dat de huurder woont „als een vis in het water” en dat hij „alles tot zijn beschikking heeft”. Hij, aan de andere kant, heeft nu alleen een hok met een bed. En een onveilig gevoel.

„Mijn cliënt heeft een groot en dringend recht om in zijn eigen woning te kunnen wonen”, zegt zijn advocaat. Zijn standpunt: het is de redelijke verwachting van beide partijen dat dit een tijdelijke overeenkomst was. „En waarom kan hij die 1.800 euro niet gebruiken om een andere woning te vinden?” Later blijkt dat de huurder maar 600 euro per week verdient - niet genoeg om in de vrije sector een woning te kunnen vinden.

De rechter kan „de vervelende situatie die is ontstaan niet voor beide partijen oplossen”. Hij

noemt de minderjarige kinderen, die dan mogelijk op straat zouden komen te staan. „Maar ik dan”, vraagt de verhuurder. Waarna huurder en verhuurder door elkaar heen om aandacht vragen. „Zo kan ik niemand verstaan”, zegt de rechter. Hij zegt moeilijk te kunnen vaststellen wat partijen hebben afgesproken en welk bewijs er is.

In een poging samen tot een oplossing te komen stelt de advocaat

van de verhuurder voor dat ze een ontruimingsdatum afspreken op 1 maart. „Dan weet iedereen waar hij aan toe is”, zegt de advocaat. Dan kan, mocht het de huurder nog niet gelukt zijn een sociale huurwoning met urgentie te vinden, tijdelijk iets anders zoeken. „Een Airbnb bijvoorbeeld.” De huurder wijst dat aanbod af. „Ik leg mijn kaarten liever bij u”, zegt hij tegen de rechter.

Uitspraak volgt op 13 januari.

Advertentie

UNHCR bedankt de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij

Voor de steun aan ons werk voor vluchtelingen en migranten op Aruba en Curaçao

dat is de kracht van samen!

Wereldwijd leidt en coördineert UNHCR, de VN-Vluchtelingenorganisatie, hulpacties voor mensen op de vlucht. Naast het bieden van noodhulp en bescherming, helpt UNHCR mensen op de vlucht ook met het opbouwen van een nieuw bestaan.

Mede dankzij alle deelnemers van de Nationale Postcode Loterij ontving UNHCR in 2024 en 2025 een extra bijdrage. Hiermee kon UNHCR, samen met lokale partners, Venezolaanse vluchtelingen en migranten op Aruba en Curaçao betere leefomstandigheden en bescherming bieden. Deze bijdrage heeft geholpen het risico op uitbuiting en geweld te verkleinen.

Kunstenaar Jhomar uit Venezuela maakte een muurschildering waarmee hij aandacht vraagt voor vluchtelingen en migranten op de eilanden, die vaak in de schaduw moeten leven.

Namens de mensen die wij hebben kunnen steunen: **deelnemers bedankt.**

De VN-Vluchtelingenorganisatie

Advertentie

Laat je al ruim 40 jaar méér zien

Ga cultuur snuiven in Duitsland

Groepsreizen | autovakanties

Boek uw vakantie naar Duitsland

SRC-reizen.nl

Trustpilot 4.6

Groot denken, grenzeloos resultaat

Speel bewust

18+

Kavango-Zambezi is een transnationaal Afrikaans natuurgebied. Je vindt er tegenwoordig leeuwen, cheeta's en de grootste populatie savanneolifanten. In 2020 ontving het **Wereld Natuur Fonds** samen met zijn Afrikaanse partners € 16,9 miljoen om dit landschap te herstellen. Samen voor meer natuur, ook dat is **The Power of Postcodes**.

Lees meer

Voormalig café 't Hemeltje. In de nieuwjaarsnacht van 2000 op 2001 kwamen hier veertien jongeren om het leven door een brand in het café. FOTO RAMON VAN FLYMEN/ANP

INTERVIEW **SIMON KEIZER ZANGER**

Pas nu deelt Simon Keizer wat de brand in 't Hemeltje met hem deed

Even na de jaarwisseling 25 jaar geleden brak brand uit in het Volendamse café 't Hemeltje. Er vielen 14 doden en 241 gewonden. Simon Keizer, de helft van het voormalige duo Nick & Simon, was er ook. „Al die tijd denk je: ik heb het overleefd.”

Rinskje Koelewijn

VOLENDAM

Café 't Hemeltje aan de haven van Volendam bestaat nog, maar niet meer als café. Het is op aanvraag te bezoeken door slachtoffers en nabestaanden van de ramp 25 jaar geleden, toen op Oudejaarsavond even na twaalfen de kerstversiering aan het plafond vlamvatte. Een hevige steekvlam, verschroeiende hitte – de temperatuur liep op tot 500 graden Celsius – een café bomvol Volendamse tieners en geen of geblokeerde nooduitgangen. Veertien jonge mensen overleden, 241 raakten gewond, van wie 200 zeer ernstig. In Volendam is geen familie niet geraakt door de ramp van toen.

De gevel van het pand aan Haven 154-156 is onaangestast – de brand woedde binnen. Op de begane grond, waar ooit bar Wirwar zat, is nu Experience Volendam gevestigd waar toeristen foto's kunnen laten maken in Volendamse klederdracht. In het souterrain – daar zat café Blokhut – kun je virtueel meevaren met een Volendamse vissersboot. Alleen de ra-

men van 't Hemeltje op de eerste verdieping ogen dood en donker – destijds sprongen de cafébezoekers er uit pure paniek uit. Wie weet het nog? Niet de toeristen die over de dijk slenteren met bakken kibbeling en zakken Vlaamse fritjes. Niet de jongens die hun fietsen neersmijten tegen de winkelpui van Jonk Keizer waar vuurwerk wordt verkocht.

In het Volendams museum, in het centrum van het dorp, zijn nauwelijks toeristen maar wel Volendammers, en veel ook. Ze komen lopend of op de fiets en lopen rechtstreeks naar de hoek waar drie overlevenden van de brand een tijdelijke expositie hebben ingericht over wat er 25 jaar geleden gebeurde. Televisiejournals en krantenberichten, knuffels en kaartjes die op de stoep bij 't Hemeltje waren neergelegd en al die tijd bewaard zijn, gefilmde getuigenissen van soms ernstig verminkte overlevenden – de meesten zijn nu rond de 40 jaar. Maar ook zijn de verhalen te horen van wie niet gewond raakte of zelfs niet in het café was, maar het wel zag gebeuren. En dat is voor het eerst. Alle aandacht ging altijd, terecht, naar de „echte slachtoffers”, zegt één van hen. Voor en over hen zijn monumenten opgericht, boeken

geschreven, documentaires, tentoonstellingen en podcasts gemaakt.

Deze week presenteert Simon Keizer (41), helft van het voormalige duo Nick & Simon, zijn luisterboek, *Wat moed dat moet: mijn leven in flarden* (Storytel). Hij vertelt erin hoe zijn herinneringen aan de brand jaren in hem hebben liggen smullen, zonder dat hij er erg in had. „Al die tijd denk je: ik heb geluk gehad, ik mag niet klagen, ik

”

We praatten over wie er waar lag, wie er hoeveel procent verbrand was. Wat we deelden waren onze zorgen om de anderen

heb het overleefd.” De anderen hadden elke maand een operatie, de anderen begroeven hun zus, hun broer, hun kind en wat had hij nou helemaal meegemaakt?

Hij was er die avond, zegt hij in het Van der Valkhotel in Katwoude, langs de snelweg naar Volendam. Met elf van zijn beste vrienden, Nick Schilder hoorde daarbij, hij behoorde tot de gewonden. Ze hadden aan de tafel bij de wentel-

trap zullen zitten, maar het werd een tafel bij de ingang. Het vuur ontstond bij die wenteltrap. Een jongen stak sterretjes af, de kersttakken aan het plafond vatten vlam. Later bleek dat de versiering niet geïmpregneerd was met brandvertrager – wat wel had moeten. Sowieso bleek dat het café de vergunningen niet op orde had, en al helemaal niet voor zoveel gasten. De jongens bij de wenteltrap overleefden het niet.

Hij droeg die avond een zwarte spijkerbroek, een T-shirt en een bruin velours overhemd. Zijn moeder zei nog toen ze het samen kochten in het winkelcentrum in Purmerend: „Wel een brandbaar stofje.” Die nacht trok hij die kleren uit thuis in een bijschuurtje, de brandgeur viel er later met geen mogelijkheid meer uit te wassen. Weken laten hoestte hij nog roet op. „Slijm met zwarte spikkeltjes.”

Wat hij zich herinnert zijn flarden, maar kraakheldere. Het licht ging uit, de muziek stopte. Geen opstootje zoals hij dacht, maar kortsluiting. Vuur heeft hij niet gezien, alleen de hitte gevoeld. „Instinctief dook ik naar de vloer.” Mensen liepen over hem heen, hij kroop over de lichamen naar de bar. Zag daar twee vrienden, Martijn en René. Lachen om elkaars

zwartgeblakerde gezichten. Naast hem een meisje, Liesbeth, ze droeg alleen een bh en een string en haar huid was onnatuurlijk bleek, alsof die gesmolten was. Nee, ze had geen pijn, zei ze. Later begreep hij dat bij een ernstige derdegraadsverbranding ook de zenuwen verschroeien en pijn niet meer te voelen is. Liesbeth is later aan haar verwondingen overleden.

Eén, twee keer is hij terug gegaan het café in. Hij heeft geschud aan de bebloede benen van Tom, die nog bleek te leven. Later die avond heeft de vader van zijn toenmalige vriendinnetje hen nog naar het ziekenhuis gereden. Wat hij daar heeft gezien. Zo vol, zo veel gewonden. Slachtoffers werden die nacht nog overgebracht naar ziekenhuizen in België en Duitsland. Zij werden naar huis gestuurd. „Onze klachten waren niet ernstig genoeg.”

Elf dagen voor de brand hadden Nick Schilder en hij voor het eerst als duo opgetreden bij de kerstviering op school. Bij de eerste herdenking op 1-1-2002 hadden ze hun tweede optreden ooit, ze zongen een lied dat Simon had geschreven over de dood van zijn vader – een jaar vóór de brand, aan maagkanker. „De geboorte van Nick & Simon ging hand in hand

met de brand.” Tot dat inzicht is hij nog maar net gekomen.

Want in al die jaren samen touren, uren in de studio opnemen en soms 360 optredens in een jaar, is de brand nooit een gespreksonderwerp geweest, zegt hij. „De eerste weken na de ramp wel, heel intens. We zaten bij de ouders van onze vriend Wim thuis – hij lag in een ziekenhuis in Antwerpen. Nick werd drie weken in coma gehouden in het toenmalige AMC. „We praatten over wie er waar lag, wie er hoeveel procent verbrand was. Wat we deelden waren onze zorgen om de anderen.”

Zijn vrouw, Anne Marie Hoek, was ook in 't Hemeltje die avond. Toen ze verkering kregen, wisten ze van elkaar dat ze er geweest waren, maar meer dan een vaststelling is dat onder Volendamers niet. „Was jij er? O, ik ook.” Vijf jaar geleden, toen de ramp twintig jaar geleden was, hebben ze het er voor het eerst in detail over gehad. „Ze was bedolven geraakt onder de mensen. Dat is haar schild geweest.”

Hun middelbare school, het Don Bosco college in Volendam, was fantastisch, zegt hij. „Aangrenzend aan de school zit sportzaal Opperdam waar we elke dag werden opgevangen en samenkwamen voor elke begrafenis.” Vorige week was daar een herdenking, georganiseerd door zijn neefje dat nu 15 is, bijna zo oud als hij toen. „Ik zat naast Merith en zij had haar schoolagenda's uit die tijd bewaard. Eerste uur: begrafenis Christine. Vierde uur: Duits

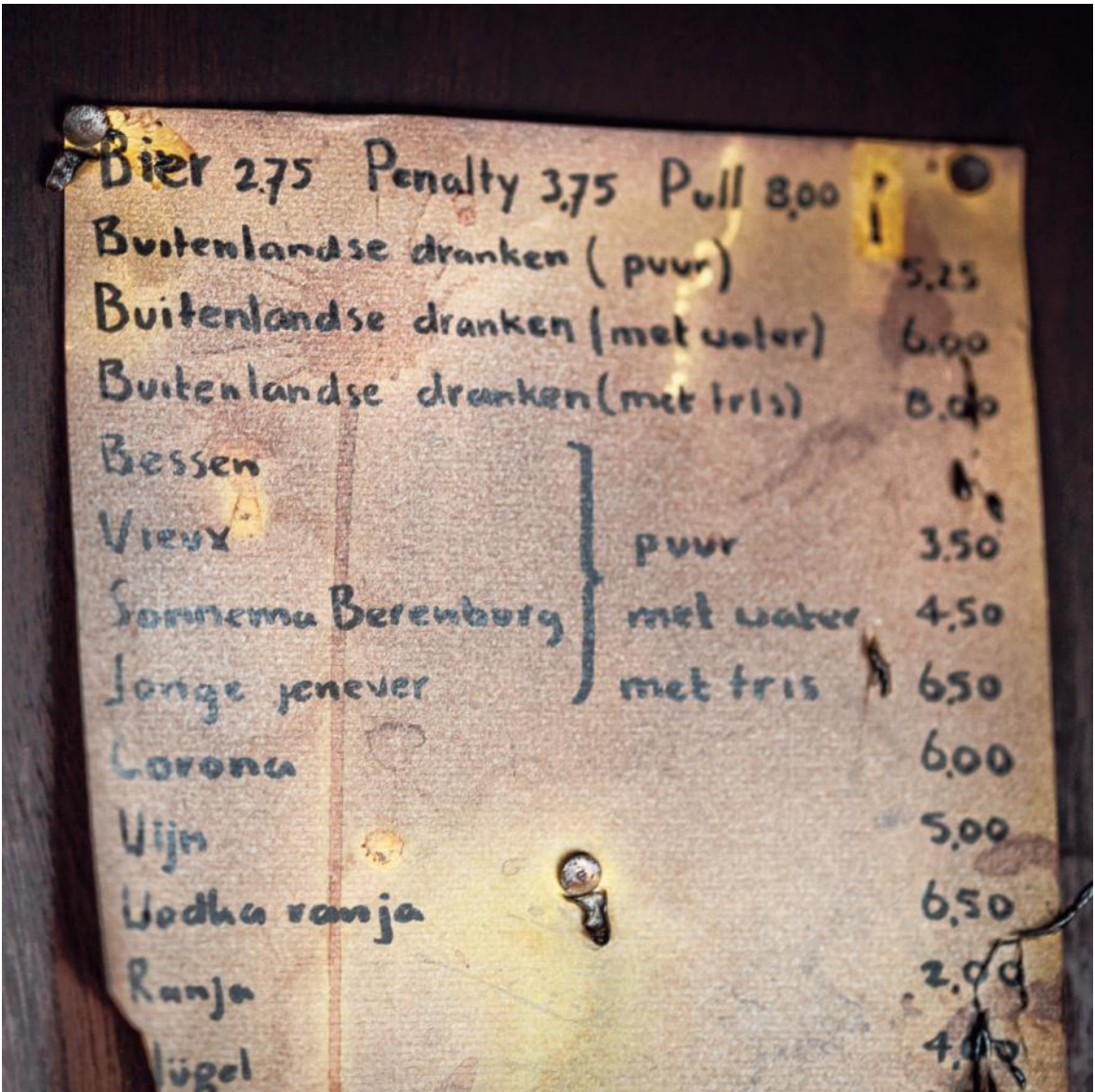
de catwalk stond in Ziggo, het optreden liep fantastisch, het publiek om me heen ging uit z'n dak en ik dacht: ik vind het wel kicken, maar echt iets voelen, nee, dat doe ik niet.”

Retraite in Costa Rica

Achteraf weet hij dat zijn gevoel al die jaren was „afgevlakt”. Hij moest ervoor naar de andere kant van de wereld om die conclusie te trekken. In 2023 reisde hij naar Costa Rica voor een retraite van 12 dagen, El cielo heette het oord, de hemel. Hij zat er met acht vreemden, zonder telefoon. Mediteren, praat sessies, ademhalingsoefeningen en een stappenplan op zoek naar zijn 'Werkelijke Ik' en 'Liefdevolle Zelf’. „Op mijn bed lag een ontvangstbriefje met: *leave your preferences behind*.” Laat uw voorkeuren achterwege. Hij lacht: „Door de jaren heen was ik best een luxepoes geworden. De oude Simon had allang bij de lobby gestaan om een andere kamer te vragen.” Op een van de laatste dagen, tijdens een stilte-

”

Merith had haar schoolagenda's uit die tijd bewaard. Eerste uur: begrafenis Christine. Vierde uur: Duits

De drankkaart in voormalig café 't Hemeltje. FOTO RAMON VAN FLYMEN/ANP

jaar voelde hij het nog niet. „Wat ik bij Anne Marie zag, die intense vreugde, die was er bij mij niet.”

Bij zijn therapeut was het vooral over de dood van zijn vader gegaan. „Ik heb de brand wel genoemd, maar in mijn beleving had ik dat zo'n beetje verwerkt.” Zijn vaders dood had hem geleerd zich te vermannen. „Mensen zeiden: nu ben jij de man in huis.” Dus die brand en de naweeën daarvan, daar kon hij mee *dealen*, dacht hij. School deed op enig moment een enquête onder de leerlingen. Een van de vragen was of hij wel eens dacht aan zelfdoding. Ja, had hij

aangekruist. Stóm. Moest hij tekst en uitleg komen geven bij de klas-senmentor, in een leeg lokaal, met twee onbekende mannen erbij. Daar en toen besloot hij „mijn shit voortaan voor mezelf te houden”. Tot die dus in Costa Rica werd opgerakeld.

Die retraite was in juni 2023, het duo Nick & Simon was in april van dat jaar op zijn verzoek gestopt. Toeval? „Lang heb ik gedacht dat het één niets met het ander te maken had. Nu lijkt het me superlogisch, privé en zakelijk moest rigoureuus het roer om. Alles in me schreeuwde om een nieuwe start.”

Zelfs hun trouwgelofte hebben Anne Marie en hij dit jaar opnieuw afgelegd.

Volgende week gaat hij met twee vrienden voor het eerst terug naar 't Hemeltje. „De bar schijnt nog intact te zijn, de potglazen waar iedereen geld instopte staan er nog op.” Hij heeft vernomen dat de tentoonstelling over de brand van het Volendams museum permanent wordt ondergebracht in het souterrain onder het 't Hemeltje. „Dan is alles mooi rond.” Maar eerst gaat hij een paar dagen weg met zijn gezin. Met Oud en Nieuw blijven ze nooit in Volendam.

Simon Keizer: „Het was alsof we collectief besloten: klaar ermee en door.” FOTO DINGENA MOL/ANP

WINTERAVONTUUR
IN CANADA

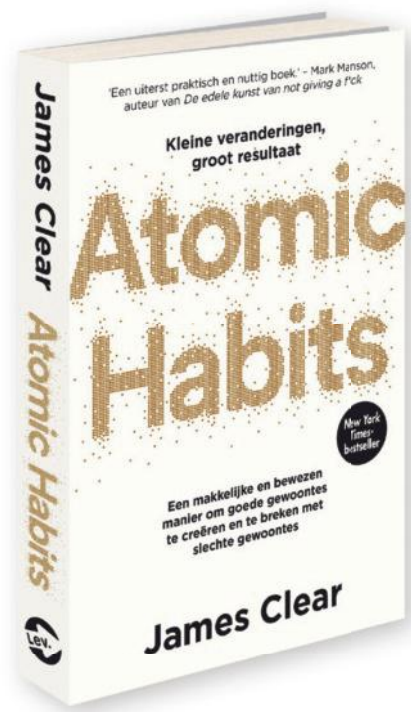
Van skyline tot Rocky Mountains: ontdek het beste van de Canadese winter in Edmonton en Jasper in Alberta!

- Non-stop KLM-vlucht naar Edmonton
- 2 nachten Edmonton, 5 nachten Jasper
- 4-daagse skipas Marmot Basin
- Huurauto
- Gratis eigen ski's mee

Boek nu via Tioga Tours v.a. €1365 p.p.

EDMONTON-JASPER.NL/NRC

EDMONTON JASPER

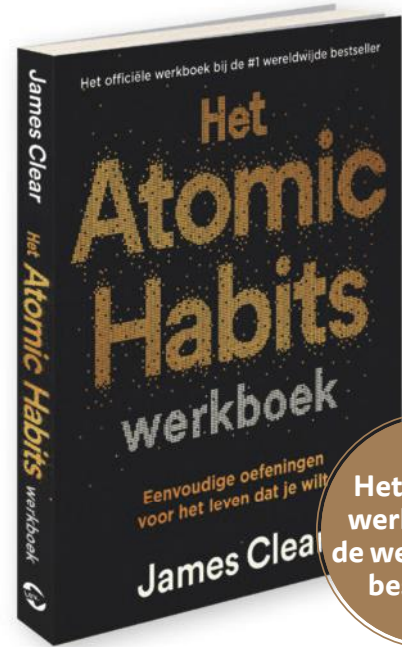
Atomic Habits James Clear

Een makkelijke en bewezen manier om goede gewoontes te creëren en te breken met slechte gewoontes.

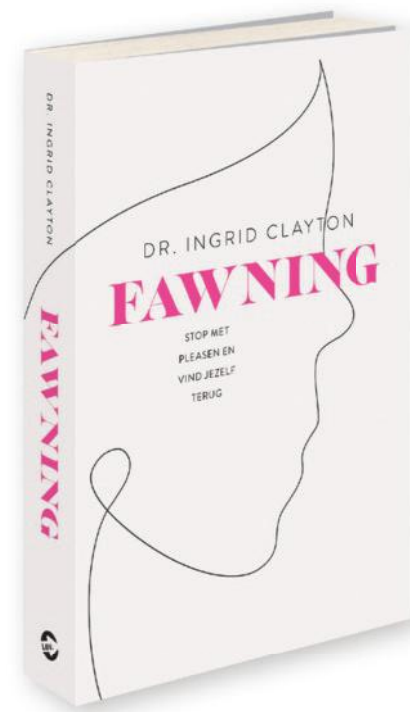
Het Atomic Habits werkboek

James Clear

Dit werkboek zit boordevol tips, technieken en activiteiten en is daarmee jouw praktische gids om met kleine veranderingen grote resultaten te behalen en het leven te creëren dat je echt wilt.

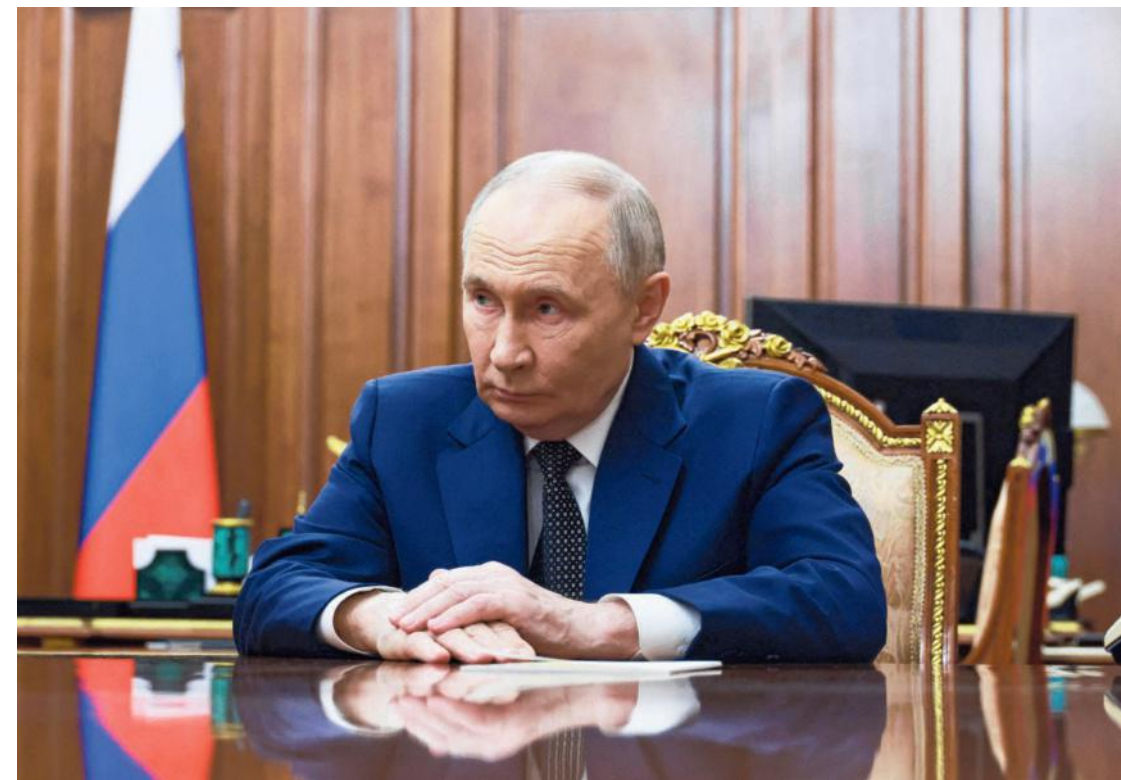
Het officiële
werkboek bij
de wereldwijde
bestseller

Fawning

Ingrid Clayton

Een baanbrekend boek over de vierde, minder bekende maar veelvoorkomende traumareactie, naast vechten, vluchten en bevriezen: *fawning*.

President Poetin in het Russische parlement, 23 december 2025. FOTO MIKHAIL METZEL / SPUTNIK / REUTERS

OORLOG IN OEKRAÏNE

Kremlin: niet nodig om bewijs te leveren voor ‘Oekraïense aanval’

Moskou beweert dat Oekraïne het verblijf van de Russische president heeft aangevallen met drones, maar acht bewijs niet nodig.

Simone Peek en Ruben Stift
AMSTERDAM

Het Kremlin acht het niet nodig bewijs aan te leveren voor de vermeende aanval waarvan het Oekraïne beschuldigd, op een verblijf van de Russische president Vladimir Poetin in de regio Novgorod. Dat schrijven Russische media. Dmitri Peskov, woordvoerder van de president, heeft dinsdag op vragen van journalisten geantwoord: „Ik denk niet dat er bewijs nodig is als er zo’n massale drone-aanval wordt uitgevoerd”.

De Russische regering stelde maandag dat Oekraïne met „91 drones” een aanval uitvoerde op een van Poetins residenties, 350 kilometer ten noordwesten van Moskou. De Oekraïense president Volodymyr Zelensky deed de beschuldiging maandag af als een „Russische leugen” bedoeld om het vredesproces rondom de oorlog in zijn land te „ondermijnen” en nieuwe aanvallen te legitimeren.

Rusland grijpt de vermeende aanval aan om zijn „onderhandelingspositie” te „herzien”, zo liet minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov maandagavond al direct weten. Dit betekent niet dat Rusland zich terugtrekt uit de gesprekken, verhelderde Peskov dinsdag. Maar welke Russische eisen verzwaaard worden, wilde hij niet zeggen.

Ook kondigde Rusland aan dat het ter vergelding nieuwe aanvallen op Oekraïne zou uitvoeren. Dinsdag stelden de leden van de Staatsdema bij monde van hun voorzitter Vjatsjeslav Volodin dat ook zij vinden dat „de reactie hard moet zijn”. „Vergeving is onaanvaardbaar.”

Het onafhankelijke medium Mozzem Objasnit ondervroeg veertien mensen woonachtig in Valdaj, de stad waar de aanval plaats zou hebben plaatsgevonden, schrijft *The Moscow Times*. Niemand van hen zei sms-berichten ontvangen te hebben over dreigingen, zoals normaal gesproken het geval is bij luchtaanvallen. „Er waren geen explosies te horen die nacht, als zoiets was gebeurd zou de hele stad erover praten”, zei een geïnterviewde.

”

Rusland heeft een grote historie op het gebied van fakenieuws

Dick Schoof premier

Of de Amerikaanse president Donald Trump het Russische verhaal gelooft is nog altijd niet duidelijk. Na een „heel goed” telefoongesprek met Poetin zei hij maandag „erg boos” te zijn over de vermeende aanval. Op een vraag van een Amerikaanse journalist naar bewijs voor de Russische beschuldiging, zei hij evenwel dat „het mogelijk is” dat de aanval niet heeft plaatsgevonden. „Maar”, vulde Trump aan, „president Poetin heeft me erover verteld.”

„Hoewel de Russen valse informatie verspreiden om hun aanvallen op Oekraïne te rechtvaardigen

en deze oorlog te verder te verlenen, moeten de werelds belangrijkste inlichtingendiensten de echte informatie hebben”, stelde Zelensky op sociale media. Tot dinsdagavond was er echter nog geen satelliet of ander ondersteunend materiaal geëkt dat de aanval bevestigt of ontkracht.

Europese leiders trokken dinsdag wel openlijk de Russische claims in twiifel, stelde premier Dick Schoof dinsdagmiddag na een videogesprek met belangrijke medestanders van Oekraïne. Rusland moet volgens hem bewijzen dat de droneaanval daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Daarin speelt mee dat „Rusland een grote historie heeft op het gebied van fakenieuws en beïnvloeding”.

Onderhandelingen met VS

De Russische claim en dreigementen komen vlak nadat Zelensky Florida aandeed om met Trump te onderhandelen over een einde aan de oorlog. De Oekraïense en Amerikaanse posities kwamen daar steeds dichterbij elkaar. In plaats van de deels bezette Oekraïense regio Donetsk in zijn geheel af te staan aan Rusland, probeert Zelensky deze economisch aantrekkelijk te maken voor Amerikaanse investeerders en zo te behouden.

Ook zouden ze het eens zijn geworden over veiligheidsgaranties. De Poolse president Donald Tusk stelde dinsdag dat Washington heeft ingestemd om militairen in Oekraïne te stationeren om een staakt-het-vuren te waarborgen, indien het lukt dat te sluiten. In januari komen afgevaardigden van de „coalitie van bereidwilligen” (Oekraïens belangrijkste bondgenoten) bijeen om te bepalen wat zij willen bijdragen aan veiligheidsgaranties voor Oekraïne.

Begin het jaar goed

MEER LEZEN?

SCAN ME

New York
Times-
bestseller

De dagelijkse stoïcijn Ryan Holiday

366 overpeinzingen over wijsheid, sereniteit, zelfkennis en veerkracht die je nodig hebt om een goed leven te leiden.

Jagen, verzamelen, opvoeden

Michaeleen Doucleff, PhD

De opvoedbestseller! 'Vergeet alle andere opvoedboeken! Dit is het boek dat je gelezen wilt hebben.' – Nina Pierson

LEV-
LEVBOKEN.NL

Rust in je hoofd

Maaret Kallio

Vind innerlijke rust en veerkracht met bewezen, praktische strategieën. In een wereld vol onrust en afleiding is dit boek nu relevanter dan ooit.

BijzondereZaken.nl

Zoek & vind alle zaken die bijzonder zijn!

Vakanties & Reizen

Europa

Lapland

De mooiste winterreizen naar
FINS LAPLAND
Boek je natuurlijk bij

BBI
TRAVEL
EXPERIENCE

*Aanbieding geldig op geselecteerde vertrekdata in januari, februari en maart 2026. Incl. vluchten vanaf Schiphol en transfers. Onder voorbehoud van drukfouten of prijswijzigingen.

www.bbi-travel.nl/finland/wintersport
050-3136000

Zaken & Transacties

Cursus Daytraden

675 ex btw 2e persoon half geld

de Beste winsten voor 2026

Originele reacties cursisten

- Niet geschoten**
Jaren de advertentie gezien, altijd gedacht dat het kletsboek was. Maar omdat er weinig negatieve berichten op Google te vinden zijn toch maar eens gaan kijken. Niet geschoten, altijd mis. En voor het geld hoeft je het niet te laten. Per slot van rekening krijg je een heerlijke lunch en mag je nog een keer terug komen.
- Toppie**
Sinds de cursus voel ik me als Dagobert Duck. Ik geniet elke dag en wordt steeds een beetje wijzer. Jullie zijn heerlijk op elkaar ingespeeld. Toppie.

Cursusdata Hotel vd Valk Breukelen:
vrijdag 9 jan en vrijdag 23 jan
[Let op! U kunt snel winst boeken maar net zo snel verlies lijden]
www.robwessels.nl 010 519 21 15

Advertentie Zakline Media - info@zaklinemedia.nl - Telefoon 010 - 435 91 24 - De brieven onder nummer sturen naar: Lange Nieuwstraat 109 B1, 3111 AE Schiedam onder vermelding van branz.

Stéphane Séjourné (midden), Eurocommissaris voor Welvaart en Industriële Strategie, bij zijn bezoek aan de Manganese Metal Company in Nelspruit vorige maand. FOTO CAMILLA RICHETTI/EUROPESE UNIE

GRONDSTOFFEN UIT ZUID-AFRIKA

Zuid-Afrika keert zich van VS af en wil een grondstoffendeal met EU

De Europese Unie zoekt naar nieuwe bronnen van kritieke mineralen, het grondstoffenrijke Zuid-Afrika is een kandidaat.

Hugo Boogaerd

MBOMBELA

„In iedere bak hangen 96 mangaan-platen”, zegt Teheli Morabe, topbestuurder van Manganese Metal Company (MMC). Hij strekt zijn arm uit over een enorme hal op het fabrieksterrein, die vol staat met dit soort bakken. Mangaan is belangrijk voor de industrie, omdat het onder andere wordt gebruikt om gehard staal, batterijen, accu’s en medicijnen te maken.

Morabes publiek is een hoge delegatie van de Europese Unie, aangevoerd door Stéphane Séjourné, de Eurocommissaris voor Welvaart en Industriële Strategie. De EU werkt aan de hervorming van de grondstoffenstrategie om minder afhankelijk te worden van China en dus zijn ze naar deze mangaanraffinaderij in het Zuid-Afrikaanse Mbombela afgereisd.

Vooroverleunend op de balustrade kijkt Séjourné uit over de hal, zijn gezicht zit verstopt achter een stofmasker dat de sterke ammoniaklucht moet verzachten. „Zuid-Afrika is op dit moment het land waar we het meeste potentieel zien”, zegt Séjourné.

De Europese Unie heeft een programma opgezet waarin het financieel steun biedt aan projecten van strategische waarde. De delegatie wil graag dat MMC zich aanmeldt voor het programma, en de uitgebreide rondleiding door MMC getuigt ervan dat het bedrijf deze kans wil grijpen.

„Jaarlijks vervaardigen we hier 28.000 ton hoog zuiver elektrolytisch mangaanmetaal (EMM), cruciaal voor de productie van oplaadbare batterijen en accu’s”, vervolgt Morabe. Bijna de helft daarvan exporteert het bedrijf naar Japan, een kwart naar de VS en slechts 12 procent gaat naar Europa.

MMC is het enige bedrijf buiten China dat dit elektrolytisch mangaanmetaal maakt, en is goed voor 2 procent van de wereldwijde productie. Dat is opvallend weinig, want Zuid-Afrika is met afstand de grootste producent ter wereld van ruwe mangaan-erts. Bovendien zit 70 procent van de tot nu toe ontdekte mangaanvoorraad in Zuid-Afrikaanse bodem.

Naast mangaan bezit Zuid-Afrika ’s werelds grootste voorraad platina en is het land de onbetwiste nummer één exporteur ervan. Ook is het een belangrijke speler in de

productie van chroom en vanadium. Deze metalen zijn belangrijk voor de productie van accu’s en batterijen, en voor de defensie- en farmaceutische industrie.

Het land exporteert het over-

”

We laten het kolonialisme achter ons

Stéphane Séjourné

Eurocommissaris voor Welvaart en Industriële Strategie

grote deel van deze mineralen ruw. In mei kwam de regering echter met een nieuwe kritieke mineralen- en metalenstrategie, waarin staat dat de gemijnde mineralen in Zuid-Afrika verwerkt moeten worden.

Op 20 november zette Séjourné, samen met de Zuid-Afrikaanse minister van Mineralen en Energie Gwede Mantashe, zijn handtekening onder een intentieverklaring op het gebied van kritieke grondstoffen: mineralen van vitaal belang voor de economie.

Elk land bepaalt zelf welke grondstoffen het kritiek of cruciaal

vindt, maar over het algemeen gaat het om zeldzame metalen die slechts op enkele plekken in de wereld te vinden zijn of geraffineerd worden.

De partijen hebben afgesproken dat verwerkingsprocessen, zoals raffinage, voornamelijk plaats zullen vinden in Zuid-Afrika en dat de EU de ontwikkeling van nieuwe verwerkingsinstallaties financieel ondersteunt. Voor de EU is het belangrijk dat het hele proces op een duurzame manier gebeurt. De overeenkomst is gekoppeld aan een grotere deal over duurzame handel en investeringen, de Clean Trade and Investment Partnership (CTIP).

Handelspartner en investeerder

Volgens de Zuid-Afrikaanse president Cyril Ramaphosa is het een „onovertroffen” grondstoffenovereenkomst, omdat beide partijen zich inzetten om de mineralen te verwerken in het land waar ze gedolven zijn. De EU en Zuid-Afrika werken hard om de handelsrelatie uit te breiden, bijvoorbeeld via de EU-Zuid-Afrika-top afgelopen maart. De EU is al de grootste handelspartner en de grootste investeerder in Zuid-Afrika. Op dit moment importeert

de EU platina, ruthenium, iridium en rhodium uit Zuid-Afrika. In de nieuwe grondstoffenstrategie heeft de EU tot nu toe wereldwijd dertien strategische projecten aangewezen, waarvan één in Zuid-Afrika: het Zandkopsdrift-project dat vanaf 2027 per jaar 17.000 ton zeldzame aardmetalen moet produceren. De selectie van nieuwe projecten is in volle gang en daarbij zijn de ogen opnieuw gericht op Zuid-Afrika.

Het is vooral de geopolitiek die beide partijen tot elkaar heeft gedreven. De relatie van Zuid-Afrika met de VS, de op-een-na-grootste handelspartner, is ernstig bekoeld. De Amerikaanse president Donald Trump beweert onterecht dat in Zuid-Afrika een genocide op witte boeren plaatsvindt en dat de regering hun land confisqueert. Ook hebben de VS aan Zuid-Afrika een exporttarief van 30 procent opgelegd. AGOA - een handelsverdrag dat de VS heeft gesloten met meerdere Afrikaanse landen waaronder Zuid-Afrika - is in september verlopen en niet verlengd. Daarmee verliezen producten uit deze landen de afgesproken heffingsvrije toegang tot de VS.

De Zuid-Afrikaanse regering is

niet gediend van de Amerikaanse intimidatie. „Als de VS hoge invoerrechten oplegt, moeten we op zoek naar alternatieven”, zei mineralenminister Mantashe een G20-bijeenkomst.

De Europese Unie zit op haar beurt in de tang bij China als het om kritieke grondstoffen gaat. De lidstaten importeren het overgrote deel van de mineralen uit China. Voor de groep zware zeldzame aardmetalen is het zelfs volledig afhankelijk van Beijing. Toen Beijing de export ervan afgelopen najaar aan banden legde, had dit zowel in de VS als in de Europese industrie grote productieproblemen tot gevolg. „Dat is gewoon afpersing”, stelt Séjourné.

Nu Zuid-Afrika overhoop ligt met de VS creëert dit een „goed moment voor Europa”, meent Séjourné. „Dit stelt de Europeanen in staat om Zuid-Afrika iets anders te bieden, iets dat verder gaat dan alleen delven en nemen. We laten het kolonialisme achter ons.” Eerder dit jaar paaide de EU Zuid-Afrika met een investeringsplan van bijna 12 miljard euro, het grootste deel daarvan (8,7 miljard euro) gaat naar de ontwikkeling van de duurzame energieprojecten op het gebied van waterstof, wind- en zonne-energie en de lokale verwerking van kritieke mineralen.

Vergroening versnellen

„Het is een stap in de goede richting”, oordeelt Mkulu Mathe, professor energie en grondstoffen aan de Universiteit van Zuid-Afrika. „Europa heeft een investeringsplan dat aansluit bij de Zuid-Afrikaanse mineralenstrategie, maar komt wel met allerlei regels.” De EU rekent bijvoorbeeld extra hoge importheffingen op goederen die niet duurzaam geproduceerd zijn. Dat is nadelig voor Zuid-Afrika, dat in de energievoorziening voor 80 tot 90 procent afhankelijk is van kolen-centrales.

Volgens Mathe is het een stok achter de deur om vergroening te versnellen, maar wekt het ook irritatie bij een deel van de bevolking en de politiek: „Het is de vraag of een volgende regering dit blijft accepteren, dat is een risico voor dit Europese tienjarenplan.”

Het land worstelt om genoeg energie op te wekken en heeft daarom de kolencentrales hard nodig. Bovendien wil mijnbouwminister Mantashe de kolenindustrie beschermen, omdat die aan meer

dan honderdduizend Zuid-Afrikanen werkgelegenheid biedt. Toch staat de energieverslindende mijnbouw en raffinage-industrie open voor groene oplossingen. De energiekosten voor deze bedrijven zijn de laatste jaren enorm toegenomen. Vanwege de importheffingen en de lage marktprijs van enkele grondstoffen zijn bedrijven ingekrompen of hebben ze zelfs de deuren moeten sluiten. In het eerste halfjaar van 2025 verdwenen volgens het nationale statistiekbureau 33.000 banen in de mijnbouw, en volgen in 2026 nog eens tienduizenden banen. Dat zijn harde klappen, want de werkloosheid is al meer dan 32 procent.

‘Niet wachten’

Aan de rand van het MMC-hoofdcomplex stopt de rondleiding bij een raffinaderij in aanbouw, waar het bedrijf mangaansulfaat zal produceren. Het is de volgende stap in de raffinage van mangaan voor de productie van accu’s. MMC wil het eerste bedrijf zijn in Zuid-Afrika dat dit kan.

Voor de bouw heeft het bedrijf een lening afgesloten van 10 miljoen dollar „met een enorm hoge rente”, verheldert Morné Ruiters, hoofd marketing van MMC. Met financiële hulp van de EU hoopt MMC een tweede veel grotere mangaansulfaatraffinaderij te bouwen die zich vooral zal richten op de Europese markt. Om de hoge koolstofheffingen te ontlopen heeft het bedrijf een contract afgesloten met een private leverancier van groene stroom en wekt het zelf stroom op via zonnepanelen. „We kunnen niet wachten op de regering”, zegt Ruiters. „Een dergelijke raffinage-faciliteit, die heel schoon en duurzaam werkt, kunnen we bovendien zo in de EU bouwen”, doelend op de EU die 40 procent van de raffinage op eigen grondgebied wil laten plaatsvinden.

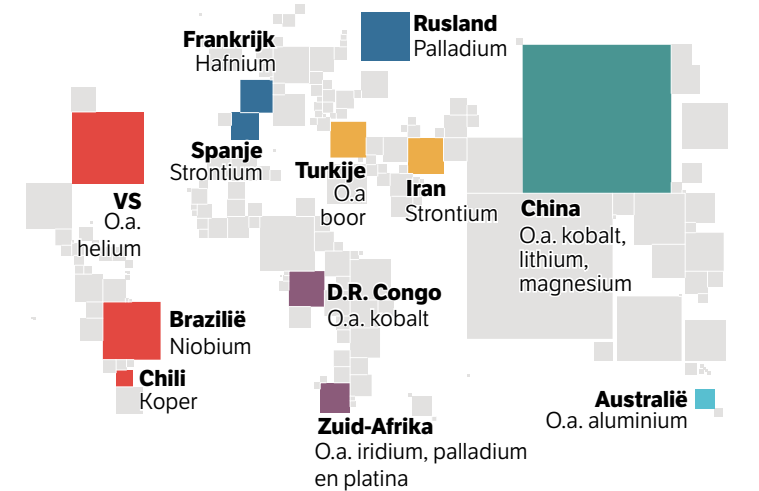
President Ramaphosa acht het een „onovertroffen” grondstoffenovereenkomst

ten plaatsvinden.

Ondanks zijn enthousiasme trapt Séjourné nog even op de rem: „Het doel blijft diversificatie, maar we moeten naar andere landen kijken, zowel voor ruwe grondstoffen en raffinage.”

Europa heeft weinig eigen mineralen

Herkomstlanden van mineralen die Europa importeert*, 2023

NRC 311225 / YD / Bron: Europese Commissie / *Weergave op abstracte wereldkaart

COLUMN
CAROLIEN ROELANTS

Wat drijft de Saoedische kroonprins?

Wat drijft de Saoedische kroonprins? Eerder deze maand was ik tien dagen in Saoedi-Arabië met een groep toeristen (die de nieuwe olie moeten worden) en we kwamen overal zelfverklearde 'grootstes', 'langstes' en 'interessantstes' ter wereld tegen. Allemaal voortvloeiend uit Saoedi Visie 2030, het spectaculaire beleidsprogramma van prins Mohammed bin Salman. Ik noem maar de splinternieuwe metro van Riad, die met een totale lengte van 176 kilometer het Guinness Book of Records heeft gehaald als langste zelfrijdende metronetwerk.

Of het Koning Salmanpark, eveneens in de hoofdstad, dat met 17,2 vierkante kilometer en een miljoen of zo bomen het grootste stadspark ter wereld wordt. 'Riads groene oase' is nog lang niet af, maar ik zag van buitenaf een bouwgedrukte van belang. Het Koninklijk Kunst Complex gaat er 'cultuur en kunst in al hun vormen' huisvesten - als toeristen de olie worden, wordt kunst de nieuwe islam. Komt Leonardo da Vinci's *Salvator Mundi* er misschien te hangen, dat in 2017 voor 450 miljoen dollar door MbS werd gekocht maar sindsdien onzichtbaar is?

Met het 'nieuwe concept van wonen', een streep van een stad van 500 meter hoog, 200 diep en 170 kilometer lang in Neom in het noorden, gaat het minder goed. Lees 'End of the Line' in *The Financial Times* van 6 november over hoe ambitie het gezond verstand verdreef.

Ambitie drijft de kroonprins. Denk aan de Aziatische Winterspelen in Trojena, eveneens in Neom, in 2029 - als ze doorgaan, er wordt gefluisterd over tegenvallers. Denk aan de World Expo in 2030, met als thema 'Foresight for Tomorrow' - die vooruitziende blik slaat natuurlijk op de kroonprins zelf - en het WK voetbal in 2034 (en denk aan legers uitgebuite arbeidsmigranten). Er zou ook belangstelling zijn voor de Olympische Spelen van 2036. Waarom niet? Hier zouden stormen van protest opsteken wegens de kosten en de hinder maar de Saoediërs weten dat elk zuchtje kritiek naar de cel leidt.

Maar hoe ambitieuzer hoe kwetsbaarder. Saoedi-Arabië ligt in een gevaarlijke omgeving. Over-

buur Iran, met vier keer zoveel inwoners (90 miljoen) en een regime dat is gebaseerd op de export van de islamitische revolutie, is geen België. Toen Iraanse raketten in 2019 de Saoedische olieproductie bijna tot staan brachten en de Amerikaanse beschermheer niét te hulp kwam, ervoer MbS hoe kwetsbaar.

Naast ambitie is het angst die de kroonprins drijft. Angst voor Iran, angst dat onrust in de regio - oorlog in Jemen, oorlog in Soedan, Israëls oorlog tegen de Palestijnen, een omwenteling in Syrië - buitenlandse investeerders wegdrijft en zijn gigaprojecten bedreigt, angst dat net als in 2019 Amerika wegstrekt in tijd van nood. Ook angst voor agressie van Israël, zie de aanval op Hamasleiders in Qatar.

Vandaag de normalisering van de betrekkingen met Iran in 2023 en de toenadering tot de door Teheran gesteunde Houthis-rebellen in Jemen die hij in 2015 nog de oorlog verklaarde. De angst verklaart de omarming van de nieuwe Syri-

Er zou belangstelling zijn voor de Spelen van 2036. Waarom niet?

sche leider Ahmed al-Sharaa, die toch nog kort geleden een topterrorist was. Het beroep op de bekende vredestichter Donald Trump om een eind te maken aan de gruwelijke oorlog in Soedan komt daar ook uit voort.

Met de toezegging van 1 biljoen dollar aan Saoedische investeringen kocht MbS tijdens zijn recente bezoek aan Trump de belofte van Amerikaanse steun en veel Amerikaanse wapens. Voor het geval Trump toch weer in gebreke blijft, is er een nieuw defensieakkoord met kernmacht Pakistan.

Maar wat te doen met de vroegere Emiraatse vrienden, die het conflict in Soedan met hun wapens op gang houden en in Jemen zojuist de oorlog nieuw leven hebben ingeblazen met steun aan zuidelijke separatisten? Een ambitieuze leider heeft ook nooit rust.

Carolien Roelants is Midden-Oostenexpert. Ze schrijft om de week een column.

De Italiaanse premier **Giorgia Meloni** begroet het publiek tijdens haar bezoek aan het partijcongres van de rechterzijde (Atreju Festival) in Rome. FOTO RICCARDO ANTIMIANI/EPA

Ine Roox

ROME

Aangevuurd door een applaudiserende menigte partijmilitanten beklimt Giorgia Meloni (48) half december een podium in hartje Rome voor een toespraak. De Italiaanse premier, in donkerblauw colbert, wit hemd en spijkerbroek, is de hoofdact op het partijcongres van de Italiaanse radicaal-rechtse regeringspartij Fratelli d'Italia. Tijdens haar meer dan een uur durende speech wisselt ze een beheerste, institutionele toon af met haar kenmerkende rauwe, scherpe toon.

Meloni danst, lacht en pauzeert voor applaus. Tussendoor gaat ze in de aanval. Wie kritiek heeft op haar beleid, krijgt een sneer: de progressieve oppositie, de Italiaanse rechters, de Italiaanse VN-rapporteur voor de Palestijnse gebieden Francesca Albanese en klimaatactivist Greta Thunberg: „Ze viel ons aan, wij staan dus aan de juiste kant van de geschiedenis!” Hilariteit bij de juichende achterban.

De Italiaanse premier heeft een sterk politiek jaar achter de rug. In december speelde ze nog een doorslaggevende rol op de cruciale EU-top over de Russische tegoeden. In eigen land lijkt ze haast onaantastbaar, getuige het partijcongres aan de oevers van de Tiber, dat met meer dan 100.000 bezoekers verspreid

ANALYSE **RADICAAL-RECHTS IN ITALIË**

Giorgia Meloni's conservatieve pragmatisme scoort in Europa

De Italiaanse premier Meloni blikt terug op een sterk politiek jaar. Haar strenge migratiebeleid is inmiddels gangbaar in Europa en in december werd ze de „kingmaker” genoemd van de Europese top rond de Russische tegoeden. „Ze brengt stabiliteit, kan het prima vinden met Trump én vult een vacuüm in de EU.”

over negen dagen uitgroeit tot een massa-evenement. Half bekend Italië komt langs: van politici en magistraten tot journalisten en vakbondslui. Italiaanse sterren uit de wereld van sport, entertainment en tv geven het partijcongres een hoog showbizz-gehalte. Op dit 'Woodstock' van de politieke rechterzijde willen velen zich laven aan Meloni's succes: „Zij vertegenwoordigt Italië op de best mogelijke manier”, zegt voormalig nationaal doelman Gianluigi Buffon, ook te gast.

'Altijd boze' Meloni

De politica die als tiener begon bij de jongerenafdeling van de neofascistische partij MSI, is inmiddels ruim drie jaar premier. Haar kabinet is nu al het derde langstlevende van naoorlogs Italië. Haar invloedrijke spindoctor Tommaso Longobardi (34), verantwoordelijk voor acht sociale-mediaplatformen waarop hij in haar naam berichten plaatst, ging zo'n acht jaar geleden voor de politica werken, aangetrokken door het „enorme potentieel dat ik in haar zag”, zegt hij bij een espresso in een chique Romeinse koffieber. „In die periode haalde Fratelli d'Italia in de peilingen niet meer dan 4 procent, maar Giorgia had al een half miljoen volgers op Facebook. Tijdens mijn sollicitatiegesprek zei ik dat ik haar kon laten ophoppen op de sociale media.” „Vaak zag je toen alleen haar boze

kant”, vervolgt Longobardi. Als haar nieuwe manager digitale communicatie waakte hij over de verbreding en verzachting van Meloni's imago. In de jaren daarna groeide Fratelli d'Italia gestaag uit tot een brede volkspartij. Met meer dan 30 procent is Broeders van Italië met afstand de grootste partij van het land. En met 43 procent ligt Meloni's eigen waarderingscore nog hoger. Haar digital media team bestaat intussen uit vijf medewerkers, die een volle dagtaak hebben aan berichten posten op Facebook (3,9 miljoen volgers) en Instagram (5,2 miljoen volgers).

Meloni's kabinet staat voor stabiliteit, zegt politiek analist Lorenzo Castellani, verbonden aan de LUISS-universiteit in Rome. Haar coalitiepartners zijn de eveneens radicaal-rechtse Lega-partij van Matteo Salvini en het liberale Forza Italia, de meest gematigde stem. „Meloni houdt de coalitie strak samen, dankzij haar leiderschap maar ook omdat ze op rechts geen uitdagers heeft die haar doen wankelen”, zegt de politicoloog. De centrumlinkse oppositie is bovendien verzwakt en verdeeld.

In Europa vult Meloni een politieke leegte. Terwijl Frankrijk ten prooi viel aan politieke instabiliteit, kampt de Duitse bondskanselier Friedrich Merz met oprukkende anti-establishments-partijen die hem verzwakken. Castellani: „Het maakt van Meloni een van de belangrijkste gesprekspartners van de Europese Commissievoorzitter Ursula von der Leyen.” Hoewel Italië de nummer drie is in de EU wat betreft economie en inwonersaantal, lag zo'n prominente politieke rol voor Meloni allerm minst voor de hand.

Het wantrouwen in Brussel jegens haar als telg van de neofascistische beweging was in eerste instantie groot. Maar Von der Leyen ontdeedte toen Meloni zich pragmatisch in plaats van dogmatisch opstelde, en zowel de NAVO als de EU omarmde. „Meloni's conservatisme zie je het sterkst in haar buitenlands beleid”, zegt Castellani. „Daar geldt dat de eerste taak van een overheid niet is om de wereld te veranderen, maar te voorkomen dat de veranderingen in de wereld de toestand in eigen land verslechteren.” De Italiaanse premier kiest niet voor de vlucht vooruit, bijvoorbeeld door zich openlijk aan de zijde van de tegendraadse Hongaarse premier Viktor Orbán te scharen. Ze zou het zich niet kunnen veroorloven, daarvoor hangt Italië veel te sterk aan Europa.

Die voorzichtige strategie werpt in Europa vruchten af. Met haar partijgenoot Raffaele Fitto als uitvoerend vicevoorzitter van de Europese Commissie is Meloni in staat om strategische dossiers mee te sturen en te controleren, zegt Castellani: „Politici als Meloni en Fitto slaagden erin een nieuwe, conservatieve Europese visie te lanceren, die gematigder is en verder afstaat van de excessen van Viktor Orbán of de Franse Marine Le Pen.”

'Kingmaker van de Europese top'

Haar grootste politieke successen van afgelopen jaar zijn migratie in Italië en het Euroclear-dossier in Europa. De Italiaanse premier creëerde de perceptie dat zij het aantal boten met irreguliere migranten richting Italië drastisch heeft teruggedrongen. Of dat ook klopt hangt af van de periode waarmee je het vergelijkt, want een tijdsindicatie geeft Meloni niet. Tegelijk geldt haar strenge migratiebeleid inmiddels wel als de mainstream in Europa, waar Meloni profiteert van de ruk naar rechts die het politieke centrum heeft gemaakt.

De Euroclear-saga gaf haar de kans een politieke zege te behalen op Duitsland, traditioneel leidinggevend in de

Spindoctor **Tommaso Longobardi** en **Giorgia Meloni** in juni op de G7-top in Alberta, Canada. PRIVÉFOTO TOMMASO LONGOBARDI

EU. De Duitse bondskanselier Merz was een groot voorstander van het plan om bevroren Russische tegoeden te gebruiken voor een lening aan Oekraïne. Het controversiële idee stuitte maandenlang op fel verzet van België, de thuisbasis van het Brusselse effectenhuis Euroclear. Dankzij de steun van Italië dwong de Belgische premier Bart De Wever te elfder ure een alternatief plan af om Kyiv te helpen met een klassieke Europese lening - de Russische tegoeden bleven buiten schot.

Giorgia Meloni was „de kingmaker van de Europese top”, schrijft Politico, dat stelt dat zij de deal uiteindelijk sloot. Ze trok de Franse president Emmanuel Macron over de streep. Een belangrijke motivatie van Rome om van de Russische miljarden af te blijven, was de vrees dat Moskou uit vergelding de tegoeden van westerse bedrijven in Rusland in beslag zou nemen. Italiaanse ondernemingen hebben daar volgens cijfers van het Kyiv School of Economics Institute voor ongeveer 15 miljard dollar (12,8 miljard euro) aan tegoe-den.

Steun blijven bieden aan Oekraïne wordt zo voor de Italiaanse premier steeds meer balanceren op een slap koord. Eigen troepen sturen sluit ze uit, in tegenstelling tot Londen en Parijs. Hoewel ze een Oekraïne-medestander van het eerste uur is, kan Meloni niet anders dan rekening houden met groeiende oorlogsmoeheid in eigen land. Dat bedrijven in Italië (overigens ook in Frankrijk) terug willen naar Rusland, een belangrijke afzetmarkt voor luxe-producten, is een economische realiteit die zij moeilijk kan negeren. En vicepremier Salvini van de pro-Russische Lega-partij zet haar verder onder druk.

Brugfiguur

Last but certainly not least is er Donald Trump. De Amerikaanse president wil de komende maanden vrede afdwingen tussen Rusland en Oekraïne, op tijd voor de Amerikaanse *midterm*-verkiezingen van november. Een megalening voor Oekraïne, met Russische tegoeden, zou Poetin woest hebben gemaakt, en door Trump zijn beschouwd als een

„Meloni's conservatisme zie je het sterkst in haar buitenlands beleid

Lorenzo Castellani
politicoloog

„Meloni heeft op rechts geen uitdagers die haar doen wankelen

Lorenzo Castellani
politiek analist

hinderpaal voor zijn vredesplan. „Dat Meloni dit wist af te wenden, versterkt haar rol als brugfiguur tussen Europa en de VS”, vindt politicoloog Castellani. Fratelli d'Italia pakt graag uit met Trumps lofzangen op Meloni, die hij als „a fantastic leader and person” omschrijft.

Haar uitstekende relatie met Trump leverde Meloni wél bitter weinig op in de saga rond de Amerikaanse invoerheffingen op Europese producten. Dertien grote Italiaanse pastaproducten dreigen het slachtoffer te worden van een 'pastataks' van bijna 107 procent, omdat de Amerikaanse overheid hen van dumping (te goedkoop verkopen) verdenkt. Een definitieve beslissing wordt begin 2026 verwacht.

Toch wringt Giorgia Meloni zich in bochten om Trump niet te schofferen. Niet alleen uit politiek opportunisme, ook vanuit verwantschap met de Amerikaanse president en zijn 'Make America Great Again'-ideologie. In eigen land vaart Meloni met haar 'Eerst de Italianen'-agenda een vergelijkbare koers. Hoe pragmatisch zij ook is op het Europese toneel, in Italië geeft Meloni op ideologisch-identitair vlak geen duimbreed toe. Zij en haar partijgenoten trekken fel van leer tegen wat zij omschrijven als de „woke agenda en de

genderideologie” van hun politieke tegenstanders.

Het blijft niet bij woorden. Lhbt'ers hadden het al niet makkelijk in Italië, en daar kwam bij dat lesbische gezinnen in 2023 een briefontvingen waarin stond dat het ouderschap van de moeder die niet van het kind was bevallen, zou worden aangevochten. Uit vrees dat kinderen worden 'geïndoctrineerd', heeft Italië geen verplichte relationele en seksuele vorming op school - uitzonderlijk in Europa. Begin december vierden Fratelli d'Italia en Lega de verdere inperking van voorlichting op school nog als een politieke zege - in een land waar gendergerelateerd geweld wijdverspreid is en gemiddeld elke drie dagen een vrouw wordt vermoord.

Maatregelen die indruisen tegen inclusiviteit en de omarming van diversiteit presenteert Fratelli d'Italia als het zegevieren van „gezond verstand”. Volgens politieke tegenstanders schuilt precies hierin het radicaal-rechtse, oerconservatieve karakter van de partij met verre wortels in het fascisme, een autoritaire ideologie die het klassieke gezinsmodel verheerlijkte onder het motto „God, gezin en vaderland”.

Discohit

Giorgia Meloni verborg haar mening nooit, zegt haar manager digitale communicatie Longobardi. „In 2019 scan-deerde ze op het plein van Sint-Jan van Lateranen in Rome 'Ik ben Giorgia! Ik ben een vrouw, een moeder, Italiaanse! Ik ben christen, en dat nemen jullie mij niet af!’”

Longobardi voelde meteen dat er muziek in zat. Twee jonge Italiaanse dj's vonden dat ook en maakten een discoverisie van Meloni's schreeuwerige speech om de draak ermee te steken. „Maar het discodeuntje 'Io sono Giorgia' bleek een oorworm”, grinnikt Longobardi. „Maandenlang neurieden jongeren, die je met politieke campagnes moeilijk bereikt, met mee. Voor ons was die hit pure politieke propaganda en een schot in de roos.” Als iets Meloni kenmerkt, is het volgens hem haar rechtlijnigheid. „Haar communicatiestrategie slaat aan, omdat er niet zo bijster veel strategie achter zit. Giorgia zegt wat ze denkt. Ze is erg direct.”

Ze kweekte ook een dikke huid - hard nodig om als vrouw mee te draaien in de machowereld van de Italiaanse en de Europese toppolitiek. Als eerste vrouwelijke Italiaanse premier wordt Meloni harder aangepakt dan menig mannelijk politicus, meent haar digitale-communicatiemanager. „Tegenstanders spelen véél makkelijker 'op de vrouw'. Zo krijgt ze veel kritiek als ze haar jonge dochter Ginevra meeneemt op dienstreis. Maar als ze haar dochtertje thuislaat, is ze volgens sommigen vast ook een slechte moeder.”

Advertentie

BijzondereZaken.nl

Zoek & vind alle zaken die bijzonder zijn!

Consumenten

Kunst & Antiek

TE KOOP GEVRAAGD klassieke of antieke auto's ook defect
Venema Antiques & Classic Cars
Rijksweg 17 te Drenpt. Geopend op afspraak 06-53331279
info@venemaantiques.nl
www.venemaantiques.nl

Plaats ook uw advertentie in onze rubriek. Bijzondere Zaken. Dit is heel gemakkelijk, geef online op en betaal direct via IDEAL!

Ga naar:
WWW.ZADKINEMEDIA.NL

Geef je oproep vóór de deadline van desbetreffende editie op!

info@zadkinemedia.nl - Telefoon 010 - 436 91 24

BEURS IN 2025

Stijgers als ABN Amro, JDE Peet's en BAM laten dalers IMCD en WKL ver achter zich

Een overzicht van de winnaar en verliezers op de Nederlandse beurs. En de bijzondere beursgang van een ijsjesproducent.

Liza van Lonkhuzen, Daan van Lent en Sjoerd Klumpenaar

AMSTERDAM

2025 was een bijzonder jaar op de Nederlandse beurs. De wereld hield zijn adem in toen Donald Trump begin april zijn bord torenhoge importheffingen voor de camera's omhooghield. De AEX (de belangrijkste Nederlandse beursindex) kudelde binnen een paar dagen honderd punten naar beneden. 12 procent van de beurswaarde verdampde. Economen voorspelden stilstand, of zelfs een recessie.

Toch krabbelde de beurs in de maanden erna langzaam op. De wereldhandel bleek niet zo kwetsbaar als gedacht, mede omdat er snel voorraden werden opgebouwd en handelstromen verlegd. En met die heffingen bleek het relatief mee te vallen: Trump was vooral uit op een goede onderhandelingspositie.

Zo eindigde de AEX dit jaar toch nog bijna 9 procent hoger dan in januari. Sommige bedrijven deden het opvallend goed, andere gingen juist onderuit. Een overzicht van de winnaars, verliezers en een bijzondere nieuwkomer.

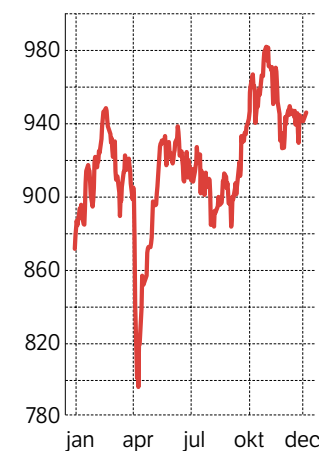
Stijgers

Bijna alle banken (in Nederland en Europa) hadden een goed jaar op de beurs. **ABN Amro** werd zelfs de grootste stijger op de AEX dit jaar. De bank wist z'n beurswaarde op een paar procent nate verdubbelen.

Hoe dat kwam? Door stevige winsten. Die maakte de bank door goed te verdienen op de rentemarge, en doordat consumenten meer betalen voor een bankrekening of belegging. Daarnaast zijn

AEX na dip in april weer ruim boven de 900 punten

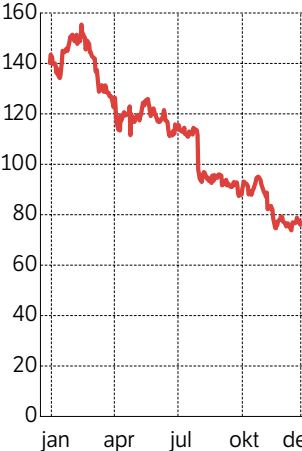
Koers in punten, per dag in 2025

NRC 311225 / ES / Bron: LSEG / vert. als afgebroken

Koers chemiebedrijf IMCD dit jaar hard onderuit

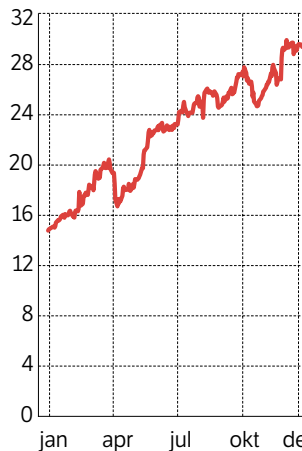
Koers in euro's, per dag in 2025

Bron: LSEG

Prijs aandeel ABN Amro dit jaar bijna verdubbeld

Koers in euro's, per dag in 2025

Bron: LSEG

er hoge verwachtingen van beleggers voor de bank, nu de leiding in handen is van de Française Marguerite Bérard. Die verwachtingen kwamen bovendien al deels uit. Qua groei, omdat de bank aankondigde sectorgenoot NIBC Bank over te willen nemen. En qua kosten, omdat Bérard in november een flinke kostenbesparing aankondigde.

Aandeelhouders waren dus goed af bij ABN Amro, maar medewerkers minder. Onderdeel van de kostenbesparing is een nieuwe ontslagronde. In totaal verdwijnt ten opzichte van 2024 bijna 20 procent van de banen.

Een andere grote stijger op de Amsterdamse beurs was **JDE Peet's**, het moederbedrijf van Douwe Egberts. Dat bedrijf klon liefst 92 procent en profiteert van prijsverhogingen die het bedrijf doorvoerde vanwege de verhoogde koffieprijsen. De koers schoot bovendien vooral omhoog toen in de zomer bleek dat het Amerikaanse

drankenmerk Keurig Dr Pepper het Nederlandse koffiebedrijf gaat overnemen (voor liefst 15,7 miljard euro).

In de Midkap, het middensegment van beursgenoteerde ondernemingen, had **bouwbedrijf BAM** een bijzonder succesvol jaar. De koers van het aandeel is meer dan verdubbeld.

Bijna alle banken in Nederland en Europa hadden een goed jaar

Dit komt overigens niet omdat BAM veel grootse en meeslepde stappen zette - eigenlijk eerder het tegenovergestelde. Onder de in 2020 aangetreden topman Ruud Joosten heeft BAM mega-opdrachten met een grote aanneemsom afgezworen. Het bouwbedrijf had meerdere 'bleeders', vertraagde

megabouwprojecten als de Afsluitdijk en de Zeesluis IJmuiden. Dit soort grote prestigeprojecten die te veel risico opleveren als er iets misgaat, zijn volgens Joosten niet meer van deze tijd.

BAM werkt eigenlijk alleen nog in Nederland en het VK en richt zich op markten die het goed kent, zoals infrastructuur en woningbouw. Dat doet de winstmarges goed.

Dalers

Dalers waren er natuurlijk ook. De grootste daler was chemiedistributeur **IMCD**. Dat is een groothandel voor speciale chemicaliën en voedingsingrediënten, met z'n hoofdkantoor in Rotterdam. In totaal verloor het bedrijf 46 procent beurswaarde.

Lang was het een beurslieveling, maar net als andere Europese chemiebedrijven kampt IMCD met moeilijke marktomstandigheden. Namelijk een combinatie van de Amerikaanse heffingen en een ste-

vige (moordend goedkope) concurrentie uit China. In april vertrok topvrouw Valerie Diele-Braun na minder dan anderhalf jaar.

Een andere opvallende daler was ook een voormalige beurslieveling, een bedrijf dat lange tijd als een veilige belegging werd gezien. Hoewel **Wolters Kluwer** nog prima winst weet te maken, vrezen beleggers dat AI het businessmodel van het bedrijf zal ondergraven.

De informatiedienstverlener levert diensten (denk aan analyse-software) voor de zorg, accountancy en financiële dienstverleners. Beleggers vrezen dat AI steeds meer van dat werk kan overnemen. Ook het vertrek van Nancy McKinstry droeg niet bij aan de stemming op de beurs. De Amerikaans ceo zat er sinds 2003 en had in haar beginjaren het bedrijf succesvol weten te transformeren van uitgeverij naar digitale reus.

Bijzondere nieuwkomer

Dan was er nog een bijzondere nieuwkomer. Want: een debuut op de beurs en dan direct in de AEX-index? Dat kan dus, zo bleek begin december na de beursgang van **The Magnum Ice Cream Company**.

Nu was het ook geen normale beursgang. De ijsjesproducent van onder andere de Magnums, Raketjes en Ben&Jerry's werd afgesplitst van moederbedrijf Unilever. Alle aandeelhouders Unilever kregen er een aandeel Magnum bij. Het ijsjesbedrijf kreeg behalve in Amsterdam ook noteringen in Londen en New York.

Op de eerste beursdag, 8 december, klon het vanaf de referentiekopers van 12,80 euro tot boven de 13 euro. Half december werd even een hoogste punt van 14,24 euro bereikt, maar de laatste week schommelt het aandeel tussen de 13,30 en 13,40 euro. Aandeelhouders van Unilever hebben dus in ieder geval niet direct massaal afscheid genomen van het ijsjesaandeel.

Goed nieuws, het is bijna januari

Nieuwe plannen. Nieuwe kansen. Dezelfde ambitie.

Het nieuwe jaar begint morgen. En alles is weer mogelijk.

YER helpt professionals groeien. Met inhoud. Met ambitie. Met perspectief.

Maak er werk van.

yer.nl

YER
ambitions in motion

Advertentie

LESSEN UIT EEN SUPERGEHEIME WARGAME

Van wie is het Hoge Noorden? Tussen de smeltende ijskappen ontvouwt zich een hybride oorlog tussen de grootmachten.

Luister elke dinsdag een nieuwe aflevering bij NRC en in alle podcast-apps. Ga naar nrc.nl/wereldzaken voor meer over de podcast

nrc

pitaalmarkt trekken. Daar hebben ze de ruimte voor, want ze staan financieel enorm sterk.”

„Het is dus van belang dat de rentes niet te hard oplopen. Want de wereld heeft al te veel schulden, die moeten wel betaalbaar blijven. Als rentes gaan oplopen, dan hebben we een probleem.”

In die groeiende schuldenberg in de wereld wordt het echter moeilijk voor beleggers om risico's te spreiden, denkt Salomons. „Groeï is geconcentreerd en dus slechts in enkele hoeken te verwachten.”

Waar leidt dat toe in 2026? „Wij denken dat de economische groei nog oké zal zijn. De consument heeft het wereldwijd lastiger doordat hij minder te besteden heeft, maar dat veroorzaakt nog geen problemen voor de economie. De arbeidsmarkt zwakt af, maar blijft gezond. En bedrijven zullen dus meer investeren. Alleen zal hun schuldenlast oplopen en worden ze gevoeliger voor de rente. Dat kan de economie en de beurzen volatieler maken.”

In deze analyse kom ik de geopolitieke ontwikkelingen niet meer tegen, terwijl het wel een van jullie gespreksthema's was

„Geopolitiek zit achter de AI-wedloop en achter de strijd om energie. Maar als je bij geopolitiek denkt aan de handelsoorlog, lijkt het alsof het verhaal met de invoerheffingen wel voorbij is. Die hebben minder effect gehad dan veel mensen dachten. De les van april - toen Trump zijn heffingen aankondigde - kan zijn dat je op zo'n moment wel kunt losbarsten in allerlei voorspellingen, maar dat iedereen vooral ervoor blijft zorgen dat het eigen karretje in de achtbaan op de rails blijft en de totale effecten op de economie daardoor minder groot zijn.

„Bedrijven zullen hun toeleveringsketens de komende jaren veranderen, maar ze hebben daar tijd voor nodig. Het is een geleidelijke aanpassing, niet één met grote schokken. Niet naar een wereld van deglobalisering, maar wel naar een van regionalisering.”

Wat betekent dat voor Europa?

„Europa moet nu leiderschap tonen. Dat kan gebeuren door de kapitaal-

”
Bedrijven zullen steeds meer geld de kapitaalmarkt uit trekken. Daar hebben ze de ruimte voor, want financieel staan ze enorm sterk

marktunie verder af te maken en het Draghi-rapport verder te implementeren. Het momentum is er. Vijftien jaar geleden hadden we bijvoorbeeld niet verwacht dat de Duitsers schulden zouden gaan maken. Nu halen ze de rem eraf. En zullen ze investeren. In defensie, in energie, in infrastructuur.”

Is het risico niet groot dat Europa wordt vermalen in de strijd tussen de VS en China?

„Ik zie dat niet zo somber in. Europa heeft voldoende eigen consumenten. Europa heeft voldoende kapitaal voor investeringen. Als je de 14.000 miljard euro die op spaarrekeningen staat productiever kunt aanwenden door mensen dat te laten beleggen, is het goed

voor de economische groei. En als die spaarders zo meer rendement halen is dat ook goed voor hen.

„De hele industriële sector kan Europa naar een hoger niveau trekken, zeker in Duitsland. De arbeidsproductiviteit kan omhoog. Het is belangrijk om te zorgen dat het kapitaal dat beschikbaar is, bij de bedrijven komt, zodat ze kunnen opschalen. Alleen moeten consumenten dan bereid zijn om meer risico te nemen met hun geld. En zal de EU moeten zorgen dat de Europese kapitaalmarkt beter gaat functioneren.

„Europa speelt misschien nauwelijks een rol in de ontwikkeling van AI-taalmodellen en het uitbouwen van de infrastructuur voor AI, maar dat hoeft misschien ook helemaal niet. Europa heeft veel mogelijkheden om voorop te lopen in de adaptatie van AI door bedrijven. Wij zien daar bijvoorbeeld grote mogelijkheden voor bij de ontwikkeling van nieuwe medicijnen door de Europese farmabedrijven.”

Zijn jullie niet bang voor een AI-zeepbel?

„We denken niet dat er op dit moment zo'n AI-zeepbel is. Op langere termijn zal die waarschijnlijk onvermijdelijk zijn, met alle investeringen die nog gedaan zullen worden en de schulden die gemaakt gaan worden. Maar dat is niet erg. AI zorgt voor de snelste transformatie van de economie die we ooit gezien hebben. Veel sneller dan wat we gezien hebben bij de stoommachine, elektriciteit, treinen of het internet.

„Wij hebben gekeken of de investeringen van bedrijven in AI-infrastructuur rendabel zullen zijn. We voorspellen dat bedrijven tot 2030 tussen de 5.000 en 8.000 miljard dollar daarin zullen investeren. Dat zijn echt bizarre bedragen voor zo'n korte periode. Die investeringen doe je nu, de omzet zal pas veel later komen. We hebben uitgekend welke economische groei je nodig hebt om die omzet te kunnen halen. Die hoeft niet zo heel veel hoger te liggen dan nu. Als de economische groei gemiddeld rond de 2 procent uitkomt, dan ben je er al.

„Dat betekent niet dat al die bedrijven die investeren de omzet gaan halen die ze nodig hebben om de rente en de aflossing van hun schulden te betalen. Je zult winnaars en verliezers hebben zoals in elke technologische revolutie. Dat is niet erg voor de economie. Alleen als belegger moet je ervoor zorgen dat je vooral op de winnaars hebt ingezet.

„Er is nog veel discussie, ook bij ons, wie de winnaars en wie de verliezers zullen zijn. Als je naar de historie van andere transformaties kijkt, zijn niet per se investeerders in de nieuwe infrastructuur de winnaars. Het zijn vaak de gebruikers die van industriële revoluties profiteren. De bedrijven die daardoor kosten omlaag brengen, hun processen efficiënter maken en die de nieuwe verdienmodellen ontwikkelen die draaien op de infrastructuur die is neergelegd.”

„De enige rem die we zien zijn de energieprijzen. Het is duidelijk dat er een tekort is aan energie. We weten dat in de VS 15 tot 20 procent van de elektriciteitsvraag de komende jaren van datacenters zal komen.”

Worden beleggers niet afgeschrikt door het idee dat er ook AI-verliezers kunnen zijn?

„We verwachten niet dat de beleggers nu al op de rem gaan staan. De meeste technologiebedrijven staan er financieel sterk voor, die kunnen ook tegenvallers zelf opvangen.

„De enige rem die we zien zijn de energieprijzen. Het is duidelijk dat er een tekort is aan energie. We weten dat in de VS 15 tot 20 procent van de elektriciteitsvraag de komende jaren van datacenters zal komen.”

„Dat maakt de energiesector aantrekkelijk om in te beleggen, dat zal wereldwijd gebeuren. De kosten van alternatieve bronnen als wind en zon zijn, mede door China, al fors gedaald. Op de lange termijn zal dat ook gebeuren in de nucleaire sector.”

In hoeverre jagen de investeringen in AI en in energie de economie aan?

„De economie in de VS zou zonder die investeringen nauwelijks meer groeien. De Amerikaanse consumenten hebben het zwaar. Normaal gesproken zorgen zij voor de grootste bijdrage aan de economische groei. Vorig jaar was die bijdrage al een stuk minder en we zien dat verder afnemen.”

INTERVIEW ROELOF SOLOMONS BELEGGINGSSTRATEEG

‘De hausse aan financiering van de AI-infrastructuur gaat vol door’

De schuldenberg in de wereld zal fors stijgen door AI-investeringen, verwacht Roelof Salomons. Maar dat is niet erg, vindt hij. „We denken niet dat er op dit moment zo'n AI-zeepbel is.”

Daan van Lent

AMSTERDAM

Half november was Roelof Salomons in New York op het hoofdkantoor van BlackRock. Voor de tweede keer schreef hij mee aan de jaarlijkse Outlook van de grootste vermogensbeheerder ter wereld. Een vooruitblik op de ontwikkelingen in de wereldeconomie en op de wereldwijde beurzen, zoals vrijwel alle zakenbanken en vermogensbeheerders die in de decembermaand verspreiden.

„Een geweldige ervaring”, zegt Salomons, die ruim een jaar geleden bij BlackRock begon als beleggingsstrateeg en eerder werkte bij verzekeraar Aegon en private bank Van Lanschot Kempen. Met vijftien collega-economen was hij twee dagen in New York. „Ze gooien ons dan allemaal in een hok. Een maand of twee eerder hadden we al de thema's bedacht en daarna hebben wij allemaal voorbereidend werk gedaan. BlackRock zet er nog 85 van onze beleggers bij. En die dagen komen ook interne en externe sprekers langs”, vertelt hij. „Met die vijftien economen zijn wij dan de denktank en zorgen dat alles bij elkaar komt.”

Vooraf gekozen thema's waren de geopolitieke ontwikkelingen, de transformatie door AI en de oplopende schulden in de wereld. „Daar discussiëren we met al die mensen over. Hoe beoordelen we de risico's en de kansen? Wat zien we wereldwijd voor ontwikkelingen? Hoe moeten we kijken naar verschillende beleggingscategorieën? In New York beginnen we al met schrijven.”

„Dat schrijven gaat door in de twee weken daarna, als iedereen weer terug is naar het eigen land. „Dan moet ik ongeduldig wachten tot ik onze prognoses mag doorgeven aan klanten en aan journalisten.” Die lol had Salomons vanaf de eerste week van december, toen de Outlook van BlackRock met de titel ‘Pushing limits’ (Grenzen verleggen) uitkwam.

Schuldenberg
Voordat de eerste vraag is gesteld barst Salomons los met zijn korte samenvatting van de belangrijkste boodschappen van BlackRock. „De hausse aan financiering van de AI-infrastructuur en van de energie die daarvoor nodig is, gaat vol door. Tot dusverre konden veel bedrijven dat uit hun eigen kasstromen, dus met hun eigen geld, doen. Wij verwachten dat het veel meer met schulden gaat gebeuren.”

Daarbij denkt BlackRock niet alleen aan techreuzen; de verwachting is dat ook allerlei andere bedrijven investeringen veel meer met schulden gaan financieren en niet met eigen vermogen. „Overheden kunnen niet zo veel meer lenen dan ze nu al doen. Maar bedrijven zullen steeds meer geld uit de ka-

Roelof Salomons:
„Europa moet nu leiderschap tonen. Het momentum is er.”
FOTO BETTINA TRAAS

zorg kiezer

Bespaar tot € 511 op je zorgverzekering!

- ✓ 100% onafhankelijk: vergelijk alle 58 zorgverzekeringen op prijs én inhoud
- ✓ Altijd de laagste prijs: premies lager dan bij de verzekeraar zelf
- ✓ Overstappgarantie: wij zorgen dat je oude verzekering wordt opgezegd

Prijs-, druk- en zelffouten voorbehouden. Besparing gebaseerd op het verschil tussen de duurste en de goedkoopste optie.

**Zullen we
wat beters
gaan doen
met die ton
op de bank?**

**Beleg met
vaste rente
tot 5,75%**

Meer informatie

Sam de Voogt

ROESELARE

De pijn, dat is wat Jonas Rickaert zich vooral herinnert. De pijn die begon op zo'n 70 kilometer van de finish, op een vlak en heet stuk asfalt tussen de zonnebloemvelden van centraal Frankrijk, die zich vanuit zijn zitvlak verspreide naar zijn hele linkerflank, en die pas uren later zou afnemen.

Hij kan er nu wel om lachen. Rickaert zit begin december in een kofiebar in Roeselare, vlakbij zijn huis. Hij doopt zijn koekje in de koffie en doet wat bruine suiker op zijn pannenkoek. „Ik was verkrampt, verzuurd, het was echt vreselijk. Dat ga ik nooit vergeten.”

Maar het was het allemaal waard, zegt hij. Het heeft hem respect opgeleverd van zijn collega's in het peloton, hij wordt tegenwoordig herkend tot in Singapore, op straat spreken wildvreemden hem aan over wat hij op zondag 13 juli van dit jaar deed.

„Episch”, „waanzin” en „ongelooflijk”; de mondiale wielerspers uitte zich in superlatieven over de negende etappe van de Tour de France van dit jaar. Waar iedereen een saai dag verwachtte - want lang (174 kilometer) en vlak (geen gecategoriseerde klimmen) en warm (boven de 30 graden Celsius) en dus geknipt voor een massasprint - werd die zondag van Chinon naar Châteauroux, zouden oud-wielerkampioenen Annemiek van Vleuten en Tom Dumoulin later zeggen, de mooiste etappe van de Tour verreden.

Op kilometer nul ging Rickaert er met ploeggenoot Mathieu van der Poel vandoor. Een kansloze missie, zo leek het, maar de twee renners van Alpecin-Deceuninck bleven doorrijden in een tijdrit tegen het peloton. En terwijl de paniek onder de sprintersploegen uitbrak, kwam Van der Poel héél dichtbij een stunt. Pas op zevenhonderd meter van de streep werd hij teruggepakt. Na afloop bleek de gemiddelde snelheid boven de 50 kilometer per uur te liggen; etappe 9 was de op-een-na-snelste Tourrit ooit gereden.

Aan de basis van die dode dag lag een droom van Rickaert. De Belg, een *domestique* van Alpecin-Deceuninck, wilde na elf jaar professioneel koersen en drie Tourdeelnames ook wel eens op het podium van de grootste wielervedstrijd ter wereld staan. De vraag was alleen: hoe?

Prijs voor de strijdlust

Voor winnen stapt de 31-jarige Rickaert normaliter niet op de fiets. Hij heeft één profzege op zijn palmares. Dwaars door het Hageland in 2020, een wedstrijd op het derde profniveau. Bij Alpecin-Deceuninck is hij onderdeel van de sprinttrein van de rappe Jasper Philipsen, en staat hij als een grote (1,87 meter) en stevige (85 kilo) coureur Mathieu van der Poel bij in klassiekers als de Ronde van Vlaanderen en Parijs-Roubaix. Rickaert heeft de Nederlandse één keer verslagen, toen ze nog als nieuwelingen (15-16 jaar) tegen elkaar reden in een Belgische beloftekoers. „Tot op de dag van vandaag hebben we het daar nog over”, zegt Rickaert. Sindsdien zijn de twee goede vrienden.

Een Touretappe of -klassement winnen is niet realistisch, weet de Belg. Zijn beste kans op het podium is de prijs voor de strijdlust, een trofee die Tourorganisator ASO dagelijks uitreikt, vaak aan renners die de hele dag (kansloos) op kop rijden of veel de aanval kiezen. „Maar niet zodra het bergop gaat, want dan kan ik met mijn

”

Toen we merkten dat het gat niet makkelijk te dichten was, brak de paniek uit.

Danny van Poppe
Renner Red Bull-Bora-Hansgrohe

De Belg **Jonas Rickaert**, met achter hem zijn ploeggenoot **Mathieu van der Poel**, op kop in de negende etappe van de Tour de France. Het peloton reed uren achter hen aan. FOTO LOIC VENANCE / AFP

WIELRENNEN

‘Kansloze missie’ werd de mooiste Tourrit

De negende etappe van de Tour de France 2025 was volgens velen de mooiste. Dat de voorspelde saaie sprintersrit veranderde in een historische dag was te danken aan de renners Mathieu van der Poel en Jonas Rickaert.

postuur niet mee”, zegt Rickaert, „dus het moest gebeuren in een vlakke etappe.”

Een week eerder. Als koersdirecteur Christian Prudhomme vanuit het dakraam van zijn auto met de vlag in zijn hand naar het peloton zwaait, is de derde etappe van de Tour officieel begonnen. Meteen demarreert Rickaert. Hij heeft half grappend bij zijn ploegbaas Christoph Roodhooft aangekondigd te zullen aanvallen voor de strijd-lust-prijs. Het is een vlakke, beoogde sprintersetappe, kopmannen Philipsen en Van der Poel hebben de eerste twee etappes gewonnen. „Dit was mijn kans om mee te gaan in de vroege vlucht”, redeneert Rickaert.

Ploegbaas Roodhooft reageert: dat durf je niet. Rickaert interpreteert dat als permissie en gaat ervandoor. Hij krijgt Matej Mohoric van Bahrain-Victorious met zich mee, hun voorsprong loopt op tot enkele minuten, maar dan meldt Roodhooft zich weer. „Hij zei: stop maar, we gaan ons niet belachelijk maken vandaag”, herinnert Rickaert zich. Hij laat zich terugzakken.

De etappe eindigt in een massasprint, Tim Merlier van Soudal-Quickstep wint. Maar het nieuws van de dag is dat kopman Philipsen onderweg valt en zijn rib en sleutelbeen breekt. Zijn ploeg moet zonder hem verder.

Voor Emiel Verstrynge is de Tour een nieuw avontuur; de 23-jarige Bel-

gische veldrijder is bezig aan zijn eerste profseizoen op de weg. Als hij na de achtste etappe de teambus in stapt, hoort hij zijn ervaren ploeggenoten praten. „Jonas begon: zou ik morgen niet voor de strijdlust moeten gaan?”, vertelt hij terugblikkend. „En Mathieu zei gelijk: we gaan het gewoon doen. Ik nam het eigenlijk niet serieus, iedereen moest er een beetje om lachen.”

Ook Rickaert gelooft in eerste instantie niets van de woorden van zijn Nederlandse kopman. Die heeft de tweede etappe gewonnen, meerdere dagen in de gele leiderstrui gereden. Van der Poel is in de chaotische en spectaculaire openingsweek vrijwel elke dag in de aanval gegaan.

brengt graag een beetje leven in de etappe. Hoe meer koers, hoe groter zijn grijns.”

Kansloos

Vooraan zitten, dat is belangrijk. Rickaert en Van der Poel rijden op de eerste rij van het peloton als de negende etappe van start gaat, zodat ze meteen kunnen demarrereren. Even daarvoor heeft het duo geprobeerd een dwaalspoor te leggen. Voor de camera's van Belgische en Nederlandse media zegt Rickaert dat ze vandaag voor sprinter Groves gaan rijden. Alleen Van der Poel kan zich niet inhouden als Rickaerts vrouw Katrjin, die samen met hun 3-jarige dochtertje ter plekke is, hem vraagt wie er gaat winnen. Hun dochter Billie Lou reageert als eerste en zegt: ‘Mathieu’. „Nee, nee”, reageert de Nederlandse oud-wereldkampioen met een knipoog. „Jouw papa.”

De weg is kaarsrecht en het peloton rijdt over de breedte van het asfalt als de vlag naar beneden gaat voor de officiële start. Helemaal rechts zit Rickaert, die meteen versnelt. Ongeveer tweehonderd meter rijdt hij alleen voorop als hij achterom kijkt en Van der Poel ziet naderen. „Ik schoot in de lach toen ik hem zag. En ik zei meteen tegen de ploegleidersauto: dan zijn we nu weg.”

In het peloton wordt er laconiek gereageerd op de ontsnapping. „Dit is perfect”, denkt ploegleider Steven de Jongh van Lidl-Trek. „Twee man vooruit, dat is goed te controleren.” Ook bij de andere grote sprintersploeg, Soudal-Quickstep van Tim Merlier, denken ze dan nog niet aan een zware dag, herinnert renner Pascal Eenkhoorn. „Met zijn tweeën ben je zo goed als kansloos, zelfs als je Van der Poel heet.”

Na iets meer dan 24 kilometer ligt er een streep voor een tussensprint. Van der Poel staat vierde in het klassement voor de groene trui, en de sprinters teams denken dat hij wat punten wil sprokkelen. Thibau Nys van Lidl-Trek gaat voor de zekerheid in het peloton bij Alpecin-Deceuninck informeren of de twee koplopers er na de tussensprint mee ophouden. Ja hoor, krijgt

Maar als het team die avond aan tafel zit voor het diner, begint Van der Poel er opnieuw over. „Dat we met zijn tweeën voorop gingen rijden, dat we elk steeds kopbeurten van drie minuten van boven de 400 watt gemiddeld zouden rijden, hij zag het al helemaal voor zich”, zegt Rickaert. De Nederlandse wil zijn ploegmaat graag helpen bij zijn poging op het Tourpodium te komen, merkt Rickaert. „Toen kreeg ik wel het idee dat hij het meende.”

Op de ochtend van de negende etappe zitten de renners klaar voor de dagelijkse teammeeting als ploegbaas Roodhooft het woord neemt. Hij wil weten hoe het staat met de plannen die gisteren zijn gemaakt. Rickaert verschiet van kleur. „Dat was eigenlijk om te lachen, zei ik.” Maar daar wil Roodhooft niets van weten. Hij vraagt wie er in de aanval gaat, en beëindigt dan de meeting. „Ineens was het voorbij”, zegt Rickaert. „En toen was dit het plan.”

De afwezigheid van de uitgevallen sprinter Philipsen speelt mee. Met Kadene Groves heeft het team nog een sprinter, maar hij is in principe niet opgewassen tegen Jonathan Milan en Tim Merlier. Ploegleider Roodhooft zit bovendien niet te wachten op een saaie koers. „Christoph stoorst zich ontzettend aan een vlakke etappe waarin een kopgroep wegrijdt, het peloton controleert en het eindigt in een massasprint”, zegt Rickaert. „Dus hij

De twee koplopers reden urenlang gemiddeld meer dan 380 watt, een inspanning die een getrainde amateurwielrenner niet langer dan twee minuten volhoudt. FOTO CHRISTOPHE PETIT TESSON/EPA

hij te horen. Daarna stoppen ze ermee. Bijna vier minuten. Zo groot is de voorsprong van Rickaert en Van der Poel als ze de tussensprint passeren. Ze houden de benen niet stil. „Ik dacht alleen maar: nu gaan we er vol voor”, zegt Rickaert.

Er wordt weinig gesproken in de kleine kopgroep. De taakverdeling is de vorige avond al vastgesteld. Als de weg naar beneden loopt, doet Rickaert het kopwerk omdat hij het makkelijkst snelheid maakt. Andersom rijdt Van der Poel, tien kilo lichter, voorop als het omhoog gaat. „We hebben vrijwel niks tegen elkaar gezegd die dag”, zegt Rickaert. „Ik had alleen maar die drie minuten in mijn hoofd.”

Terwijl het duo in aerodynamische houding door de middeleeuwse stadjes en goudgekleurde graanvelden van de regio Centre-Val de Loire rijdt, toegejuicht door duizenden mensen langs de kant, is de Belg aan het genieten. „Ik was al aan de foto's aan het denken die er van ons gemaakt zouden worden”, bekent Rickaert. „Er zijn niet zoveel koersdagen waarop je met zo'n kampioen als Mathieu van der Poel op pad kunt. Dat hij dat doet om mij te helpen, dat vond ik heel speciaal.”

Achter hen valt de taak om het gat met de kopgroep te controleren aan Lidl-Trek, de ploeg die de vorige dag met sprinter Jonathan Milan gewonnen heeft. De ploeg zet Nys op kop, maar de jonge Belg heeft geen goede dag; het gat loopt op tot meer dan vijfteneenhalve minuut. „Toen wist ik: dit kan wel eens een lastige dag gaan worden”, zegt ploegleider De Jongh. Ook bij de rest van het peloton dringt langzaam door dat het tweetal van Alpecin-Deceuninck met iets bijzonders bezig is. „Op een gegeven moment kwam Wout van Aert naast me rijden”, zegt Verstrynge. „Hij zei: Chapeau, als ik had geweten dat ze dit van plan waren, dan had ik wel meegeewild.”

Pas als het gat met zo'n 90 kilometer te gaan nog altijd vijf minuten is, beginnen andere sprintersploegen mee te rijden. „Normaal is het tijdens zo'n vlakke etappe wel gezellig in het pelo-

ton, kun je een beetje met elkaar praten”, zegt Danny van Poppel van Red Bull-Bora-Hansgrohe. Hij moet die juldag zijn sprinter Jordi Mees in stelling brengen. „Maar toen we merkten dat het gat niet makkelijk te dichten was, brak de paniek uit. Vanaf toen was het volle bak.”

Vier keer over zijn nek

Voorin begint het hoge tempo - dan gemiddeld zo'n 48 kilometer per uur - zijn tol te eisen. „Op zo'n 70 kilometer van de finish moest ik voor het eerst overgeven”, zegt Rickaert. „Ik denk dat het door de warmte kwam. Mijn ploegleider heeft me nog medicatie gegeven om mijn maag te kalmeren, maar ik hield niets meer binnen.” Hij zal tijdens de etappe nog vier keer over zijn nek gaan.

De twee koplopers rijden dan al drie uur gemiddeld meer dan 380 watt, een inspanning die een getrainde amateurwielrenner niet langer dan twee minuten volhoudt. Maar deze inspanning zijn ook de twee profs niet gewend. „Nee, daar heb ik nog nooit op getraind”, zegt Rickaert. „Misschien wel eens spelenderwijs als je met je maten aan het fietsen bent en het steeds harder en harder gaat. Maar niet drie uur of langer.”

Op 30 kilometer van de finish is Rickaert leeg. Hij heeft overal kramp. Het plan was, zegt hij, dat ze zich op dat punt zouden laten terugzakken, en hij de prijs voor de strijdlust zou krijgen. „Ik hoopte dat het peloton dichtbij zou zijn, dan zat mijn dag erop.” Maar de voorsprong is nog altijd anderhalve minuut, en Van der Poel gelooft erin dat ze kunnen winnen. „Mathieu zei: we blijven bij elkaar en we blijven rijden, tot ze in ons wiel zitten.”

De renners hebben al de hele dag schuin de wind in de rug, wat bij genoeg kracht tot waaivorming kan leiden. Als Visma-Lease a Bike, dat voor klassementsman Jonas Vingegaard rijdt, het peloton in de finale op een lint trekt in een poging het peloton in stukken te breken, loopt de voorsprong van Rickaert en Van der Poel snel terug. „Ik denk dat die winddreiging ons heeft gered”, zegt De Jongh van Lidl-Trek. „Anders hadden we ze niet meer teruggehaald.”

Omhooggestoken duim

„Succes Mathieu.” Met die laatste woorden stuurt Rickaert op 6 kilometer van de streep uit. „Hij was veel sterker, ik voelde me echt een stoorzender omdat ik niet meer vooruit kwam.” Van der Poel heeft dan nog dertig seconden voorsprong over, het peloton komt vlot dichterbij. Binnen een kilometer wordt Rickaert ingehaald. „Ik stond helemaal stil en zat binnen no-time tussen de ploegleiderswagens.”

Als Rickaert opkijkt van zijn stuur, zie hij de raampjes van de auto's die hem passeren naar beneden gaan. „Van elke ploegleider kreeg ik een omhooggestoken duim.” Hij is echter met wat anders bezig: haalt Van der Poel de finish vóór het peloton?

Bloedchagerijnig komt Rickaert even later over de streep, als 117de. Van der Poel is vlak voor de streep teruggepakt en eindigt als 68ste. Sprinter Merlier wint de etappe. „Ik was echt ontgoocheld”, zegt Rickaert. „We kwamen zo dichtbij en dan helemaal niks.”

De eerste die Rickaert na de finish ziet, is zijn vrouw Katrjin. Zijn pak en stuur zitten onder het braaksel, maar zij omhelst hem en zegt: je hebt de prijs voor de strijdlust. „Dat was een enorme opluchting”, zegt Rickaert. Hij

VERVOLG VAN PAGINA 21

A male cyclist in a grey and blue jersey with 'Alpecin' and 'deceuninck' logos is celebrating on a podium. He is holding a large bouquet of white flowers and a ribbon that says 'CENTURY'. The background features a yellow and blue banner with 'ECL' and 'INDR' visible, and a dark blue banner with 'CENTUR' and 'PRIX DE COMBATIV' visible.

Misschien als ze samen waren gebleven, denkt Rickaert nog wel eens, dat Van der Poel en hij de finish wel hadden gehaald. „Matthieu heeft me later verteld dat hij mij dan had laten winnen. Dat was pas echt legendarisch geweest.”

Adviesprijs
~~329,00~~
229,-

AENO Infrarood verwarming

Leverbaar in
wit en zwart

- Geschikt tot 30 m² met een laag energieverbruik
- Eenvoudige installatie, vereist geen extra gereedschap
- Zowel bevestiging aan de muur of vrijstaand op de vloer te plaatsen

Neem afscheid van traditionele verwarmingssystemen. Dit infrarood verwarmingspaneel van AENO maakt gebruik van infraroodtechnologie om de lucht en objecten in de ruimte te verwarmen, zonder lucht te verplaatsen en de luchtvochtigheid in de ruimte te verminderen. Net als de aangename warmte van de zon. Een verwarmingspaneel van de nieuwe generatie met energiebesparende en milieuvriendelijke verwarmingstechnologie, ontworpen om je comfort te verbeteren en geld te besparen. Deze AENO infraroodverwarming werd in 2023 bekroond met de prestigieuze Red Dot Award, in de categorieën "Verwarming en Klimaattechnologie" en "Slimme Producten", en combineert innovatie met elegantie.

**Inclusief
stand en
muur-
bevestiging**

reddot design award
winner 2023

Bestel nu nrcwebwinkel.nl/verwarming

verloning.nl

Overleden

*Do not stand at my grave and weep
I am not there. I do not sleep.
I am a thousand winds that blow.
I am the diamond glints on snow.
I am the sunlight on ripened grain.
I am the gentle autumn rain.*

Met groot verdriet hebben wij afscheid genomen van mijn lieve echtgenoot en van mijn vader

Abdul El Moutamid

31 december 1944 - 26 december 2025

Il est parti comme il a vécu:
avec élégance et toujours avec dignité et fierté.
Un grand homme, respecté et aimé par beaucoup,
qui laisse derrière lui une empreinte profonde
dans nos cœurs.

Son souvenir restera vivant à travers les valeurs
qu'il incarnait, la force qu'il dégageait.
Qu'il repose en paix.

Gea El Moutamid - Doting
Leyla El Moutamid

De begrafenis heeft in besloten kring
plaatsgevonden volgens de islamitische traditie.

Op 24 december 2025 overleed
onze dierbare zus, schoonzus en tante

Elize Marie
Schoonman - Schaafsma

Lies

19 januari 1931 - 24 december 2025

Bij leven lerares Duits in Lochem
Echtgenote van Johan Schoonman †

Oosterhout:
Gerard Schaafsma en Anja de Ruiter

Den Haag:
Douwe Schaafsma † en
Janneke Schaafsma-Geelen

Neven en nichten

Correspondentieadres:
Lamerislaan 442, 3571 LP Utrecht

De crematie vindt plaats op vrijdag
2 januari 2025 om 14.30 uur in crematorium
de Omarming in Zutphen.

drs. literatuur, kunstschilder

Gerda Margarete
Aupers-Leidenberger

30-3-1936 - 17-12-2025

Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis
All that is transitory is but a metaphor
Joh. W. von Goethe

Correspondentieadres:
Dr. Nolenslaan 22, 6162 EW Geleen

Do animals cry like humans
as I having lost you
yowled flagged curled
in a ball
- Patti Smith

Zijn liefde voor ons en zijn positieve levenshouding
zijn onvergetelijk.

Jean-Pierre André Westerveld

Den-Haag, 27 oktober 1957 - Parijs, 20 december 2025

Ellen Verwiel

Barbara Westerveld
Gwendal Le Fric
Nominoë

Sander Westerveld
Isabelle van der Zanden

Jean-Pierre is thuis.

Wij nemen afscheid van Jean-Pierre op vrijdag 2 januari.
info.uitvaart.Jean-Pierre@protonmail.com

*En het leven vliet gelijk het vlood,
En elk zijn is tot niet zijn geschapen.*

J.C. Bloem (1887- 1966)

“ Een bijzonder mens is van ons heengegaan.
Mijn lieve echtgenote, onze zorgzame moeder, schoonmoeder en trotse
Omoes. Dankbaar voor alles wat je ons hebt gegeven en voor de liefde
die altijd zal blijven.”

Vera Cornelia Triny Dirkzwager- Ypma

* Baarn 20-11-1944 - † Noordwijk 21-12-2025

Echtgenote van Adriaan D. Dirkzwager

Floris & Hanneke
Tessa, Mare & Hanna

Reinoud & Natasja
Mikki & Ivy

Wij hebben op zaterdag 27 december afscheid genomen van Vera.

Wij willen in het bijzonder het zorgpersoneel van de afdeling Pioenroos
van verpleeghuis Jeroen te Noordwijk voor hun zorg en steun aan Vera
bedanken.

Correspondentieadres:
Biezenland 99, 2201 TJ Noordwijk

De juiste leider
vinden begint
niet met zoeken.
Het begint
met begrijpen.

Fyne Find your
next executive

U staat voor een beslissing die de toekomst van uw
bedrijf bepaalt. Die druk voelt niemand zo sterk als u.
Fyne is opgericht door partners die precies weten wat
er op het spel staat bij groei, verkoop of opvolging.
Geen standaard lijstjes. Wel het gesprek dat ertoe doet.

Fyne lanceert in 2026. Tot die tijd zijn
we er al, voor wie alvast praten wil:

Alfred Eilering
managing partner
+31 6 222 113 10
alfred.eilering@fyne-cls.com
www.fyne-cls.com

Anne-Mar Zwart presenteert het nieuwe datingprogramma 'Je weet niet dat je date'. BEELD EO

De risico's van datingprogramma's

Vertel me nog eens hoe het gebeurde. Kom op, het was zo'n goed verhaal. Jij had autopech en hij reed toevallig net langs op zijn motor – zo ging het toch? Niet? Sorry, ik zat aan een ander stel te denken. Jullie hebben elkaar natuurlijk ontmoet via een Marktplaats-deal. Jullie raakten aan de praat over planten en toen... Nee, ook niet. Nu weet ik het weer: zijn zusje werkt op een kinderboerderij, en hij kwam haar daar opzoeken toen jij de geiten aan het fotograferen was. Voor op de socials, ja. En uiteindelijk stond je camera vrijwel vol met foto's van hem. God, wat tenenkrommend romantisch.

Koppels met een schattig ontmoetingsverhaal – een *meet cute*, in goed Nederlands – zijn zowel de fijnste als de akeligste mensen om mee om te gaan. Fijn, omdat hun verhaal bewijst dat romantiek niet dood is. En akelig, omdat die romantiek niet voor iedereen in het vat zit. Je kunt heel lang op je eigen meet cute zitten wachten, maar in het datingapp-tijdperk is het gewoon realistischer dat je verhaal een variant wordt op: hij had in z'n profiel staan dat hij van de ethische non-mono-gamie was, maar na drie maanden vond-ie het toch wel prima om het alleen met mij te doen.

Op tv wemelt het van de dappere singles die nog niet bereid zijn zich daarbij neer te leggen en ervan dromen bij het volgende kerstdiner aan de hele familie te kunnen vertellen dat ze de liefde van hun leven hebben ontmoet in het *First Dates*-restaurant (BNNVARA), of dat ze het introductiefilmpje van een knappe skileraar zagen in de voor aankondiging van *Winter vol Liefde* (RTL) en meteen wisten dat ze de rest van hun leven in die blauwe ogen wilden turen. De prijs die je voor zo'n goed verhaal betaalt is wel dat heel Nederland mee kan kijken. Ook als je *First Dates*-vlam tussen het voor- en hoofdgericht in even naar de wc gaat, waar om obscure redenen ook camera's hangen, en daar een vriendin opbelt en over jou zegt: „Het is qua uiterlijk niet helemaal mijn type.” Of als je aan het eind van het diner net zolang naar de rekening kijkt tot je date 'm maar betaalt. Dat is dan allemaal vastgelegd voor het nageslacht.

En dan is er nog het risico dat je meet cute, die ooit zo lieflijk begon op RT1.4, een jaar later alsnog ontaardt in psychologische horror op SBS6. Zo hield Denise aan haar *Winter vol Liefde*-avontuur van begin dit jaar een relatie over met skileraar Mike, maar is nu in *De Hanslars: van de Piste naar de Playa* te zien hoe de romance alsnog stukloopt op een strand van de Costa Blanca. Daar dendert Mikes moeder Monique zo hard over haar schoondochter heen dat je je afvraagt voor wiens plezier dit wordt uitgezonden. Het is net zo stressvol om naar te kijken als het moet zijn geweest om mee te maken.

Toch terug naar Tinder dan maar? Niet als het aan de Evangelische Omroep ligt. Die introduceerde maandag het programma *Je weet niet dat je date*, een datingprogramma waarin de hoofdrolspelers niet weten dat ze in een datingprogramma zitten. Ze worden aangemeld door familie of vrienden en vervolgens arrangeert de redactie in het geniep drie meet cutes (met kandidaten die wel weten dat ze meedoen aan een datingprogramma), vastgelegd met verborgen camera's. De aankondiging leidde bij deze kijker tot onmiddellijke scepsis: hoe (on)ethisch is dit concept? En waarom staat er geen 't' achter 'date'?

Die laatste vraag werd niet beantwoord, de eerste blijft twijfelachtig. Het concept is een nachtmerrie voor mensen die ook maar enigszins gesteld zijn op hun privacy, maar pakte in de eerste aflevering best lief uit. Dertiger Martin ontmoette een vrouw met autopech, een Marktplaats-klant en, jawel, een geitenliefhebber. Van die laatste was hij zwaar gecharmeerd, zoals ook te zien op de verborgencamerabeelden. Heel verantwoord lijkt het me niet. Maar het is wel een goed verhaal.

Amber Wiznitzer

padam, padam, padam

NIEUWSJAARSCONCERT Niets is zo voorspelbaar als het Nieuwjaarsconcert van de Wiener Philharmoniker. Miljoenen kijkers in ruim 150 landen zien op 1 januari jaarlijks een topdirigent marsen, walsen en polka's van voornamelijk de Strauss-familie uitvoeren. Maar het verhaal achter die Weense luchtigheid is een mijnenveld.

De wals is een leugen

Bas van Putten

AMSTERDAM

In de eeuwige herhalingsoefening die Nieuwjaarsconcert heet, is de editie van 2026 haast een revolutie. Wereldster en nieuwjaarsdebutant Yannick Nézet-Séguin voert twee werken van twee vrouwen uit, een wals van Florence Price (1887-1953) en een polka van Josefine Weinlich (1848-1887). Riccardo Muti's keuze voor een stuk van Constanze Geiger (1835-1890) was afgelopen jaar al een trendbreuk op het onwrikbare nieuwjaarsmenu. Buiten een enkel mopje van Joseph Hellmesberger of Franz von Suppé regeren hier de walskoningen Strauss zoals ze in het Wenen van de lichte muze al twee eeuwen doen. Na grondlegger Johann Strauss Vater (1804-1849) maakte Johann Strauss II (1825-1899) met zijn eveneens componerende broers Josef en Eduard en hun rondreizende orkesten de BV Strauss tot miljoenenbedrijf, van Wenen tot Boston en Sint Petersburg. Op een selectie uit hun honderden walsen, polka's, marsen, galopps en quadrilles volgen de klassieke uitsmijters. Eerst de door Brahms bewonderde, wonder-schone concertwals *An der schönen blauen Donau* van Johann II en daarna zijn vaders *Radetzky* mars met in de Gouden Zaal van de Musikverein de meeklappende high society die zich de astronomische toegangsprijzen tot 1.200 euro kan veroorloven.

De muziek is prachtig, het orkest een droom, de Weense wals een magische verleider. Zwaarig vertragen, lonkend inhouden, knipogend versnellen – dit is versierkunst waar charmeurs mee kunnen toveren. Dat maakt dit re-

Het Nieuwjaarsconcert van de **Wiener Philharmoniker** op 1 januari 2025, onder leiding van de Italiaanse dirigent Riccardo Muti, in de Gouden Zaal van de Musikverein in Wenen (Oostenrijk). FOTO ANP/APA

pertoire onweerstaanbaar materiaal voor topdirigenten met theaterinstinct.

Toen in 1989 en 1992 grootmeester Carlos Kleiber de Nieuwjaarsconcerten dirigeerde, transceerde het genre. Weg was de geparfumeerde welluidendheid van oudgediende Strauss-kapellemeesters als Willi Boskovsky, van 1955 tot 1979 dirigent van het Nieuwjaarsconcert. Boskovsky was een eersterangs dirigent, maar Kleiber omwikkeld de meesterkitsch met prikkeldraad. Mischien moet dat ook wel. De wals heeft twee gezichten. Hoofs en vals, serieus en ironisch, zwevend

en plompverloren. Aan het flirterige in de wals kleeft sowieso iets hypocriets. Versieren doe je uit eigenbelang. Het is je mooier voordoen dan je bent. De vuile was blijft binnenboord, we gaan het leuk hebben. Daar lag het speelveld voor de rijpe Kleiber, die onder het pseudoniem Karl Keller in 1955 debuteerde met Carl Millöckers operette *Gasparone*. De concerten in 1989 en 1992 waren briljant. De accenten bijna knokig spits, elk sjansgebaar ironisch met het slodderovossige gemak van de versierder.

Gelukkig is bij de competente sterren zonder Kleibers buiten-

de documenten voor de lieve vrede tot '*Geheime Reichssache*' te verklaren. De illusie moest heel blijven. Hoe ironisch: zo speelden de Straussen in de negentiende eeuw al steeds succesvoller voor een steeds antisemitischer publiek.

De joodse Oostenrijkse schrijver Arthur Schnitzler (1862-1931) beschrijft in zijn autobiografie *Jugend in Wien* de schijnacceptatie van de buitenstaander door een heimelijk vijandige cultuurbourgeoisie. De dokterszoon Schnitzler bezoekt zoals iedere Wener uit de betere kringen het ene bal na het andere. Zijn wezen is de wals en in zijn eigen klassenbewustzijn is hij kind van zijn tijd. Met glimlachen de verachting onderscheidt hij zijn volkse amourettes van de '*solidere weiblichen Elementen*' op de betere dansvloeren. Schnitzlers culturele bipolariteit neemt komische vormen aan. Hij speelt in Frankfurt '*ein paar Wiener Walzer*' op Goethes jeugdspinet en amuseert zich in zijn studietijd met '*süsse Mädel*' uit 'minder bevoorrechte kringen'. Hoor die toon, hautain establishment. Maar echt integreren zal hij nooit. Hij herinnert zich hoe een gymnasiumleeraar de voornamen van joodse leerlingen 'met tendentieuze nadruk' uitsprak. Je voelt de frictie tussen de blinkende oppervlakte van de Weense society en de zwe-rende diepte van het aanstaande verraad aan de beschaving. De wals is een mijnenveld. Hoe ironisch dat de jonge erotomaan Schnitzler kortstondig zal verkeren met '*die pikante Witwe Strauß*', de derde vrouw van Johann II.

Het kan niet anders, of vergelijkbare spanningen hebben zich geworteld in de muziek van de Straussen, die zich vanuit de heffe des volks opwerkten tot cultuur-

elite. Ze pantserden zichzelf à la Schnitzler met hetzelfde kunstmatige optimisme dat alles ziet maar niet genoeg wil weten. De mens is een afgrond, maar hij kijkt er niet in.

'Die heile Welt'

Ooit vroeg ik de aardige, intelligente André Rieu, met zijn showconcerten in variété-stijl hun ware erfgenaam, naar het wezen van de wals. *Die heile Welt*, zei hij. De gelukzalige vergetelheid, vertaal ik vrij. Wat de *heile Welt* vergeet is alles wat de struisvogels niet willen horen. De muziek thematiseert dit escapisme openlijk. De titels lie-nen alle kanten op in *Heiter auch in ernster Zeit* van Strauss Vater of in Johann II's polka-mazurka *Glücklich ist, wer vergisst*, naar een beroemd duet uit zijn briljante operette *Die Fledermaus*: 'Gelukkig is, wie vergeet, wat niet te veranderen is.' Met de hypocrisie van de schone schijn voel je de inspanning van de verdringing. De uit beeld gewalste wereld is het Waterloos van de lichtvoetigheid.

Strauss senior leefde van 1821 tot zijn sterfjaar 1848 nota bene onder de knoet van het totalitaire, op censuur en verklikkers draaiende regime van de Oostenrijkse kanselier Metternich, waarin de dans voor de intellectueel gekneveldde Weense burgerij een van de weinige expressieve uitlaatkleppen was. De overdruk moet voelbaar zijn geweest. Als Richard Wagner in 1832 Johann Strauss met zijn orkest ziet optreden, is hij bijna geïntimideerd door diens 'aan razernij grenzende enthousiasme'. Hij noemt hem de 'demon van de Weense muzikale volksgeest' die de dansroes naar 'een voor mij bijna beangstigende hoogte' stuwt. De dansvloeren waren een erotische vluchtweg. Daar, schrijft Michael Lemster in zijn boek over de familie Strauss, kon je zonder een onvertogen woord jezelf zijn: „Zo dicht bij elkaar als bij de wals kwamen paren verder alleen in de slaapkamer.” En die intimiteit kon ook nog „publiek worden getoond onder gelijkgezinden”. Lemster vergelijkt de Weense danscultuur

met het rock-'n-roll-tijdperk in de vorige eeuw, een zinnelijke opstand tegen een bedorven tijdgeest. Zo werden vlucht en ontkenning het alfa en omega van dit genre. Anderzijds, zo is muziek. De sterren van de hemel zingen en maar hopen dat de wereld net zo mooi wil worden.

Dat werd hij, in de fictie van de *heile Welt*. Maar over de lichte muze van de Strauss-dynastie ligt de schaduw van bedrieglijkheid die grote kunstenaars niet toevallig transformeerden tot symbool van verdoemenis. Joseph Roths *Radetzky* mars, die geweldige roman over de ondergang van de dubbelmonarchie, is vernoemd naar de mars waarmee Johann sr opportunistisch gezagsgetrouw de Oostenrijkse overwinning van veldmaarschalk Radetzky op de Italianen vierde. De wals *Freut euch des Lebens* van Strauss II duikt als bitterzoete herinnering op in het eerste deel van Mahlers nihilistische *Negende symfonie*. In de opera *Der Rosenkavalier* van de Duitser Richard Strauss, geen familie, spot de wals als koekje van eigen deeg vernietigend luidruchtig met de feodale hypocrisie van de hogere kringen. In Sibelius' *Val-se triste* nadert de dood, in Ravels *La Valse* danst de wals zichzelf naar de gallemiezen. En ik, ik reed met de opnamen van Kleibers nieuwjaarsconcerten in de auto door Amsterdam. De muziek spotte met alles wat ik zag, de mensen en de dingen, hun blijte buitenkant het rookgordijn voor hun geheime drama's. Het was enig en tragisch. Niets te zien, alles voelbaar. Dat is de wals.

Violist en orkestleider **André Rieu** tijdens een nieuwjaarsconcert in de Ziggo Dome. FOTO PAUL BERGEN/ANP

Nieuwjaarsconcert: Rechtstreeks verslag vanuit Wenen van Wiener Philharmoniker o.l.v. Yannick Nézet-Séguin. NPO1, 11.15.

FOTO MARCO DE SWART/ANP

Medailles afschaffen? Sport leert je juist omgaan met verliezen

De zwembond introduceerde dit jaar nieuwe richtlijnen voor het jeugdzwemmen. Dit is een symptoom van overbezorgdheid, schrijven *Blanca de Louw* en *Isolde de Louw*.

Om het sportplezier bij kinderen een boost te geven, veranderde zwembond KNZB dit jaar de regels voor het jeugdzwemmen en NRC maakte vorige week een reportage om naar de uitvoering van die regels te kijken. Jonge zwemmers onder 10 jaar winnen geen medailles meer en bepaalde diskwalificatiecodes gelden niet langer voor kinderen tot 10 jaar. De KNZB heeft terecht al veel kritiek gekregen, maar wij zouden graag als ervaringsdeskundigen nog twee punten uitlichten. Want waar de KNZB aan voorbijgaat, is dat sport, op amateur- en topniveau, bij uitstek een veilige omgeving kan zijn waarin jonge kinderen op een laagdrempelige manier belangrijke levenslessen meekrijgen.

Verliezen hoort erbij

Les 1: soms verlies je, *end of story*.

Ik (Isolde) zwom in in 2006 0,01 seconde te langzaam voor een bronzen medaille op de Gelderse kampioenschappen. Aan mijn toewijding had het niet gelegen: ik lag gemiddeld acht uur per week in het zwembad, meestal al voor schooltijd. Maar het is een les waar ik veel aan had en veel kinderen ook iets aan zullen hebben. Soms verlies je, ook als je hard gewerkt hebt. Afvallen in de laatste sollicitatieronde of een weloverwogen onderzoek uitvoeren zonder het gehoopte eindresultaat, het voelt allemaal als verliezen.

Met het schrappen van medailles en prijsuitreikingen houdt de KNZB kinderen voor dat prestaties niet belangrijk zijn. Helaas sluit deze houding niet aan bij de harde realiteit van de maatschappij. Er komt een moment waarop kinderen met twee benen in de grotemensenwereld staan, waarin ze wel worden afgerekend op cijfers, prestaties en meetbare resultaten.

Natuurlijk kun je aanvoeren dat de samenleving als geheel minder prestatiegericht zou moeten zijn. Onderzoeken tonen aan dat ons mentale welzijn lijdt onder prestatiedruk en dat succes niet gelijkstaat aan geluk. Maar zolang deze omslag in denken niet maatschappijbreed wordt gedragen, kunnen kinderen maar beter weerbaar de boze buitenwereld in gestuurd worden. Het was dan ook goed dat de koning in zijn laatste kersttoespraak zei dat je kinderen „niet al tijd [kunt] blijven beschermen tegen pech en pijn”.

Kinderen kunnen maar beter weerbaar de boze buitenwereld ingestuurd worden

Regels overtreden

Les 2: regels zijn er niet om overtreden te worden.

Ik (Blanca) liep in 2009 een zilveren medaille op de Nederlandse Kampioenschappen mis door een diskwalificatie voor onjuist aantikken bij de finish. Dat deed pijn. Maar deze fout maakte ik daarna nooit meer. Het schrappen van diskwalificatiecodes voor kinderen, zoals de KNZB nu ingesteld heeft, gaat voorbij aan het feit dat sport een veilige omgeving biedt om kinderen te leren dat er regels bestaan.

Wie afkijkt tijdens een schoolexamen krijgt een onvoldoende, wie bij de bank een ongebruikelijke transactie vergeet te melden, handelt in strijd met de wet en is strafbaar. Wie zich niet conformeert aan de afspraken, zet zichzelf buitenspel.

Bij sport zijn spelregels nodig voor een eerlijk verloop. Het niet diskwalificeren van jonge zwemmers die te vroeg van het startblok gaan, is net zo vreemd als op het voetbalveld een doelpunt goedkeuren dat met de hand gemaakt is. Natuurlijk moeten jonge sporters ruimte krijgen om fouten te maken. Maar de KNZB wekt met de nieuwe richtlijnen de suggestie dat fouten niet bestaan, de regels zijn immers geschrapt.

In het nieuwe KNZB-beleid lijken twee maatschappelijke ontwikkelingen door elkaar te lopen: de opkomst van overbezorgde ouders, die hun kinderen willen behoeden voor teleurstelling, en de aanhoudende aandacht voor grensoverschrijdend gedrag in de sport. Uiteraard zijn schreeuwen, schelden en andere vormen van agressie vanuit de coach of ouders

totaal onacceptabel. Maar met de nieuwe richtlijnen lijkt de KNZB de vlucht naar voren te nemen: door de schijn op te houden dat zwemmen geen wedstrijd meer is, hopen zij ouders tevreden te stellen en te voorkomen dat coaches ongewenst gedrag vertonen. Onbedoeld worden de zwemmers kind van de rekening. Zij leren niet langer omgaan met verlies en regels. Bovendien gaat deze nieuwe mentaliteit van de sportbond eraan voorbij dat er kinderen zijn die wel gedijen in een klimaat waarin prestaties beloofd worden.

Hoe zou het dan wel moeten? Roep meer (in plaats van minder) medailles in het leven, bijvoorbeeld voor jonge zwemmers die de grootste hap van hun persoonlijk record af halen. Zo zou ook een kind met een langzame tijd met een medaille kunnen eindigen. Ook kunnen er medailles op verschillende niveaus in het leven worden geroepen en wordt de prestatiedruk verminderd, maar blijft het wedstrijdelement behouden.

Richt beleid op het heropvoeden van coaches en ouders, zodat zij voldoende vaardigheden hebben om kinderen constructief feedback te geven bij fouten (diskwalificaties) en hun leren omgaan met verliezen. Kinderen leren op deze manier dat regels belangrijk zijn en dat het overtreden van regels gevolgen heeft, maar wel op een pedagogisch verantwoorde manier.

Tot slot: durf tegengas te geven als ouders denken dat hun kind de nieuwe Ranomi is. Zorg dat ranglijsten of uitslagen niet online staan. En stuur ouders weg als zij aan de rand van het zwembad onnodige druk op kinderen leggen.

Blanca de Louw is coördinerend jeugdsecretaris Openbaar Ministerie en heeft op hoog niveau gezwommen.

Isolde de Louw is beleidsmaker bij de gemeente Den Haag en heeft ook op hoog niveau gezwommen.

DE RECHTSSTAAT

Houdt journalistiek nog waarde?

Het is Oudejaarsdag en dus hierbij een terugblik op de 41 rubrieken en diverse stukjes die ik dit jaar publiceerde. Inclusief drie archiefvondsten en vier podcasts. Wat kwam er bij de lezer aan en wat minder? Bij de vijf ‘meest gelezen’ op m’n LinkedIn-pagina staan op 1, 2, en 4 stukken over Gaza. Met afstand de meest schrijnende aantasting van de internationale rechtsorde in jaren. Het was sowieso een intimerend jaar voor vreedzame bewoners van de rechtsstaat. Een stukje over het ontregende fenomeen Marjolein Faber (op 7) werd net beter gelezen dan dat over de Amerikaanse autocraat Trump (8) - beiden figureerden in drie rubrieken. Na Gaza scoorde op 3 een stukje over verkeersboetes als verdienmodel, dat minister Yesilgöz destijds nog véél erger wist te maken.

Wat ik mooi vond: de necrologie over oud-juridisch redacteur Frank Kuitenbrouwer haalde plek 6. Kennelijk was hij niet alleen voor mij een icoon. Ook fijn: de recensie van het mooie boek van oud-raadsheer Ybo Buruma, *de Onvoltooide Rechtsstaat*, op 5. Echt een zeldzame prestatie. Een cultureel-geïnspireerd perspectief op de rechtsstaat, dat meer en minder moraliserende kinderboeken moeiteloos verbindt met rechtspraak en tijdgeest van toen. Met een open oog voor de koloniale misdaden van dat o zo ‘rechtstatelijk’ georiënteerde Koninkrijk. Een rubriek uit 2014 (*De zaak Lucia is nog niet gesloten*) werd ook veel opgepikt: op 14. Dit jaar overleed ze, de hoofdrolspeler in de meest geruchtmakende justitiële dwaling van de eeuw, tot nu toe.

Zelf ben ik nog niet uitgeschreven over de revolutie in de mediawereld door kunstmatige intelligentie (AI). Net zoals toegang tot de rechter de rechtsstaat mede definieert, geldt dat ook voor vrijheid van informatie. De vrije pers is een onmisbare controleur van de macht in de democratische rechtsstaat. Op het voortbestaan dreigt AI nu een beslissende invloed te krijgen, onder regie van grote Amerikaanse en Chinese platformbedrijven. Dat heeft nog niet iedereen door, maar het verandert alles.

Op een recent NVJ-event werd ik geattendeerd op een spraakmakend stuk van Shuwey Fang, onderzoeker aan de Harvard Kennedy School. Zij ziet de economische waarde van het huidige journalistieke product snel tot ‘bijna nul’ dalen. Voor de gemiddelde burger vervalt door AI iedere reden om nog zelf een nieuwssite te bezoeken, een advertentie te bekijken of een abonnement te nemen. Internet liet de (digitale) krant al in duizend stukjes uiteenvallen, die al dan wel of niet opgeraapt worden. Zie m’n lijstje boven.

Redacties verdedigen hun verdienmodel met betaalmuren, auteursrechten, nieuwsapps, -brieven, -podcasts, puzzels, extra media, boeken, etc. Uitgevers snijden in

kosten, verminderen competitie en laten titels in elkaar opgaan. En lijven nieuwe technologie, zoals AI, zo snel mogelijk in. Maar dat wendt de eigen ondergang niet af, volgens Fang. De journalistiek moet juist nieuwe waarde creëren - nieuwe vertelvormen, nieuwe producten en diensten. De bestaande journalistieke vormen zijn volgens haar volledig vloeibaar geworden en daarmee economisch waardeloos, door AI. De jonge nieuwsgebruiker is al gewend dat z’n telefoon alles naar keuze samenvat, voorleest of visualiseert - met totaal voorbijgaan aan de afzender. Of het nu een podcast is, een reportage, een beeldverhaal, audio, een *long-read* of juist een samenvatting. U vraagt erom en Copilot, Gemini of ChatGPT leveren het, in een oogwenk. Ik probeerde het laatst, met een oud reisverslag van een familietrip en kreeg binnen 30 seconden een professionele podcast opgediend waar onze reis geanimeerd werd besproken. Verbijsterend en geweldig tegelijk.

Journalistieke inhoud degradeert tot een bulkproduct

Behalve over distributie, exploitatie en de prioritering is de journalist/uitgever dus ook de macht over de vorm kwijt. Adieu ‘schrijvende’ journalist of ‘audio/beeld’-redacteur. Iedereen levert voortaan aan AI en de afnemer bepaalt. Ook of en aan wie er betaald wordt. Journalistieke inhoud degradeert tot een bulkproduct, denkt Fang, waarvan de marges flinterdun zijn. En waarmee concurreren snel zinloos wordt. Alleen nieuwsorganisaties met enorme schaal of sterke premium-merkdifferentiatie kunnen overleven. Zonder radicale heruitvinding rest slechts een gecontroleerde neergang,” zegt Fang. Er zullen maar een paar media overblijven die voldoende onderscheidend kunnen zijn om ‘premiumprijzen’ te vragen. Maar „het midden, waar de meeste redacties nu zitten, zal waarschijnlijk verdwijnen”. Valt de journalistiek straks dus uiteen in een publiek deel waar de belastingbetaler voor opdraait en een ‘premium’ segment voor wie het zelf kan en wil betalen?

Hoe dan ook, ik hoop er volgend jaar nog te zijn. En liever nog niet waardeloos want ‘vloeibaar’.

Folkert Jensma is juridisch journalist en schrijft tweewekelijks over de rechtsstaat.

Commentaar

RUSSISCHE TEGOEEDEN

Met de Oekraïnedoel doet Europa wat het moet doen

Er werd een dag en een nacht over vergaderd, maar uiteindelijk durfden de Europese leiders het niet aan: de bevroren tegoeden van de Russische centrale bank en van aan Poetin gelieerde oligarchen zullen voorlopig niet gebruikt worden om Oekraïne te helpen. In plaats daarvan leent Europa de benodigde 90 miljard euro op de kapitaalmarkt, en zo hoort het ook.

Het was de vurige wens van bondskanselier Friedrich Merz, EU-president António Costa en Commissievoorzitter Ursula von der Leyen om na de grootschalige inval de Russische tegoeden aan te spreken om de steun aan Kyiv op dit cruciale moment niet te laten stilvallen. Maar vooral de Belgische premier Bart De Wever hield op de EU-top, net voor de Kerst, zijn poot stijf, niet zozeer uit ideologie als wel uit pragmatisme.

In zijn land, bij effectenbewaarhuis Euroclear, ligt het leeuwendeel van het bevroren Russische geld vast: 192 miljard euro. Hij vreesde dat de toorn van Moskou vooral op België gericht zou zijn - en niet alleen in juridische zin. De Wever kreeg uiteindelijk steun van belangrijke lidstaten als Frankrijk en Italië. Ook zij bleken sceptisch over de plannen om het Russische geld af te pakken.

Het is goed nieuws dat de Europese leiders er uiteindelijk toch uitkwamen. In de eerste plaats voor Oekraïne. Dat krijgt, in de vorm van een rentevrije lening, de komende twee jaar alsnog het geld dat het nodig heeft om de Russische agressie te keren. Zolang er geen door-

braken zijn bij vredesonderhandelingen, zoals eerder deze week onder leiding van de Amerikaanse president Trump op Mar-a-Lago, blijft dat urgent. Oekraïne zou begin 2026 platzak zijn, liet president Zelensky eerder weten.

In deze onstuimige geopolitieke tijden heeft de Unie laten zien dat ze het uiteindelijke doel niet uit het oog is verloren

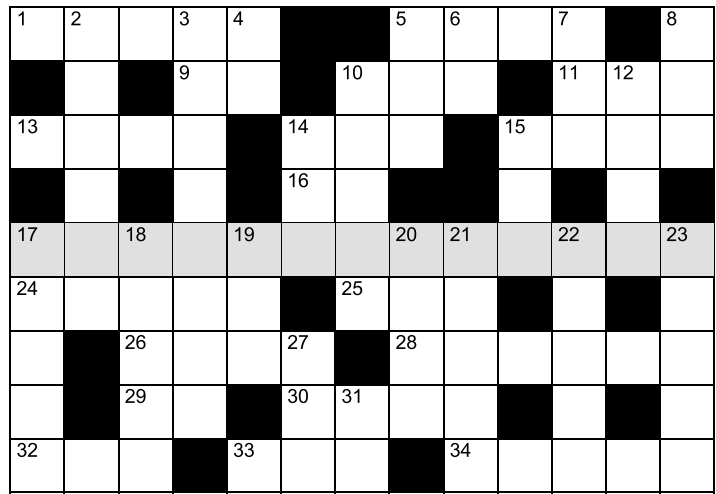
De nu toegezegde 90 miljard euro zal worden opgebracht door de EU-lidstaten zelf. Via ‘eurobonds’, die om politiek-ideologische redenen niet zo genoemd worden, leent de Europese Commissie tegen gunstige rentes op de kapitaalmarkt. De reserves op de eigen, door de lidstaten gevulde begroting dienen als onderpand. Permanente dwarsliggers Hongarije, Tsjecho en Slowakije doen niet mee. Het feit dat zij een minderheidsstandpunt in kunnen nemen zonder de grote deal te blokkeren, mag ook als positief worden genoteerd.

In deze onstuimige geopolitieke tijden, waarbij de dreiging voor Europa inmiddels zowel uit het Oosten als het Westen komt, heeft de Unie laten zien dat ze het uiteindelijke doel - hulp aan Oekraïne - niet uit het oog is verloren. Een nieuwe, verdergaande stap op de weg van de euro-obligaties leidt niet alleen tot meer Europese integratie, maar vergroot ook de economische en politieke rol die Europa wil behouden als wereldspeler. Waren de leiders er niet uitgekomen, dan was in één klap duidelijk geweest dat streven naar meer Europese ‘strategische autonomie’ slechts met de mond wordt beleden en niet met daden beantwoord.

Europa kan zichzelf daarbij ook rechtsstatelijk in de spiegel blijven aankijken. Nu al wordt de rente van de bevroren Russische tegoeden gebruikt om Oekraïne te helpen, het in Europa gestalde geld zelf aanwenden zou een nieuwe stap zijn geweest. Een stap (onteigening) met negatieve gevolgen voor de betrouwbaarheid van het Europese financiële stelsel als geheel.

Uitzonderlijke tijden vragen om uitzonderlijke oplossingen en onteigening van Russische tegoeden kan op termijn een passende maatregel zijn. Maar voorlopig zijn er alternatieve routes die Europa kan bewandelen en die en passant de juridische en financiële betrouwbaarheid van Brussel verstevigen ten opzichte van de VS. Laat Europa een lichtend voorbeeld blijven in een wereld waarin principes steeds vaker wijken voor eigenbelang.

IN HET MIDDEN

Meer puzzels van Studio Steenhuis op steenhuispuzzels.nl

Horizontaal: 1. Malle __ 5. Traint Al met gebruikersdata 9. Prima 10. Brengt Douwe en Vylan bij elkaar 11. Wordt weer op bezuinigd 13. Wiegel of Van Manen 14. Kun je achter iemand staan 15. Ter __ 16. Daar komt veel nieuws vandaan 24. __ moeten geloven 25. Robert Prevost werd de veertiende 26. Leeuwenvoer 28. Bleken Andrew en Epstein langer naar elkaar te sturen 29. Hoor bij Donald 30. __ Lijn 32. Dr. wiens mixtafel voor recordbedrag is geveild 33. Pi-ano __ 34. Was Bob Marley

Verticaal: 2. Sf-film waarvan een derde deel verscheen 3. Warm perikel dat Zuid-Europa teisterde 4. Won Wiegman 5. Waren Stijn en Nathan dit jaar 6. Getij 7. Daar komt veel nieuws vandaan 8. Femke __, Europees atlete van het jaar 10. Eurovision: __ 2025 12. Tegenslag 14. Net niet de grootste 15. B of G 17. Die van tegenwoordig bestaat 20 jaar 18. Nieuwsgierig type 19. Was met Lennon 20. Lou die een perfecte dag had 21. Was niet de warmste ooit gemeten 22. Kreeg Nexperia niet meer van China 23. Auto die aan populariteit verloor 27. Jaartelling 31. Mocht het Zwarte Pietenjournaal niet meer uitzenden van 11 horizontaal

Oplossing puzzel 30 december. Horizontaal: 1. TROTS 5. RADIJS 8. AHAB 9. PI-SA 11. PERSOON 13. NOREN 16. COEN 17. CODES 21. UIERS 22. MANA 23. GELET 24. ENERGIE 27. EDNA 28. TINT 29. TREIN 30. SAGE Verticaal: 1. THEORIE 2. RAR 3. OBSCURE 4. SPOED 5. RANCUNE 6. DERDE 7. SANS 8. AP 10. INNEMEN 12. OOGSTEN 14. OORARTS 15. EENLING 18. VUGHT 19. EELDE 20. VANAF 25. GIA 26. ÉTÉ In het midden: Vreugdevuren

© Studio Steenhuis steenhuispuzzels.nl

Lezers zijn de auteurs van deze rubriek. Een Ikje is een persoonlijke ervaring of anekdote in maximaal 120 woorden.
Insturen via ik@nrc.nl

OLIEBOLLENMEISJE

Ik vul het bestelformulier bij onze oliebol-bakker van het dorp in. Je kiest in aantallen van 5 of 10. Ik besluit de naturel met de krenten te mengen, poedersuiker apart. Of ik nu al wil betalen, vraagt het meisje achter de kassa. Prima zeg ik, maar ik kom ze 31 december pas ophalen. Haar reactie: „Oh, maar als u nu betaalt, mag u ze nu ook al eten hoor.”

Xandra de Haes

FOKKE & SUKKE
BEGINNEN HET NIEUWE JAAR MET RUZIE

VOORZICHTIG! DAT IS EEN
BOLLINGER VIEILLES VIGNES
FRANCAISES BLANC DE NOIRS!!

RGVT

nrc > puzzels

Crux: kleine kruiswoordpuzzel voor grote denkers

Speel alle puzzels op nrc.nl/puzzels

SUDOKU

						7		
					5			4
			3	2				
3	9	1			7			
	4		8					
	8	7				3		2
					1		6	
	3	5		9				1

Meer puzzels en boeken van Peter Ritmeester op pzzl.com

Plaats de cijfers 1 tot en met 9 zo in het diagram dat elk cijfer precies één keer voorkomt in elke rij, kolom, de negen vetomrande 3x3 vakken, én de vier grijze 3x3 vakken.
© Peter Ritmeester PZZL.com
Rechts: de oplossing van gisteren.

1	2	7	5	9	4	8	6	3
8	6	9	2	1	3	5	4	7
4	5	3	8	6	7	2	1	9
2	7	1	4	3	8	6	9	5
5	9	8	6	7	2	1	3	4
3	4	6	9	5	1	7	8	2
9	8	2	7	4	6	3	5	1
7	3	5	1	8	9	4	2	6
6	1	4	3	2	5	9	7	8

COLUMN
FRITS ABRAHAMS

Vreugdeloze vreugdevuren

Het wemelt in Nederland van de vreugdevuren, maar ze zijn vreugdelozer dan ooit geworden. Alleen al het woord vreugdevuur is voldoende reden om mensen in woede te laten uitbarsten over autoriteiten die je het vuur niet in de ogen gunnen, omdat ze neerkijken op de pleziertjes van de gewone man (de gewone vrouw hecht minder aan vuurpijlen) en niks afweten van de tradities in een buurt. Zoals een PVV-Kamerlid al eerder dit jaar over een algeheel vuurwerkverbod opmerkte: „Weer wordt een traditie de nek omgedraaid.”

Bij de PVV zijn ze dol op tradities waarbij handen worden afgerukt, ogen uit hun kassen ploffen en te hulp schietende brandweerlieden een Cobra in hun nek kunnen krijgen. En wee de journalistiek die daar verslag van doet, bijvoorbeeld het „geradicaliseerde Journaal”, zoals Martin Bosma het noemde tussen twee huilbuien door vanwege zijn gedwongen afscheid als Kamervoorzitter. Rob Trip als stiekeme handlanger van Hamas – ik zie het helemaal voor me.

Ook in Amsterdam, mijn eigen dorp, is de nodige hommeles ontstaan omdat die verdomde autoriteiten, „dat mens van Halsema” uiteraard voorop, geen oudjaarsvuur meer wilden in Floradorp, een buurt in Amsterdam-Noord. Halsema vond het vuur te gevaarlijk in een woonwijk. Ze had er weer niets van begrepen.

„Het vuur zit in het hart van elke Floradorper, het is een deel van onze identiteit”, zei Patrick van Bronswijk, een prominente buurtbewoner. Ik vermoed dat hij als eerste *De Telegraaf*, altijd tuk op een misstap van Halsema, zou hebben gebeld als een verwoestend vuur de halve Florawijk in de as had gelegd. „Burge-meester zet wijk in vuur en vlam”, zou een prima citaat zijn geweest voor een pregnante krantenkop.

Volgens deze Van Bronswijk treft Floradorp geen enkele blaam. Tegen *NRC* zei hij: „In 74 jaar tijd is er nooit geen woning uitgebrand.” Wacht even: nooit géén – het is in Floradorp nog gevaarlijker dan we al dachten.

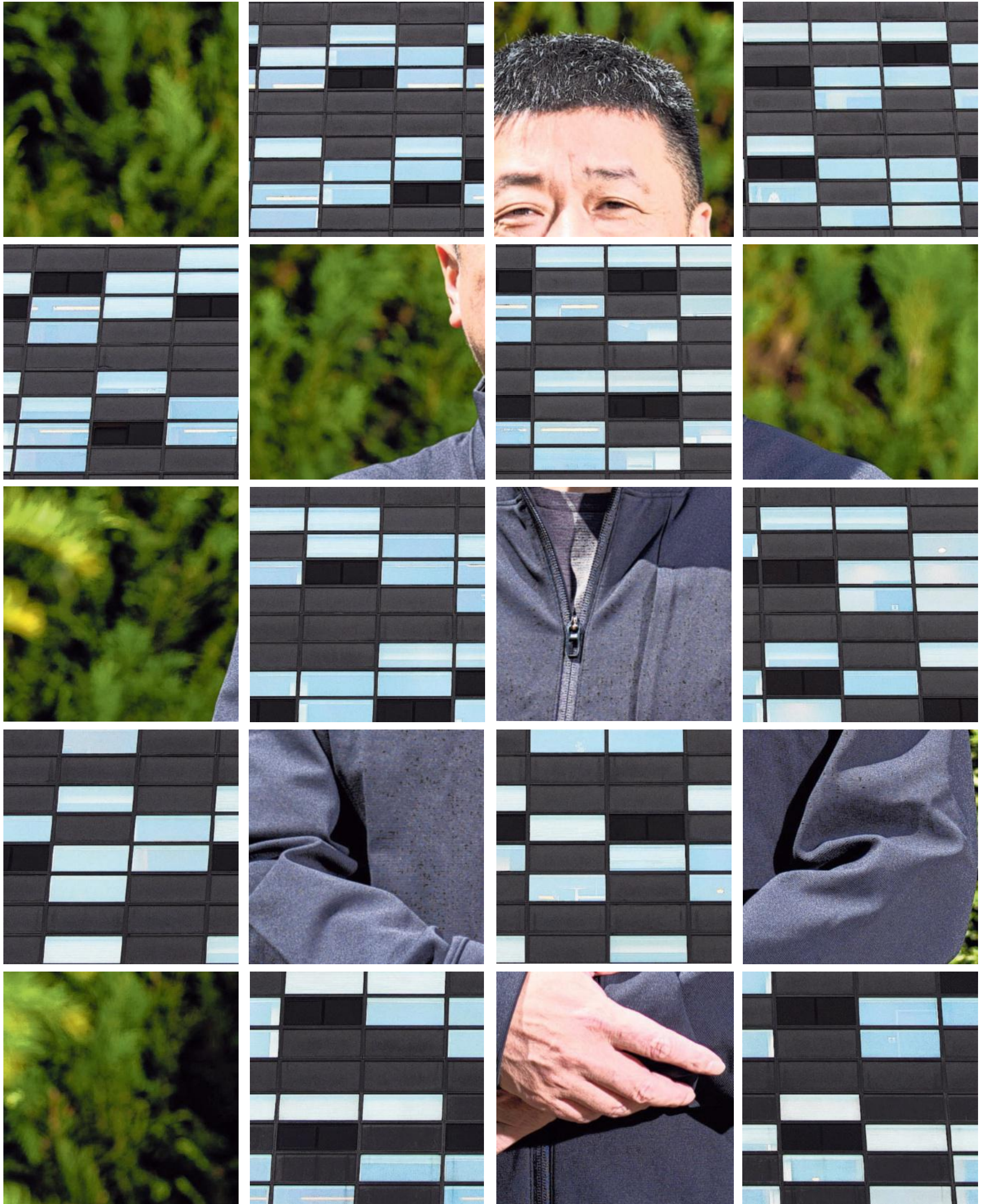
Afgelopen zaterdagavond was het zo onrustig in Floradorp dat de ME moest ingrijpen. Jongeren stichtten overal brandjes, agenten werden bekogeld met vuurwerk. Hoe zal het toegaan tijdens Oudjaarsnacht, niet alleen in Floradorp, maar overal in Nederland? Wordt het één grote oogverblindende vuurwerkstorm als afscheid van deze ‘traditie’?

We worstelen in Nederland met onze tradities. Het lijkt wel alsof ze steeds meer uit de hand lopen, zozeer zelfs dat we neigen naar afschaffing ervan. Zo wil burge-

Wordt het één grote vuurwerkstorm als afscheid van een traditie?

meester Halsema (zij weer!) een andere Koningsdag in Amsterdam, het wordt er nu gevaarlijk druk, de ambulancedienst kan het niet meer aan. Sommige café-eigenaren zijn het met haar eens, zij hebben zelf al besloten hun zaak op die dag te sluiten. Een van hen zei in *Het Parool*: „Iedereen is te dronken en naar de kloten van de drugs. Dan wordt het ook gevaarlijk.”

Oudjaarsnacht en Koningsdag – dat zijn al twee tradities waarvoor veel Amsterdammers liever niet meer zelf de straat op gaan. De thuiswedstrijden van Ajax zijn ook een risicofactor geworden. Ik zie het er nog van komen dat we schuilkelders gaan inrichten voor het geval er ergens in de stad de pleuris uitbreekt. Het voordeel ervan is dat we puik voorbereid zijn als de Russen eindelijk komen.

Nexperia in niemandslaan

RECONSTRUCTIE

Chinese ondernemer Wing had grote plannen met chipmaker Nexperia, maar zijn bedrijf werd een speelbal in een geopolitiek spel. *NRC* volgde Nexperia anderhalf jaar van binnenuit en zag hoe Wings droom uiteenspatte.

Door **Marc Hijink**

Hoe een chipbedrijf uit Nijmegen klem kwam te zitten tussen China en de Verenigde Staten

OVER DIT ARTIKEL

De afgelopen anderhalf jaar volgde *NRC* Nexperia van dichtbij. Daarvoor zijn gesprekken gevoerd met de hoofdrolspelers, waaronder een interview met Zhang Xuezheng eind mei 2025. Zijn citaten die in dit artikel op verschillende plekken gebruikt worden, zijn afkomstig uit dat gesprek.

NRC bezocht fabrieken en testcentra in Europa en China en het Wingtech-hoofdkantoor in Shanghai. Daarnaast sprak *NRC* met beleidsmakers en diplomaten uit Nederland, de VS en China, Nexperia-klanten, (oud-)medewerkers en externe experts en kon *NRC* verschillende relevante documenten ingezien. De meeste van de ruim vijftig gesprekken vonden plaats op achtergrondbasis, gedurende een periode van achttien maanden.

Nexperia B.V. en Wingtech hebben het verhaal op feiten kunnen controleren en Wingtech is de gelegenheid gegeven om repliek te geven in het kader van wederhoor. Minister Karremans heeft meerdere verzoeken om een interview met *NRC* afgewezen.

Als een eeuwigdurende film slingeren de chips door de Nexperia-fabriek. Elke dag maken ze hier in Dongguan miljoenen piepkleine transistors. Zes procent van alle chips die wereldwijd geproduceerd worden, komt uit dit onopvallende complex in het zuiden van China.

Gewapend met een reusachtige rekenmachine controleert een van de *operators* hoe de onafgebroken koperen stroken vol chips zich op grote spoelen wikkelen, als de ratelende filmrollen van een bioscoopprojector.

Tussen de productielijnen lopen medewerkers in lichtblauwe cleanroompakken, hun gezichten verscholen achter een mondkapje. Ze zijn amper van elkaar te onderscheiden, op het personeelsnummer op hun linkerarm na.

Dongguan is het startje van de chipproductie. Nexperia's fabriek in de Duitse stad Hamburg levert siliciumschijven vol chips aan, in China zagen ze die nauwkeurig in stukken. Vervolgens krijgt elke losse chip een omhulsel van plastic en koper. Dan gaan deze onderdelen naar Nexperia's distributiecentrum in Hongkong, en vanaf daar naar elektronicafabrikanten op alle continenten.

Het is geen ingewikkelde klus, wel een cruciale.

In oktober 2024 draait Dongguan als een zonnepaneel. De simpele schakelaars die ze hier maken vind je terug in strijkijzers, magne-

trons, tv's en telefoons, in elk apparaat met een stekker of een internetverbinding. Of met wielen: Nexperia's belangrijkste afnemer is de auto-industrie, grootverbruiker met meer dan zeshonderd van zulke chips in elke auto.

Bestseller is een type chipverpakking uit de jaren zestig: de SOT23, ooit bedacht door Philips-ingenieur Piet van de Water. „Elke dag maken we hier honderd miljoen exemplaren van dit *hero product*”, vertelt fabrieksdirecteur DJ Wen. Ze kosten maar een paar cent per stuk, zulke chips. De enige manier om aan die spotgoedkope componenten te verdienen is door efficiënt te werken en geen fouten te maken – bij Nexperia tellen ze het aantal defecte producten per *miljard*.

Wen toont trofeeën van tevreden klanten als Bosch en Continental. Zijn prijzenkast vult de lange wand van de vergaderzaal, die ‘Nijmegen’ is gedoopt. In die stad staat het Nederlandse hoofdkantoor van Nexperia. Wat Wen niet weet, is dat de verhouding met Nijmegen een jaar later volledig verziekt zal zijn. Zelfs de eeuwigdurende film met chips loopt dan vast.

Op een paar machines in Dongguan prijkt een Philips-logo, het bedrijf dat deze fabriek een kwart eeuw geleden bouwde. De gebouwen en de kantoren ademen nog dat Philips-erfgoed. Door je ooghalen heen waan je je in Eindhoven, eind jaren negentig.

Philips ging in Dongguan chips verwerken die in Hamburg gefabriceerd worden. Dat gebeurde daarvoor in Hongkong, maar die stad werd te duur voor de *back-end*-productie.

DJ Wen pakt de ingelijste foto van de openingsceremonie in 2000: tien mannen in pak, Europees en Aziatisch, die een transparante stang vasthouden. Symbool voor een ononderbroken productielijn, in de hoogtijdagen van globalisering.

Na 2006 ging Philips' halfgeleidertak verder als NXP. Dat bedrijf specialiseerde zich in meer complexe chips voor de auto-industrie en wilde graag af van de *standard products*, diodes en schakelaartjes voor stroomcircuits. Sommige van die chips zijn kleiner dan een zoutkorrel. Kippenvoer, zo noemden ze het bij NXP. Aziatische concurrenten gebruiken een poëtischer naam: industriërijst, onmisbaar ingrediënt voor de dagelijkse maaltijd van electronicamakers.

Nexperia, genoemd naar een oude Philips-processor, ontstond toen NXP de *standard products* in 2017 voor 2,75 miljard dollar verkocht aan JAC Capital en Wise-Road, investeringsfondsen die banden met de Chinese staat hebben.

Niemand protesteerde daartegen. Een jaar eerder namen dezelfde investeerders NXP-dochter Ampleon over, dat veel geavanceerdere chips maakt. Nederland had nog geen wet om zulke overnames door buitenlandse bedrijven te toetsen of te verbieden – die kwam pas in 2023. De Amerikaanse toezichthouder vond het ook prima, hoorden Nederlandse bestuurders toen ze in het Pentagon om goedkeuring kwamen vragen.

De Chinese investeerders betaalden ruim 20 procent meer dan de andere bidders. Voor China was het ‘afdankertje’ van NXP immers van cruciaal belang. Nexperia was de eerste aankoop van een grote westerse chipfabrikant met eigen intellectueel eigendom. Precies zoals Xi Jinpings *Made in China*-plan uit 2015 het voorschreef: het land streeft naar een eigen chipproductie om minder halfgeleiders te hoeven importeren. China was niet te beroerd om onderaan de ladder te beginnen, met kippenvoer en rijst.

LEES VERDER OP PAGINA 4

Wing begint zijn dagen om 06.00 uur, en rent dan 5 of 10 kilometer rond de Vinkeveense Plassen. Dat is het enige pleziertje dat hij zichzelf gunt.
FOTO ROGER CREMERS

VERVOLG VAN PAGINA 3

Dag Eén, zo herinnert Nexperia zich de datum waarop de scheiding met NXP rondkwam. Dinsdag 7 februari 2017 voelde als een bevrijdingsdag. Voor het eerst kon het bedrijf flink gaan investeren, te beginnen met een uitbreiding van de fabriek in Dongguan. „We zijn niet sexy, maar wel winstgevend”, vertelde de toenmalige topman Frans Scheper in NRC.

Omdat Nexperia goed draaide, bemoeide de Chinese investeringsgroep JAC zich amper met de bedrijfsvoering. Dat veranderde in 2019, toen Nexperia in handen kwam van Wingtech, de beursgenoteerde onderneming van Zhang Xuezheng. ‘Wing’, zoals diens Engelse bijnaam luidt, betaalde 3,6 miljard dollar voor het bedrijf. Hij haalde geld op met steun van witgoedfabrikant Gree en regionale Chinese overheden die aasden op nieuwe chipfabrieken en zich daarvoor diep in de schulden wilden steken. Wing droomde ervan een grote, wereldwijd de speler in de chipindustrie te worden, met Nexperia als springplank.

Sinds juni 2024 volgt NRC Nexperia van binnenuit. De bedoeling was een verhaal te maken over een Europese chipmaker in Chinese handen, die tegen de geopolitieke stroom in wist te roeien. Dat pakte anders uit.

Op 4 oktober 2025 legde China de fabriek in Dongguan een exportverbod op en sneed zo de wereldwijde auto-industrie af van misbare chips. De aanleiding was een ingreep van de Nederlandse minister van Economische Zaken Karremans (VVD), die op 30 september het bedrijf ‘bevroor’ met een noodwet. Volgens de minister was Wing begonnen de Europese tak van Nexperia te ontmantelen.

Een dag later zette de Ondernemingskamer topman Wing op non-actief, nadat Europese medebestuurders hem hadden beschuldigd van wanbestuur. Kort daarvoor waren die zelf bijna ontslagen: „Ik had ook een bak geld kunnen pakken en weglopen”, zegt een van hen.

In één tumultueuze week werd Nexperia wereldnieuws en sindsdien splitjt een fel conflict de chipmaker in tweeën. Wings droom veranderde in een nachtmerrie voor alle betrokkenen, hemzelf inclusief.

DEEL 1: HARDLOPER OP KLOMPEN

Nexperia verwelkomt zijn nieuwe baas

Wie is die man toch, vragen de Europese Nexperia-managers zich af. In een villa bij een hotel in de Chinese stad Kunming houdt Nexperia-eigenaar JAC Capital in 2018 een zogeheten roadshow: de top houdt een praatje om Chinese beleggers te porren voor een beursgang in Hongkong. In de zaal zit een in het zwart geklede persoon, met zware sneakers. Hij wordt met opvallend veel egards behandeld, zien de Europese managers.

Ze worden even later aan hem voorgesteld. Zhang Xuezheng of ‘Mr. Wing’ is een dan 43-jarige Chinese ondernemer uit Shenzhen, opgeleid als industrieel ingenieur en inmiddels selfmade miljardair. Hij werkte voor de Chinese fabriek van ST Mi-

croelectronics en staatsbedrijf ZTE en begon in 2002 voor zichzelf. In 2006 richtte hij Wingtech Technology op, dat printplaten voor telefoons ontwierp – de moederborden met alle belangrijke elektronica van een toestel.

Je treft Wing vaker aan op sportschoenen dan in een pak: als fervent hardloper rent hij meerdere marathons per jaar. Zijn bedrijf groeit ook snel, in het onverbidelijke expansietempo van de elektronica-industrie rond Shenzhen. Rond 2014 is Wingtech de grootste *original design manufacturer* ter wereld, die per jaar 100 miljoen smartphones voor merken als Huawei, Xiaomi en Samsung produceert. Zijn klanten leveren de ontwerpen aan, Wing laat ze van de band rollen als werkende telefoons. In zijn huis in Shanghai, dicht bij de Wingtech-toren in die stad, heeft hij een mini-museum met de succesvolste toestellen.

Maar chips zijn China’s toekomst, weet Wing. Wingtech en Nexperia kunnen meeliften op de explosieve groei van de Chinese auto-industrie. Die schakelt over naar elektrische aandrijving en dat vergt meer en betere chips. Wing spiegelt zich graag aan Jack Ma, de mede-oprichter en topman van Alibaba en een van de rijkste ondernemers van China. Een foto van hem en Jack Ma siert zijn bureau. Zo’n succesvol zakenman wil Wing ook worden, met Nexperia.

De Nijmeegse bedrijfstop wil liever niet in de handen van een Chinese industriële speler belanden. Een beursgang in Hongkong lijkt hen beter, op meer afstand van Chinese eigenaars, om Amerikaanse klanten niet af te schrikken en de toorn van de Amerikaanse president Trump te vermijden. Die begint tijdens zijn eerste termijn een handelsoorlog én een techoorlog met China. Als de VS in 2019 Amerikaanse bedrijven verbieden onderdelen en software te leveren aan Huawei, kelderen de smartphoneverkoop van dat bedrijf en kost dat Nexperia in één klap 100 miljoen dollar omzet. Het is de eerste keer dat de geopolitiek pijn doet.

Diefstal

Dat hun aanstaande eigenaar Wing in 2005 in China werd veroordeeld wegens diefstal van bedrijfsgeheimen van ZTE en enkele maanden in de cel zat, hoort de Nexperia-top pas in 2022. Ze concluderen dat hij zijn straf heeft uitgezeten en misschien wel door een vorige werkgever werd dwarsgezet. Ondernemers lopen in China bovendien wel vaker ‘langs de randjes’ en de Chinese beursautoriteit had Wing al enkele boetes opgelegd. Maar Wing krijgt de deal rond: zodra de Nexperia-roadshow is afgelopen, wordt het bedrijf verkocht tijdens een besloten veiling waaraan alleen Chinese spelers mogen meedoen. Wingtech wint.

De Nederlandse overheid begint vervol-

gens te wroeten in Wings verleden. Rond 2019 klopt inlichtingendienst AIVD meermalen bij Nexperia aan met vragen over Wing. Er vinden een paar gesprekken plaats in een achterkamertje van een slijk hotel langs de A2 in Den Bosch. Daar laten de agenten doorschemeren dat ze al veel van Wings achtergrond weten.

Nexperia moet tekenen bij het kruisje – het heeft zelf geen zeggenschap over de verkoop. Als de bedrijfstop in januari 2020 na de officiële ceremonie in Shanghai weer terugvliegt naar Amsterdam, betwijfelen ze hardop of de overname goed is voor het bedrijf. Er is één troost, concluderen ze: zelf zijn ze er financieel niet slechter van geworden. Nexperia-personeel krijgt dankzij de verkoop een paar jaar eerder dan verwacht de kans om virtuele aandelen te verzilveren. „Ik heb er twee universitaire studies voor mijn zoons van betaald”, zegt een oud-medewerker. Het ging volgens hem, omgerekend, om twee jaarsalarissen. Voor de top zal het nog harder aangetikt hebben, vermoedt hij.

Zodra Wing eigenaar van Nexperia is gaat de eerste topman, Frans Scheper, na drie maanden met vervroegd pensioen. Scheper dacht nog drie jaar ceo te blijven, maar Wing vindt dat hij het beter zelf kan doen.

Ambitie

Noodgedwongen start de nieuwe Chinese baas in 2020 op afstand, vanwege de coronapandemie. Wing stuurt de 12.500 medewerkers van Nexperia aan via online meetings, waarin hij het plan ontvouwt om uit te breiden in Europa en China en zo de omzet te vervijfvoudigen, van twee miljard naar tien miljard dollar in 2030.

Aan de Europese kant van het scherm moeten ze even bijkomen van zoveel ambitie. Toch omarmen ze Wings visie. De markt zit immers mee: tijdens de coronacrisis zit de hele wereld te springen om chips en het geld spuit eruit, zoals ze dat in Nijmegen zeggen.

Om de overname te vieren worden knalrode T-shirts uitgedeeld. De opdruk: ‘*Wingtech loves Nexperia – we are family*’. Wing toont zich charmant naar de mensen met wie hij wil samenwerken. Als je hem op zulke momenten spreekt, klinkt zijn stem zacht, bescheiden. Maar Wing heeft ook een andere, dwingende toon, ontdekken de Nexperia-medewerkers al snel. De Nederlandse bestuursleden drukken hem op het hart zoveel mogelijk af te zien van top-down management: dat werkt in Europa alleen maar averechts.

Analisten van de University of Virginia die de aankoop van Nexperia begin 2020 duiden, voorzien vergelijkbare problemen: „Chinese medewerkers zijn gewend hun privéleven op te offeren voor hun baas, in Europa staan persoonlijke ontwikkeling en een goede *work-life* balans hoog in het vaandel.”

Door corona start Wing in 2020 op afstand als topman van Nexperia. Pas in mei 2022 maakt hij kennis met een paar honderd Nijmeegse medewerkers. FOTO MERLIN DALEMAN

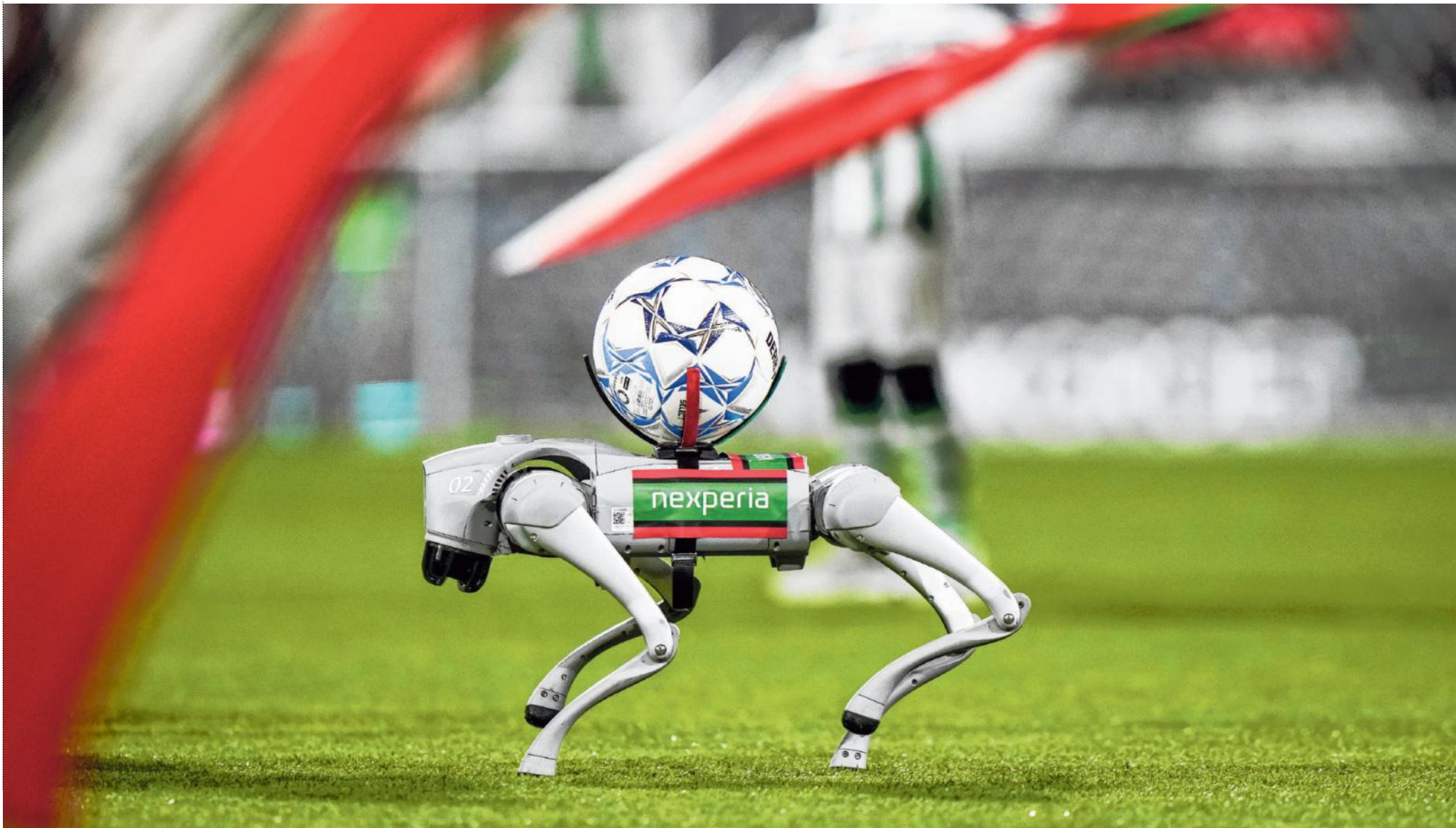
DEEL 2: QUICK FIX

Is er kennis gelekt?

European quality, Chinese prices, dat is het motto waarmee Wing een mondiaal chipbedrijf wil opbouwen. Hij stort zich op Nexperia’s enorme klantenportfolio maar loopt meteen tegen de geopolitieke grenzen aan. In het Verenigd Koninkrijk struikelt hij over de overname van de Newport Wafer Fab, een chipfabriek in Wales die nooit goed draaide en talloze eigenaren telde.

De eerste topman Frans Scheper zette de Newport-samenwerking op, als uitbreiding voor de fabriek in Manchester en om een Taiwanese waferfabriek niet meer te hoeven inschakelen, waaraan de productie van een aantal chipontwerpen was uitbesteed.

Bij een wedstrijd van NEC in Nijmegen brengt een robothond van Nexperia de bal naar de middenstip. FOTO TOBIAS KLEUVER

Chips balancerend op een vinger. FOTO GETTY

niet meer vertrouwen”, schrijven ze in een brandbrief.

Een Britse Nexperia-medewerker smeekt in een mail aan het Lagerhuislid van zijn kiesdistrict om de Newport-aankoop niet terug te schrijven. Zijn woorden zijn profetisch: „Anders gaat de technologie uit Manchester in een nog sneller tempo naar een moderne fabriek die Wingtech aan het bouwen is in Lingang, China.”

In november 2022 moet Nexperia de Newport-fabriek van de Britse regering weer verkopen. De achterdocht blijkt besmettelijk: Duitsland zet in 2023 een streep door een Europese subsidie voor de fabriek in Hamburg. Handelsminister Robert Habeck vertikt het om enkele tientallen miljoenen euro’s aan Duits belastinggeld te steken in technologische kennis die volgens hem weer in China kan belanden.

LEES VERDER OP PAGINA 6

HONDERD JAAR TECHNIEK

Met 110 miljard chips per jaar maakt Nexperia bijna 10 procent van de totale wereldproductie van alle soorten chips. De bedrijfsgeschiedenis gaat een eeuw terug: in 1927 kocht Philips een Duitse en een Britse fabriek die radiobuizen produceerden, de voorlopers van transistors. Honderd jaar later zijn dat de Nexperia-productielijnen in Manchester en Hamburg.

Daar maken ze siliciumschijven (wafers) met verschillende soorten chips, zoals piepkleine diodes, losse transistors en mosfets, elektronische schakelaars voor hogere vermogens. Het zijn geen ingewikkelde processors, maar onderdelen die stroomcircuits reguleren. De kunst is chips te produceren die snel omschakelen, weinig stroom verliezen en weinig hitte genereren, om elektronica zuinig en betrouwbaar te laten werken.

Manchester en Hamburg zijn fabrieken met oudere productielijnen voor 6- en 8-inch schijven. Nexperia besteedt een deel van de productie uit aan fabrieken die andermans chips produceren (foundries). Een van die fabrieken is het Chinese WingSkySemi, een andere onderneming van Nexperia-topman Wing. Deze fabriek werkt met 12-inch wafers.

Nexperia-dochter ITEC ontwikkelt machines die duizend chips per minuut kunnen verpakken. De werking van de chips vindt plaats in Azië. Dongguan in China verwerkt 80 procent van de Nexperia-chips die uit Hamburg komen, de rest gaat naar Seremban in Maleisië. De fabriek in Cabuyao op de Filippijnen verpakt en test de MOSFET-chips, die in Manchester gemaakt worden. Die divisie levert meer geld op dan ‘het kleine spul’ dat in groten getale in China wordt geproduceerd.

De afgelopen jaren investeert Nexperia ook in andere soorten chips die overweg kunnen met hogere voltages.

Nieuwe Volkswagens in Wolfsburg. Niet lang na het ingrijpen bij Nexperia waar- schuwen autofabrikanten voor productiestops door chiptekorten, de Duitse mer- ken en hun toeleveranciers als eerste. De prijzen voor chips schieten omhoog, als ze al leverbaar zijn. FOTO HANNIBAL HANSCHKE/EPA

VERVOLG VAN PAGINA 5

Nexperia's operationeel directeur Achim Kempe en financieel directeur Stefan Tilger, beiden Duits, lopen de deur plat bij de mi- nisteries in Berlijn maar komen geen stap verder. Duitsland heeft net een deel van de haven van Hamburg verkocht aan een Chi- nees bedrijf. Daarom ligt steun voor Nexpe- ria gevoelig. Dat de chips een gevaar voor de Duitse nationale veiligheid zouden zijn is onzin, vindt Kempe. „Onze producten zet- ten stroom aan en uit, ze verwerken of be- waren geen data.”

Grootmoeder

Alles wat Chinees is, is opeens verdacht en Wing voelt zich gediscrimineerd. „Westerse bedrijven klagen vaak dat ze in China oneer- lijk behandeld worden, maar andersom geldt precies hetzelfde.” Hij voert daarom zijn eigen strategie uit: omdat de fabriek in Manchester niet kan uitbreiden in Wales, moet de expansie in China plaatsvinden. Het is Achim Kempe die Wing wijst op het belang van een Chinese chipfabriek voor Chinese afnemers zoals de snelgroeïende auto-industrie. Al in de zomer van 2019 wordt Kempe gastvrij onthaald in Wings huis in Meizhou en maakt hij kennis met diens familie. Ook Wings grootmoeder is van de partij. „Als we willen groeien hebben niet genoeg capaciteit en we hebben geen wafer- fabriek in China, alleen maar back-end-be- drijven”, vertelt Kempe zijn nieuwe baas.

Een half jaar later meldt Wing dat zo'n fa- briek er komt. In december 2022 takelt WingSkySemi de eerste ASML-chipmachine naar binnen in Lingang, bij Shanghai. Om de hoek zit Tesla's *gigafactory* die bijna een mil- joen elektrische auto's per jaar kan produce- ren.

Maar WingSkySemi, dat niet onder de Wingtech-groep valt, stelt zich niet op als een gewone leverancier, vinden de Europe- se bestuurders. Wing wil dat Nexperia de hoofdprijs betaalt voor wafers en afnamega- ranties tekent, nog voor de eerste schijf uit de fabriek rolt. Zijn medebestuurdsleden noemen deze voorwaarden „te agressief”: zo doet Nexperia B.V. ook geen zaken met andere toeleveranciers. Toch wordt het con- tract getekend, en dat toont volgens Wing- tech aan dat alle betrokkenen tevreden zijn over de voorwaarden.

Het draaiënd krijgen van de chipfabriek blijkt wel een dingetje. WingSkySemi huurt Nexperia-specialisten uit Manchester in om te helpen. Die hebben weliswaar geen erva- ring met 12-inch-fabricage, maar ze geven wel hints hoe je de chipmachines kunt af- stellen.

Chips produceren is een vak apart: geen mechanisch trucje, eerder zwarte magie met natuurkundige en chemische processen die elkaar beïnvloeden. Bij WingSkySemi ont- breekt daarvoor de discipline, vertelt een Nexperia-medewerker. „Ze werken snel en slordig, op zoek naar een *quick fix*.” Die is er niet, in een waferfabriek.

Het is in het belang van Nexperia dat

WingSkySemi gaat draaien, maar het is niet de bedoeling dat de eigen chipontwerpen gekopieerd worden. De Chinese fabriek brengt al snel soortgelijke mosfet-chips on- der eigen merknaam uit. Een voormalige Nexperia-medewerker die zich met het in- tellectueel eigendom van het bedrijf bezig- hield: „Wij ontwikkelden ladingen patenten en die informatie ging allemaal naar Wing- SkySemi. Het is onmogelijk te bewijzen dat er kennis is gelekt, maar ze begonnen uit het niets hun producten te verkopen vanaf het moment dat wij er onze chips lieten maken.”

De Europese bestuurders protesteren te- gen deze producten die WingSkySemi onder eigen naam uitbrengt, begin 2024. Ze zijn bang dat dit de Amerikanen een reden ver- schaft om Wingtech op de Entity List te zet- ten. Dat is de lijst die de VS gebruiken om Chinese bedrijven af te snijden van Ameri- kaanse technologie, en dat lot hangt Wing ook boven het hoofd. Van alle tegenslagen tot nu toe, zou dat de zwaarste zijn.

DEEL 3: WINGS MODEL Nexperia verruïlt Europese bedrijfsstijl voor Wings aanpak

Er moet iets veranderen, ziet Wing, want Nexperia zit gevangen in een niemandsland. „De Amerikanen zeggen dat we een Chinees

bedrijf zijn”, zegt Wing in mei tegen *NRC*. „En in China zeggen ze dat we een Neder- lands bedrijf zijn. Zo kunnen we toch niet overleven?”

Vanuit Wings kantoor in Nijmegen, op de achtste verdieping van het pand aan het Jonkerbosplein, kun je de stadionlichten van De Goffert zien. Daar speelt de door Nexperia gesponsorde voetbalclub NEC. Als Wing op het hoofdkantoor is, komt hij zijn kamer amper uit. Collega's drukken hem op het hart een beetje te socializen: zeg toch gewoon eens een keer 'hoi'.

De Chinese topman heeft in 2020 een huis in Vinkeveen gekocht voor 3,75 miljoen euro, dicht bij Schiphol. Veel efficiënter dan Nijmegen, vindt Wing - efficiency is zijn mantra. Hij heeft een hekel aan hotels en koopt villa's in bijna alle steden waar zijn bedrijven zitten. Ook in San Francisco, waar zijn vrouw woont en zijn twee kinderen stu- deren. Hij probeert zijn gezin elke maand te bezoeken.

De woning in Vinkeveen vervangt vaak Nexperia's hoofdkantoor, voor overleg met het managementteam. Als hij in een gulle bui is, laat hij zijn chauffeur de mensen die uit Duitsland invliegen ophalen op Schip- hol.

Wing begint zijn dagen om zes uur, en rent dan vijf of tien kilometer rond de Vin- keveense Plassen. Dat is het enige pleziertje dat hij zichzelf gunt. Daarna beginnen de el- lenlange vergaderingen en *business reviews*; vaak vijf of zes uur onafgebroken, aan twee aan elkaar geschoven tafels. Het schiet niet

op, want elk woord moet vertaald worden.

De villa is sober ingericht maar er is een goede keuken. Soms zorgt Wings persoon- lijke kok na afloop voor een maaltijd, en als de stemming goed is, laat Wing de Moutai aanrukken. Deze Chinese sterke drank be- vat meer dan vijftig procent alcohol. Met flessen van meer dan vijfhonderd euro per stuk toont de topman zijn gastvrijheid, al is de hartige nasmaak voor veel gasten even wennen. Vaak gaat het, hup, de bloempot in.

Altijd beschikbaar

Wing trekt de Europese traagheid niet. Nex- peria's Chinese concurrenten innoveren veel sneller, vindt hij. Wing is „nogal ongeduldig”, zegt een manager. Wing voert het tempo op en dwingt online meetings af in het weekend, op zaterdagochtend of zondagavond. Zes werkdagen van twaalf uur zijn in de Chinese techsector niet ongebruikelijk. Tijdens een etentje in Vinkeveen grapt de topman dat ie- dereen altijd beschikbaar zou moeten zijn, net zoals hij: 24/7. Niemand lacht.

Wing vergelijkt Nexperia met een „dege- lijke vrachtwagen die niet snel genoeg rijdt” en vindt dat zijn bedrijf de Nederlandse mentaliteit van zich moet afschudden. „Niet door Chinees te worden. We zijn een we- reldomvattend bedrijf. Dat moet je niet ma- nagen met een cultuur, maar met een lo- gisch model.” Zijn model.

Als Wing dat probeert uit te leggen tijdens een tweedaagse heidag in Noordwijk, wor- den de ogen van het gezelschap glazig.

”
*De VS
zeggen
dat we
Chinees
zijn, China
dat we
Nederlands
zijn. Zo
kunnen we
toch niet
overleven?*

Wing topman Nexperia

‘Wings model’ roept vooral vraagtekens op. Zelfs zijn managementteam gist naar de lo- gica ervan: de halffeleidermarkt werkt vol- gens hun ervaring heel anders dan elektro- nicafabricage in China.

Wing is een micromanager die data wil zien, heel veel data. De *total addressable market*, tot in het kleinste detail: de gegevens van alle potentiële klanten, met gegevens van al hun producten, en alle onderdelen die daarin zitten. Dan kun je alle problemen op- lossen, is Wings rotsvaste overtuiging.

Maar het is een onmogelijke eis. Sommi- ge managers voeden hem Excel-bestanden met lukraak gekozen en soms gefabriceerde gegevens, om aan Wings eisen tegemoet te komen. Als hij gaat vroeten en op de loze data stuit, wordt hij woedend. Dat zijn de momenten waarop de ceo begint te schreeu- wen en het woord ‘kao’ - verdomme - over tafel vliegt. De vertaalster probeert er een beleefde draai aan te geven, maar iedereen heeft de boodschap al meegekregen.

Wing blijft maar hameren op zijn model, en negeert kritische vragen of opmerkingen. Het zit in zijn aard om gehoorzaamheid af te dwingen. Als oprichter van een bedrijf is hij gewend alle beslissingen te nemen, en over- al betrokken bij te zijn. Zoals Wing het zelf uitlegt: „Een *general manager* die zijn bedrijf niet weet te leiden, kan opstappen. Maar een oprichter laat zijn kind nooit alleen.”

LEES VERDER OP PAGINA 9

BELJON WESTERTERP

werving en selectie
assessment
ontwikkeling
interim

KWARTIERMAKER GEBIEDSONTWIKKELING NEDERSAKSENLIJN

BOUWEN AAN DE TOEKOMST VAN NOORD- EN OOST-NEDERLAND

De Nedersaksenlijn is meer dan een spoorlijn tussen Groningen en Twente; de gebiedsontwikkeling rondom het spoor geeft een krachtige impuls aan de leefbaarheid en economische ontwikkeling van Noord- en Oost-Nederland. De komende jaren staan in het teken van participatie en omgevingsdialoog, planvorming, ontwerp en voorbereiding. De realisatie vraagt om regie, leiderschap en het vermogen om complexe opgaven te verbinden met maatschappelijke waarde. Zie ook: denedersaksenlijn.nl.

- Ontwikkelen visie gebiedsontwikkeling Nedersaksenlijn en deze vertalen naar concreet beleid en uitvoerbare strategieën.
- Geeft leiding aan nog te vormen programmabureau, sparringpartner voor directeuren- en bestuurlijk overleg.
- Wo werk- en denkniveau, ruime ervaring met leidinggeven aan complexe gebiedsontwikkeling.
- Leiderschap, stakeholdermanagement, politiek-bestuurlijk sensitief, strategisch en praktische realiteitszin.

Informatie: Janine Smetsters, 06 29624626, referentienummer R3747

DIRECTEUR-BESTUURDER

BEVLOGEN EN BETROKKEN LEIDER MET EEN PASSIE VOOR DUURZAAMHEID

W/E adviseurs is een toonaangevend advies- en onderzoeksbureau dat de verduurzaming van gebouwen en hun directe omgeving wil versnellen. Met circa 40 betrokken professionals is W/E al decennialang kennisleider en een vertrouwde partner voor publieke en private opdrachtgevers in de gebouwde omgeving. W/E adviseurs staat bekend als een bureau dat vakmanschap levert en de toon durft te zetten, vooruitstrevend en met een integrale blik op duurzaamheid. Zie ook: w-e.nl en gprsoftware.nl.

- Uitbouwen van de organisatie en werken in een impactvolle omgeving.
- Inspirerend boegbeeld, voorzitter mt, rapporterend aan RvT en medewerkersraad.
- Wo werk- en denkniveau, leidinggevende en commerciële relevante ervaring.
- Verbindende en communicatief sterke, gepassioneerde teamspeler met externe focus.

Informatie: Geert-Jan Plette, 06 22421363, referentienummer R3733

AANKOMEND DIRECTEUR

GERICHT OP GROEI EN VERNIEUWING

Constructabouw B.V. in Heerenveen is een ambitieus bouwbedrijf dat van A tot Z maatwerk levert op het gebied van nieuwbouw, verbouw, renovatie, onderhoud, restauratie, utiliteit en projectmatige bouw, met de focus op Friesland. Met 20-30 medewerkers bouwt Constructabouw B.V. aan projecten, van klein tot groot, van zakelijke tot particuliere opdrachtgevers. De organisatie staat voor kwaliteit, betrouwbaarheid, betrokkenheid, kleinschaligheid en dynamiek. Zie ook: constructabouw.nl.

- Verantwoordelijk voor dagelijkse leiding, strategische koers, P&L, realiseren bouwtechnische- en financiële doelstellingen.
- Creëren van new business, direct en indirect leidinggeven aan de gehele organisatie, rapporteren aan de DGA.
- Hbo-niveau, relevante afgeronde opleiding, bedrijfskundig sterk, ruime management ervaring in de bouwsector.
- Betrokken, ondernemerschap, organisatiesensitiviteit, visie, creativiteit, resultaat- en samenwerkingsgericht.

Informatie: drs. Ineke de Ridder, 06 27898844, referentienummer R3718

MANAGER INFORMATIEMANAGEMENT & AUTOMATISERING

MENSGERICHTE EN GESTRUCTUREERDE VERBINDER

Bij de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland zetten 200 mensen zich met hart en ziel in voor de Protestantse Kerk en iedereen die er werkt. Van financieel specialisten tot communicatie-experts, van relatiemanagers tot beleidsadviseurs: samen met gemeenten, classes, predikanten, andere werkers en vrijwilligers werken zij aan een kerk die klaar is voor de toekomst. Binnen het cluster Ondersteuning en Beheer vallen onder andere de teams I&A, Finance, Facilitaire Zaken en HR. Zie ook: protestantsekerk.nl.

- Verantwoordelijk voor visievorming en doorontwikkeling van het Informatie- & Automatiseringsbeleid en opbouw van het team.
- Speelt vanuit integraal leiderschap met het team in op de behoeften van interne en externe gebruikers inzake de digitale transformatie.
- Wo werk- en denkniveau, relevante ervaring met portfolio-, project- en changemanagement.
- Stevig, analytisch, teambuilder, organisatiesensitief en klantgericht.

Informatie: mr. Erik Batenburg, 06 12479826, referentienummer R3698

BESTUURDER

VERBINDEND LEIDERSCHAP MET IMPACT

Wijkkracht is een innovatieve en vooruitstrevende sociaal werkorganisatie in Twente met het hoofdkantoor in Hengelo. De betrokken 200 professionals en 1.200 vrijwilligers streven naar een samenleving waar iedereen gelijke kansen heeft om te participeren. Wijkkracht heeft drie werkstichtingen, Wijkkracht Hengelo, Wijkkracht Regio en Wijkkracht Exploitatie. Wijkkracht heeft zowel landelijk als regionaal een vooraanstaande positie en neemt deel in relevante netwerken en gremia. Zie ook: wijkkracht.nl.

- Fungeert als boegbeeld, zowel intern en extern, neemt het voortouw bij innovatie.
- Speelt in op de maatschappelijke behoefte aan de transformatie van het sociale domein.
- Wo werk- en denkniveau gekoppeld aan een relevante opleiding.
- Verbinder, vernieuwer, netwerker, betrokken en strategisch visionair.

Informatie: mr. Willem Hein, 06 5187154, referentienummer R3727

MANAGER CRIMINELE GELDSTROMEN

EEN MENSGERICHT LEIDER, DAADKRACHTIG EN STRATEGISCH STERK

Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) in Leeuwarden ken je waarschijnlijk van de verkeersboetes. Maar het CJIB doet meer. Geld is de spil van criminaliteit. Het is drijfveer, doel én middel. Om criminaliteit effectief te bestrijden is het van groot belang dat we criminele geldstromen aanpakken. Het CJIB heeft hierin een belangrijke verantwoordelijkheid door ervoor te zorgen dat veroordeelde criminelen hun geldboetes en schadevergoedingen betalen. Zie ook: cijb.nl.

- Resultaatgericht, daadkrachtig en coachend leider die het nieuwe team Criminele Geldstromen bouwt.
- Ontwikkelen van effectieve executiestrategieën gericht op het in kaart brengen en incasseren van criminele geldstromen.
- Wo-opleiding, juridisch (pre), bestuurskundig of beleid.
- Leidinggevende ervaring in de strafrechtketen.
- Maatschappelijk betrokken, betrouwbaar, deskundig en verbindend.

Informatie: Mark Olman, 06 27507384 referentienummer R3723

OPERATIONEEL MANAGER

HELICOPTERVIEW, ENERGIEK, INSPIREREND

Bij Maarel Orchids in Maasdijk draait alles om het duurzaam en efficiënt telen en verkopen van de potorchidee Phalaenopsis. Dankzij het volledig geautomatiseerde sorteerproces leveren zij topkwaliteit, betrouwbaarheid en een uitstekende service. Al 46 jaar werken zij samen met toonaangevende retailers in Europa en blijven zij bloeien! Een echt familiebedrijf met een passie voor kwaliteit, innovatie en mensen. De cultuur laat zich omschrijven als warm, informeel, non-nonsense en korte lijnen. Zie ook: maarelorchids.nl.

- Verantwoordelijk voor de optimale en efficiënte aansturing van het operationele productieproces.
- Mt-lid, rapporteert aan algemeen directeur, geeft coachend leiding via teamleiders aan circa 80 fte.
- Hbo+-niveau (technisch/bedrijfskundig), affiniteit met tuinbouw en relevante ervaring binnen een productie-/fabrieksomgeving.
- Analytisch, samenwerkingsgericht, resultaatgericht en staat voor operational excellence.

Informatie: mr. Erik Batenburg, 06 12479826, referentienummer R3745

CONSULTANT INTERIM

ENERGIEKE EN PROACTIEVE TEAMSPELER

BeljonWesterterp is een regionaal, landelijk en internationaal werkend hr-bureau. Als generiek bureau vervullen wij interim opdrachten op het gebied van management en directie. Als bekende speler in de markt denken we mee met opdrachtgevers en dragen we, binnen de kaders van de wet DBA, zorg voor een integer en transparant proces. Door een sterke toename van onze opdrachten zijn we op zoek naar een nieuwe collega. Wie komt ons enthousiaste team in Utrecht versterken?

- Is een professionele gesprekspartner voor uitdagende opdrachtgevers.
- Voert landelijk interim-opdrachten uit in samenwerking met collega-consultants en projectsecretaresses.
- Hbo+/-wo werk- en denkniveau en een relevante opleiding. Ervaring in een adviserende rol in zowel de profit als non-profit sector.
- Communicatief sterk, commercieel ingesteld, gevoel voor humor, samenwerkingsgericht.

Informatie: Betty Meijer, 06 31782400, referentienummer R3750

In januari 2025 kondigt Nexperia een **reorganisatie** aan op het Nijmeegse hoofdkantoor, waarbij tientallen van de vierhonderd werknemers hun baan verliezen. Waarom, dat zegt het bedrijf er niet bij.

FOTO MERLIN DALEMAN

VERVOLG VAN PAGINA 7

DEEL 4: INGEKAPSEL

Speelbal van de geopolitieke grootmachten

Het is november 2024, en de Duitse operationeel directeur Achim Kempe zit in zijn kantoor in de Nexperia-fabriek in Hamburg. Een eeuw eerder stond deze fabriek aan de rand van de stad, inmiddels is het complex omringd door woonwijken. In de afgelopen 25 jaar waarin hij achtereenvolgens voor Philips, NXP en Nexperia werkte, zag Kempe de kaalslag toenemen in de Europese chipindustrie: van de meer dan tien voormalige Philips-chipfabrieken in de EU zijn naast Hamburg alleen Manchester en Nijmegen nog actief - die laatste fabriek, nog eigendom van NXP, bereidt zich voor op een sluiting. Blijft er nog wat over?

In de zomer van 2024 vierde Nexperia het honderdjarig bestaan in Hamburg. Boven het middenterrein van de fabriek hing een gigantisch zeil tegen de regen, maar in zijn toespraak voorspelde Wing een stralende toekomst voor de komende honderd jaar. Na afloop was er feest voor alle medewerkers, met braadworst en een bandje, of voor wie wilde een selfie met de topman.

Nexperia kondigde aan zelf 200 miljoen euro te steken in de vernieuwing van de Hamburg-fabriek. Het is de bedoeling de GaN-markt te ontginnen, die voor galliumnitride-chips die je in moderne snelladers en laptopvoedingen vindt. Daarnaast mikt Nexperia op SiC: siliciumcarbide-chips, die overweg kunnen met de hoge voltages van laadpalen en elektrische auto's.

Kempe is onder de indruk van Wings plannen om een stap omhoog te zetten in de waardeketen, vertelt hij in november. De Duitse fabriek heeft sinds 2019 nog nooit zo veel investeringen gehad; het aantal werknemers groeide van 900 naar 1.600 mensen.

het bedrijf. China heeft, in navolging van de Amerikanen, een exportregime opgetuigd waarmee het zeldzame aardmetalen en andere grondstoffen kan afknijpen. Ook de chipverwerking in Dongguan is dus een potentiële *chokehold*, een economisch wapen dat China naar believen kan inzetten. Die eeuwig draaiende film vol chips staat stil, zodra Beijing het wil.

Meteen na Trumps herverkiezing vragen Zuid-Koreaanse, Japanse en Amerikaanse automakers om *'China plus one'*: ze willen dat Nexperia chips van buiten China levert.

Nexperia heeft een uitwijkmogelijkheid in Maleisië. In Seremban wordt ongeveer 20 procent van de chips uit Hamburg verwerkt. Maleisië zou sneller moeten groeien, maar dat is lastig omdat Nexperia zoveel verschillende producten maakt.

Op het bedrijventerrein in Seremban verrees in 2022 al een nieuwe fabriek van vier verdiepingen, maar die staat lang leeg omdat Wing de groeiplannen uitstelt. Nexperia's topman wil dat eerst de productieketen in China goed draait, de rest van de wereld moet even wachten.

DEEL 5: AAN DE KETTING

De bestuursstructuur op de schop

We zijn geen eng Chinees bedrijf, zeggen de managers van Nexperia BV tegen elkaar. Dat is de werkmaatschappij die alle internationale vestigingen aanstuurt. Al komt hun eigenaar en topman uit China, Nexperia beschouwt zichzelf als een startup met een fris oranje logo, cruciale Europese technologie en een hoofdkantoor in Nijmegen. Maar hoe overtuig je de rest van de wereld daarvan?

Vanaf eind 2023 zoekt Nexperia met het ministerie van Economische Zaken naar een manier om het 'perceptieprobleem' uit de weg te ruimen: het idee dat de onderneming een bedreiging vormt voor de nationale veiligheid omdat het een Chinese eigenaar heeft. Een eerste succes is de overname van Nowi, in november 2023. Deze Delftse startup ontwikkelt chips die elektriciteit winnen uit omgevingslicht of radiosignalen, om mobiele apparaten zuiniger te laten werken. Omdat het niet om geavanceerde techniek gaat, hoeft de Nowi-aankoop niet beoordeeld te worden op basis van de wet Vifo, een veiligheidsstoets die Nederland in 2023 invoerde om buitenlandse overnames te controleren.

EZ wil Nexperia behouden voor Nederland en belooft het bedrijf te steunen. Daarvoor moet wel de *governance*, de bestuursstructuur, op de schop. Begin 2024 bestaat het bestuur van Nexperia BV uit drie personen: Charles Smit, Wing en diens zus Zhang Qihoung.

Als Smit begin 2024 met pensioen gaat, wordt zijn taak als bestuurder overgenomen door Ruben Lichtenberg, die al eerder Smit opvolgde als hoofdjurist. Lichtenberg wordt statutair directeur naast Wing, en zus Qihoung stapt in overleg met EZ uit het bestuur. Hoewel Wing als ceo in zijn eentje de meeste beslissingen kan nemen, moeten er voor belangrijke besluiten altijd twee directuren tekenen.

LEES VERDER OP PAGINA 10

Kijk op beljonwesterterp.nl voor volledig functieprofiel en tijdsplanning

Eindhoven Enschede Groningen Heerenveen Utrecht Zwolle

beljonwesterterp.nl

nrc

WOENSDAG 31 DECEMBER & DONDERDAG 1 JANUARI 2026

— VERVOLG VAN PAGINA 9

Nexperia heeft volgens EZ een onafhankelijk raad van commissarissen nodig. Als die wordt ingevoerd, kan het ministerie het bedrijf ondersteunen, bijvoorbeeld in gesprekken met andere landen of grote klanten. Deze commissarissen moeten zeggenschap krijgen over een waslijst *reserved matters*, waardoor ze elke transactie van meer dan een miljoen euro kunnen terugdraaien. Dat geldt ook voor elke deal of samenwerking waarbij technologische kennis uit Europa of Nederland dreigt te verdwijnen. Een Chief Security Officer gaat de informatieveiligheid in de gaten houden en als klap op de vuurpijl moet het bedrijf een beursgang voorbereiden, bijvoorbeeld aan de AEX, om het belang van Wingtech af te bouwen. De deadline: voor de zomer van 2024 moeten de wijzigingen zijn doorgevoerd, eisen de ambtenaren van Economische Zaken. Anders zal het Rijk het bedrijf niet als Nederlands of Europees bedrijf erkennen

Lichtenberg overlegt met hen, samen met *chief corporate affairs* Jean-Pierre Kempe-neers. Wing is bij sommige van die gesprekken aanwezig. Al ligt zijn bedrijf straks aan een Nederlandse ketting, de Chinese topman werkt vrijwillig mee aan de nieuwe bestuursvorm. Hij is optimistisch, want globalisering laat zich toch niet tegenhouden, vindt hij.

Zwarte lijst

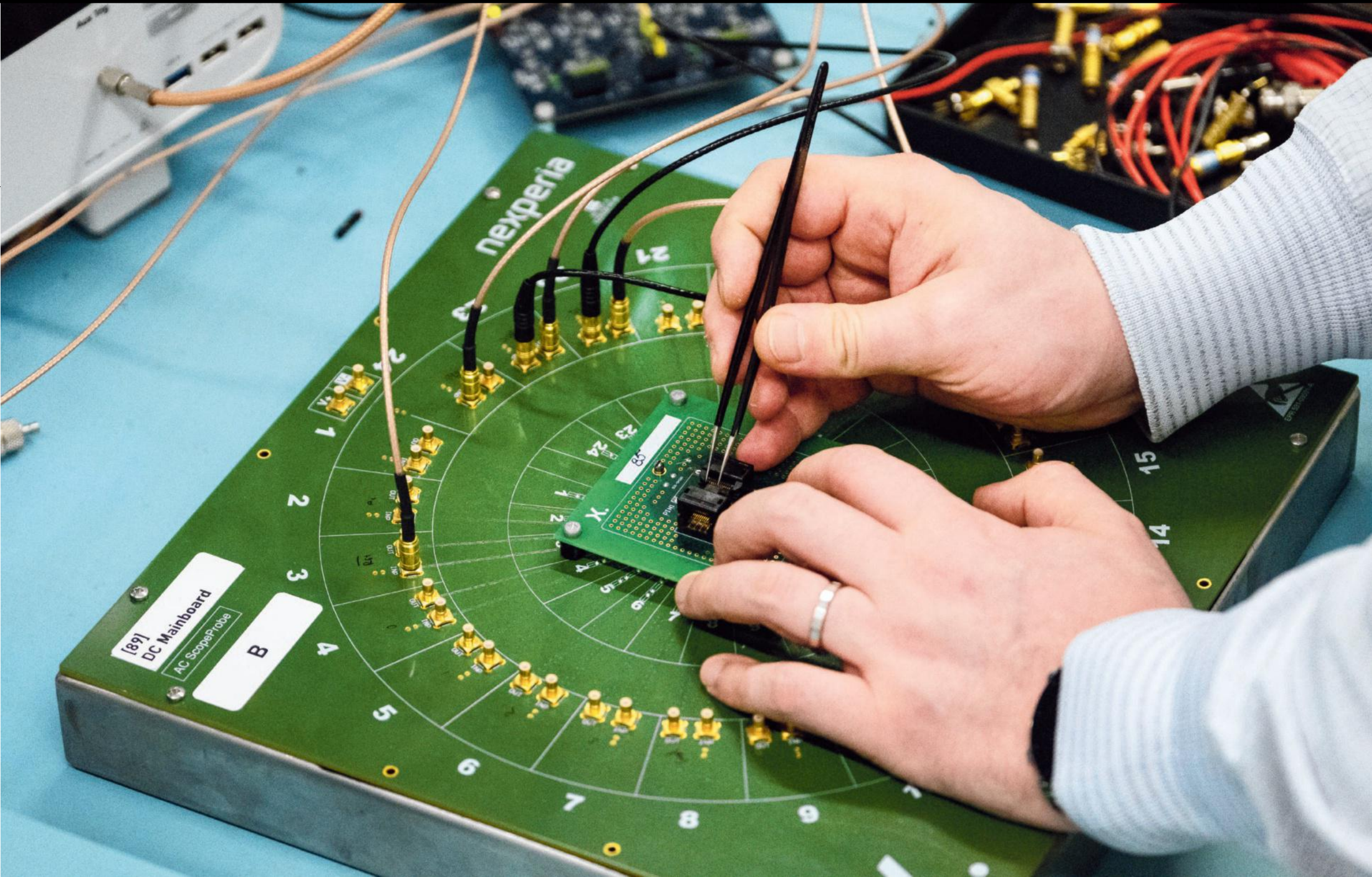
Wanneer zijn telefoon eind augustus 2024 begint te rinkelen neemt Ruben Lichtenberg nietsvermoedend op. Hij zit in een hotel in Merano tussen de schilderachtige bergen van Noord-Italië, waar hij op vakantie is. Het is een van Wings vertrouwelingen die onverwachts belt - Wing zelf belt nooit.

Wings mening over de gesprekken met EZ blijkt op eens te zijn omgeslagen en een week later moet Lichtenberg verantwoording afleggen aan het managementteam: of hij kan uitleggen waarom hij in vredesnaam de controle over Nexperia weggeeft.

De managers die weten dat Lichtenberg onderhandelde met EZ over de governance-wijzigingen, houden zich nu angstvallig stil. Lichtenberg is *flabbergasted*, maar brengt aan EZ de boodschap over dat Wingtech, als beursgenoteerd bedrijf in Shanghai, niet zo maar de sleutels uit handen kan geven zonder toestemming van de Chinese beursautoriteit. Nexperia wil zeggenschap houden over alle ‘reserved matters’.

De kentering van Wing is verklaarbaar. Als hij de controle over Nexperia zou laten vieren, heeft hij straks niks meer over. In het najaar van 2024 wordt namelijk bekend dat de VS Wingtech Technologies op de Entity List willen zetten, de zwarte lijst van het Bureau of Industry and Security (BIS). De Amerikanen vertrouwen het aandeelhouder-schap van de Chinese lokale overheden niet en zien Wing als een *bad actor*, vanwege zijn eerdere veroordeling en boetes.

Op 2 december 2024 voegt BIS Wingtech toe aan de Entity List, met nog eens 140 Chinese bedrijven. Vanwege de handelsbeperkingen stoot Wing noodgedwongen negen andere Wingtech-ondernemingen af die onder meer MacBooks voor Apple assembleren. Die verkoop voelt als het afstaan van een kind, vertelt Wing: „Ik kan het toch niet laten sterven in mijn handen, ik moet het nu laten grootbrengen door iemand anders.” Wingtech bestaat vanaf 2025 alleen nog

maar uit Nexperia. Wings andere bedrijf, chipfabriek WingSkySemi, staat buiten de Wingtechgroep en heeft behalve Nexperia weinig klanten. Liefst zou Wing zijn fabriek daarom vullen met meer Nexperia-bestellingen of de twee bedrijven fuseren.

Achterdeurtjes

Bij het ministerie groeit intussen het ongeduld. Zonder dat de governance-wijzigingen zijn doorgevoerd - en zonder instemming van het ministerie - maakt Nexperia goede sier met een nog niet verstrekte steunbetuiging van EZ, die het bedrijf zou erkennen als Nederlandse en Europese speler. In werkelijkheid heeft de Chinese eigenaar Wing de touwtjes in handen en is er geen garantie dat hij de Europese fabrieken en kantoren intact houdt.

In januari 2025 kondigt Nexperia een reorganisatie aan op het Nijmeegse hoofdkantoor, waarbij tientallen van de vierhonderd werknemers hun baan verliezen. Waarom, dat zegt het bedrijf er niet bij. Maar er hangt Nexperia meer ellende boven het hoofd. De Amerikanen bereiden een uitbreiding van het exportverbod voor om ‘achterdeurtjes’ te dicht en. Deze *Affiliates Rule* legt dochtermaatschappijen van bedrijven op de Entity List óók een exportverbod op.

In de chaotische beginnagen van de tweede regering-Trump durft niemand te voorstellen wanneer de nieuwe regel precies ingaat, maar één ding is zeker: Nexperia is als Wingtech-dochter straks de klos. Als je geen Amerikaanse software of reserveonderdelen

meer kunt gebruiken, is chips produceren een stuk lastiger en worden westerse klanten onrustig.

Nederlandse diplomaten waarschuwen de Amerikanen daarvoor. „Weten jullie wel hoe belangrijk Nexperia is voor toeleveranciers aan de auto-industrie?” Ze vragen om extra tijd, omdat Economische Zaken met Wing praat en nog gaat overleggen met China. Beijing moet immers willen meewerken aan een oplossing.

Voor de Amerikanen is uitstel ondenkbaar, want de Affiliates Rule is een ingreep die tienduizenden bedrijven wereldwijd raakt. Nexperia is weliswaar *collateral damage* - nevenschade - maar de VS verwachten dat ze zulke individuele probleemgevallen later kunnen oplossen. Eerst die regel invoeren, daarna een *quick fix*, is de bedoeling.

DEEL 6: DE LUSTHOF
Wing trekt de macht naar zich toe

De tomatensoep en mini-kroketten staan klaar voor de dertig Nexperia-medewerkers die eind mei de vergaderzaal van het Bussumse hotel Jan Tabak uitwandelen. Ze hebben een lunchpauze na een ochtend lang ge-luisterd te hebben naar de *Chief Human Resource Officer*. Hij zit aan het hoofd van de

tafel en zijn naam staat met zwarte viltstift op een dubbelgevouwen A4'tje geschreven: ‘Mr. Wing’. Alsof ze dat niet wisten.

De Nexperia-topman heeft de rol van CHRO op zich genomen en kan zo makkelijk mensen benoemen of ontslaan. Hij verstevigt zijn grip op het bedrijf en kan bovendien zijn eigen beloning bepalen.

Het gedoe rond de Entity Listing vreet tijd en energie, vertelt Wing tijdens een gesprek met *NRC* in Bussum. Dat frustriert hem: „Het isbullshitdat ik mijn bedrijven moest verkopen. Wingtech heeft nog nooit iets verkeerd gedaan of de wet overtreden.”

Tussen de coniferen in de tuin van het Jan Tabak-hotel poseert hij geduldig voor de fotograaf. Wings boodschap: „Nexperia heeft in zijn honderdjarig bestaan geopolitieke stormen doorstaan en zelfs oorlogen overleefd. Ondernemers richten zich op de lange termijn en laten zich niet afleiden door kortetermijnpolitiek. We moeten vasthouden aan globalisering.”

Hij vindt ook dat Nexperia de overstap naar 12 inch wafers moet maken. „Dat is efficiënter en de innovatie gaat veel sneller als je chips op grote schijven produceert.”

Zijn pleidooi heeft ook nog een andere reden. Wing probeert zijn andere onderne-ming, WingSkySemi, overeind te houden, die net als veel andere Chinese chipfabrie-ken kampt met overcapaciteit. Dan staan dure chipmachines te niksen en kosten ze alleen maar geld. Maar als Nexperia daar meer kleine chips op grote 12 inch schijven gaat produceren, levert dat WingSkySemi

meer omzet op. Zeker als 70 procent van zo'n opdracht vooruitbetaald moet worden.

In mei dringt Wing erop aan dat Nexperia de waferbestellingen voor WingSkySemi verhoogt. Het gaat in totaal om een bedrag van 200 miljoen dollar, terwijl volgens interne schattingen hooguit een bestelling van 70 tot 80 miljoen nodig is. Die 120 miljoen dollar aan overtollige wafers is *overkill*, weggegooid geld, waarschuwen sommige mana-gers. Maar het lijkt ook in het belang van Nexperia dat WingSkySemi niet omvalt, en Wing zet door. Volgens hem valt de bestel-ling binnen de bestaande afspraken. Daar-mee is de kiem gelegd voor een intern con-flict dat uiteindelijk voor de rechter zal be-landen.

Ballonnen

De Loenense Lusthof, allitereert zakentijd-schrift *Quote* in een artikel, is een enorme woonboerderij met privépark in Loenen aan de Vecht. Wing heeft er in het voorjaar zijn oog op laten vallen; het ligt vlak bij zijn villa in Vinkeveen, maar is rustiger en ruimer. En het heeft een zwembad. Hij wil er een cris-is-centrum van maken, een plek waar mana-gers uit Duitsland en Azië snel invliegen om samen alle krachten het hoofd te bieden die Nexperia bedreigen. Nexperia BV betaalt 6,1 miljoen euro voor het complex, het achter-stallig onderhoud nemen ze op de koop toe.

Liefst zou Wing zelf in Loenen gaan wo-nen, totdat hij hoort dat hij dan huur moet betalen aan Nexperia. Hij viert er wel zijn vijftigste verjaardag, in juni. Het is een

„
Onder-nemers richten zich op de lange termijn. We moeten vasthouden aan globali-sering

Wing topman Nexperia

Het ministerie van **Economische Zaken** probeerde Nexperia te be-schermen tegen de Amerikaanse exportban. Tot op het laatste mo-ment zocht het ministerie naar een oplossing met topman Wing.
FOTO MERLIN DALEMAN

feestje met een wijnproeverij, een barbecue en vrolijke ballonnen in de bomen. De sfeer is goed, ondanks alles, en Ruben Lichten-berg neemt Wing apart om hem een hart on-der de riem te steken. „Wing, ik ga je helpen om je door deze lastige situatie te navigeren, waarin jij als *globalist* wordt lastiggevallen door de Amerikanen.”

Wing bedankt zijn collega-directeur voor diens toewijding, maar laat doorschemeren dat hij - en alleen hij - de beslissingen neemt.

Ondertussen werkt Wing aan zijn reputa-tie: hij probeert een diplomatiek paspoort in Malta te verkrijgen, in ruil voor een Nexpe-ria onderzoekscentrum op het eiland. Zo'n Maltees paspoort zou Nexperia een wat Eu-roperes imago kunnen geven, is de gedach-te. Daarnaast draagt Wing zijn *corporate af-fairs*-team op om te informeren of hij geen Nederlandse ridderorde kan krijgen, of de staatstitel ‘Datuk’ in Maleisië. Het erebur-gerschap van de stad Hamburg lijkt hem ook wel wat.

Project Rainbow

Nexperia's toekomst is onzeker, die van Wing ook. In juni dringt Economische Zaken opnieuw erop aan de nieuwe bestuursstruc-tuur in te voeren, en Wing ontmoet op 2 juli demissionair minister Vincent Karremans in Den Haag.

Het is een prettig gesprek, daar niet van, al lijkt de kans klein dat Nexperia de Entity List kan ontlopen. Wil Nexperia in aanmer-king komen voor een ontheffing, dan moet Wing namelijk vrijwel zeker vertrekken als ceo. Dat hebben Amerikaanse diplomaten in juni al verteld aan het Nederlandse ministe-rie van Buitenlandse Zaken.

Wing snapt dat hij de functie van CHRO moet afstoten, laat hij Karremans weten. Maar zodra de Nexperia-delegatie de deur uitwandelt, over de binnenplaats van het ministerie aan de Bezuidenhoutseweg, ver-telt Wing zijn collega's dat hij er niet over peinst om ook op te stappen als ceo.

Achter de schermen werkt Nexperia sinds juni aan ‘Project Rainbow’. Het is de codenaam voor een gezamenlijke inspan-ning om alternatieven te zoeken voor Ame-rikaanse software en diensten, voordat de exportban ingaat. Eén van de opties: over-stappen op Chinese apps en kantoorstys-te-men.

De projectnaam ‘regenboog’ staat symbool voor de glorieuze toekomst die Nexpe-ria in het verschieft ligt. Maar eind juli gooit Wing de bedrijfsstrategie om. Drie dagen achter elkaar vergadert het management-team in Loenen, waar de topman een grote herstructurering aankondigt. Hij heeft de personeelskosten laten analyseren en wil het aantal Nexperia-medewerkers met 45 procent afbouwen. Hoe en waarom laat hij achterwege. Verder wil Wing thuiswerken verbieden - hij is woedend als hij erachter komt dat het Nijmeegse hoofdkantoor op vrijdagmiddag regelmatig uitgestorven is. Het hoofdkantoor kan beter naar Amster-dam verhuizen, vindt hij.

Wing legt de Nexperia-managers ook een enquête voor, waarin ze kunnen aangeven of ze ervaren dat ze alles mogen zeggen tij-dens vergaderingen. Van Wing mag dat, maar bij kritische opmerkingen dwaalt Wings blik meestal snel af naar een hoek van de kamer of loopt hij de deur uit.

— LEES VERDER OP PAGINA 12

VERVOLG VAN PAGINA 11

Normaal gesproken worden de Nexperia-meetings afgesloten met een maaltijd en een drankje, Moutai voor de liefhebbers. Dit keer schiet Wing meteen weg in zijn donkere Maybach. Hij onthecht zich, zien zijn collega's, en de sfeer in het bedrijf is in de zomermaanden om te schieten. Wing duldt geen tegenspraak. Wie hem wil spreken, moet naar Loenen komen. En wie niet wil luisteren, kan opstappen.

DEEL 7: FREAK-OUT-WEEKEND
Twee uitzonderlijke noodgrepen

Lichtenberg weigert eind augustus te tekenen voor Nexperia's grote orders bij WingSkySemi. Het is dan ook geen verrassing als de jurist op 9 september de wacht aangezegd krijgt. Een paar dagen eerder schreef hij ook al een mail aan Wing waarin hij pro-

testeert tegen het wijzigen van de bankvolmachten: opeens hadden financieel directeur Stefan Tilger, het hoofd treasury en de fiscaal directeur geen zeggenschap meer over Nexperia's bankrekeningen. Hun volmachten zijn beland bij drie vertrouwelingen van Wing, aangewezen door de topman.

Dan gaat het snel. Een dag later zet Wing zowel Stefan Tilger als Achim Kempe aan de kant. Wing wil de rol van operationeel directeur overnemen, om controle over de Europese fabrieken te krijgen. Tilger en Kempe krijgen een vertrekregeling aangeboden, net

Ambtenaren van Economische Zaken krijgen op 18 september 2025 de eerste aanwijzingen over „oneigenlijke verplaatsing van geld, technologie en kennis naar een entiteit buiten de Nexperia-groep” zoals minister Karremans het later zou beschrijven in een Kamerbrief.

FOTO MAXIM SHEMETOV/ REUTERS

als Lichtenberg. De jurist onderhandelt over zijn ontslagvergoeding, om tijd te rekken, maar ook omdat hij aarzelt.

Geruchten over Lichtenbergs mogelijke vertrek lekken uit naar een journalist van dagblad *De Gelderlander*, maar er volgt geen publicatie. Op 12 september zit Nexperia's hoofdjurist samen met Jean-Pierre Kempe-neers bij Economische Zaken. Ze vertellen dat er nog altijd geen akkoord is vanuit China op de wijzigingen van Nexperia's governance. Lichtenberg zit er apathisch bij, maar over de ontslagprocedure houdt hij zijn mond.

Lichtenberg overlegt daarna met Tilger en Kempe. Hun conclusie: Wing ziet Nexperia en zijn Chinese partner WingSkySemi als één pot nat, hij heeft lak aan de regels en hij probeert de Europese tak leeg te trekken voordat Nexperia op de Entity List staat. Dit mag niet gebeuren, besluiten ze, en met z'n drieën nemen ze zich voor naar de Ondernemingskamer van het Amsterdamse Hof te stappen. Daar willen ze hun topman aanklagen wegens mismanagement en de rechter vragen om onmiddellijk in te grijpen.

Stress

‘When something is wrong, we do not walk away, we do not look away, but we speak up’, staat er op de posters die sinds een paar jaar terug in alle Nexperia-gebouwen hangen. De slogan prikt zelfs op de display van de koffieapparaten.

Maar Ruben Lichtenberg twijfelt of hij moet opstappen of door moet gaan met de rechtszaak. Hij slaapt slecht. Zijn advocaat wijst hem op de gevolgen: denk aan de persoonlijke shit die je hiermee op je hals haalt. De hoofdjurist weet dat hij ook zijn collega's met hem mee zal trekken in de stress, al kan hij niet vermoeden welke ellende Nexperia nog te wachten staat.

Ik zou een bak geld kunnen pakken en weglopen, denkt Lichtenberg, maar dan kan ik mezelf nooit meer in de spiegel aankijken en kan ik mijn carrière als jurist vergeten. Hij had nota bene zelf die posters op laten hangen.

Oude noodwet

Economische Zaken is bezorgd. Het ministerie is sinds juli in gesprek met de Chinese autoriteiten over een oplossing voor Nexperia, maar Wing lijkt te zijn losgeslagen. De ambtenaren beginnen zelf een onderzoek en op 18 september krijgen ze de eerste aanwijzingen over „oneigenlijke verplaatsing van geld, technologie en kennis naar een entiteit buiten de Nexperia-groep” zoals minister Karremans het later zou beschrijven in een Kamerbrief.

Het zindert in Den Haag. EZ wil snel ingrijpen en het crisisteam dat voor de Nexperia-zaak is opgetuigd werkt onder hoogspanning en strikte geheimhouding.

Een topambtenaar met een juridische achtergrond komt met een stokoude noodwet op de proppen, de Wet Beschikbaarheid Goederen. Deze WBG stamt uit 1952, zes jaar voordat de Amerikaanse ingenieur Jack Kilby de eerste werkende chip in elkaar knutselde, en was bedoeld om tekorten in noodsituaties te voorkomen. Bedrijven die onder dit wetsbevel vallen, hebben een vergunning nodig als ze iets willen veranderen aan hun bedrijfsvoering of de productie van cruciale goederen, zoals brandstof of voedsel. Of chips, de grondstof van de moderne maatschappij.

Ruim zeventig jaar lang is de WBG nooit ingezet. Nu biedt de obscure wet volgens EZ een manier om Nexperia een jaar lang aan de leiband te laten lopen en voor Europa te behouden. Karremans wil dat snel en stil-tjes doen, besluit hij op 25 september. Een dag later vertelt hij zijn collega-ministers van Defensie en Buitenlandse Zaken wat hij van plan is. EZ komt erachter dat de drie Europese Nexperia-managers naar de Ondernemingskamer willen stappen. Maar Karremans durft er niet op te gokken dat de rechter zal ingrijpen. Het ministerie meldt zich later wel als belanghebbende in de rechtszaak, zodra de drie managers hun verzoekschrift bij de Ondernemingskamer hebben ingediend.

In het laatste weekend van september, een paar dagen voordat hij bij de Ondernemingskamer zit, krijgt Lichtenberg via zijn advocaat te horen dat Economische Zaken een maatregel voorbereidt. „We gaan binnenkort iets doen bij Nexperia”, is de boodschap. Wat precies en op welke dag, vertellen ze er niet bij. Ook niet dat in Den Haag de diplomatieke paniek is uitgebroken.

Paniek

Een freak-out-weekend, zo omschrijft een Amerikaanse ambtenaar de hectische dagen voor 29 september. Dat is de datum waarop BIS de Affiliates Rule bekend maakt. Die regel plaatst Nexperia op dezelfde zwarte lijst als het Chinese moederbedrijf Wingtech. Het gevolg: de chipmaker kan straks niet langer rekenen op software, apparatuur of reserveonderdelen uit de VS.

De Amerikanen weten echter niet dat Nederland op het punt staat om in te grijpen bij het bedrijf. Daar komen ze pas achter als ze, minder dan 48 uur van tevoren, hun contacten bij het Haagse ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) melden dat de Affiliates Rule ingaat. Dat is een standaardprocedure, zo'n waarschuwing kort van tevoren.

Dan slaat de paniek toe. Economische Zaken wil de Amerikanen niet vertellen welke ingreep er precies aankomt, alleen dat de interventie niet kan wachten. Bij BZ is meteen duidelijk hoe de buitenwereld de Nederlandse ingreep straks gaat interpreteren: als een gecoördineerde actie met de VS, waardoor beide maatregelen expres tegelijkertijd plaatsvinden. Het is echter eerder te wijten aan een gebrek aan communicatie dat deze twee gebeurtenissen elkaar kruisen. Maar leg dat maar eens aan China uit.

Dat weekend belt iedereen met iedereen. Er wordt een spoedbijeenkomst belegd bij het ministerie van Economische Zaken en later bij de Amerikaanse ambassade. Via Buitenlandse Zaken gaat een verzoek naar Washington, naar BIS, om de publicatie van Affiliates Rule uit te stellen. Al is het maar een week. Onmogelijk, krijgen ze te horen. Er dreigt een shutdown in de VS en de aanpassing is al doorgegeven aan het federale register. BIS doet z'n best, maar de bureaucratie is onvermurwbaar.

Op 30 september gebeurt het onvermijdelijke: Karremans legt de noodwet aan Nexperia op, vrijwel tegelijk met de publicatie van de Affiliates Rule in de VS. Dan volgt op 1 oktober de zaak bij de Ondernemingskamer. Die is net zo uitzonderlijk als de ingreep van Karremans.

De rechter grijpt namelijk onmiddellijk in, zonder de partijen te horen. Zo'n ex parte beslissing, zoals dat in juridische kringen heet, komt zelden voor.

De Ondernemingskamer ziet echter „ge-

gronde redenen” om te twijfelen aan het „juiste beleid en juiste gang van zaken bij Nexperia”. De aanleiding is het financiële conflict over de grote bestellingen bij WingSkySemi - de 12 inch discussie - en de wijze waarop Wing opeens bankvolmachten naar zich toe trok en zijn Europese topmanagers wilde ontslaan.

De rechter schorst Wing, waardoor de Chinese topman de controle verliest over zijn Nexperia-aandelen. De Ondernemingskamer wijst oud-NXP'er Guido Dierick aan als tijdelijk bestuurder, het beheer van de aandelen gaat naar advocaat Arnold Croiset van Uchelen.

Voor buitenstaanders, en zeker voor Beijing, ogen de ingreep van de rechter en de maatregel van de Nederlandse minister als een gecoördineerde coup onder druk van de Amerikanen. Economische Zaken probeert China uit te leggen wat er aan de hand is, maar de Chinese reactie is hard. Op 4 oktober legt Beijing een exportverbod op aan alle activiteiten van Nexperia in China. Daardoor kan de fabriek in Dongguan geen chips meer uitvoeren.

China laat zich niet langer ringeloren door de VS of door Nederland. Zoals een Chinese diplomaat tegen NRC zei: „We ageren niet, maar we reageren wel. En snel.”

DEEL 8: DE BREUK
Nexperia in tweeën gesplitst

De karakteristieke knik inde gevel van Nexperia's Nijmeegse hoofdkantoor heeft een hoek van 8 graden. Architect Francesco Veenstra, de bedenker, noemt het „een verbindend en uitnodigend gebaar”. Van de ene op de andere dag prikt zijn ontwerp op alle voorpagina's: Nexperia is wereldnieuws.

Wing is definitief aan de kant geschoven. Op 7 oktober bevestigt de Ondernemingskamer de eerdere beschikking, na een zitting in Amsterdam waarbij de advocateteams van beide partijen aanwezig zijn. Op 12 oktober meldt Wingtech via sociale-media platform WeChat dat het bedrijf slachtoffer is van „excessieve inmenging” en „discriminatie van bedrijven met Chinese investeerders”. Het bericht laat achterwege dat de topman werd geschorst wegens mismanagement, omdat hij volgens zijn collega's geld van Nexperia wilde gebruiken om WingSkySemi te redden.

De WeChat-post verdwijnt na korte tijd, maar het Nexperia-nieuws raast al door China. Het leidt tot grote verontwaardiging bij beleggers in Wingtech en Chinese ondernemers met belangen in Europa, die op sociaal netwerk Xiaohongshuhun gal spuwen. Ze vrezen dat hun bedrijven gekaapt worden door de „Hollandse VOC-piraten”, en noemen Nederland een schoothondje van Amerika. Omdat zowel Karremans als de Ondernemingskamer hun besluiten in eerste instantie niet openbaar maken, blijft de echte aanleiding lang onbekend.

Ook in Europa krijgt Karremans kritiek: hij had over zo'n gevoelig onderwerp eerst moeten overleggen met Brussel en Berlijn. De Duitse auto-industrie kan immers niet zonder chips, en zeker niet zonder die van Nexperia.

LEES VERDER OP PAGINA 14

REACTIE
WINGTECH

Het is van belang dat het wettelijke eigendomsrecht van een onderneming gerespecteerd wordt. De kernoorzaak van het incident is actieve aansturing en bewuste interventie door de CEO, Wing, die afspraken zou schenden of zich schuldig zou hebben gemaakt aan vermeend wanbeheer.

Tot op heden heeft de minister geen bewijzen aangedragen voor de claims tegen Wingtech. Wingtech weerspreekt de beschuldigingen met klem en ziet een volgende zitting van de Ondernemingskamer met vertrouwen tegemoet, omdat dan feiten aan bod zullen komen die tijdens de haastige tijdelijke ex parte-beschikking in oktober niet zijn ingebracht door Nexperia B.V. noch door de minister.

WingSkySemi, het bedrijf dat op diverse plekken in het artikel aan bod komt, is specifiek opgericht voor Nexperia. Tussen Nexperia en WingSkySemi is een duurzame samenwerkingsrelatie opgebouwd en alle relevante afspraken zijn goedgekeurd door het management van Nexperia en toezichhouders.

— VERVOLG VAN PAGINA 13

In werkelijkheid rekende Karremans niet op zo'n heftige reactie van China. Hij hoopte met een stille ingreep de levering van chips aan Europese automakers veilig te stellen. Er was al lang overleg met Duitsland over de toekomst van Nexperia, maar in de week voor de ingreep probeerde EZ het kringetje zo klein mogelijk te houden, om lekken te voorkomen.

Het Chinese handelsministerie MOFCOM stelt zich hard op: als autofabrikanten last krijgen van de chiptekorten, dan is dat de schuld van Nederland. Het duurt niet lang of automakers waarschuwen voor productiestops door chiptekorten, de Duitse merken en hun toeleveranciers als eerste. De prijzen voor chips schieten omhoog, als ze al leverbaar zijn.

Wereldleiders

Ook de machtigste personen op aarde buigen zich over Nexperia. Op 30 oktober schudden Donald Trump en Xi Jinping elkaar de hand als ze het kleine gebouw van de Koreaanse luchtmacht op vliegveld Gimhae verlaten. De wereldleiders hebben net onderhandeld over sojabonen, gallium en zeldzame aardmetalen. Het ging ook over

industrierijst, de kleine chips die Nexperia in China maakt.

Trump bracht de Nexperia-kwestie ter sprake op aandringen van de Amerikaanse autoindustrie. *America* is zoals altijd *first*, maar ook Berlijn en Tokio belden naar Washington om te waarschuwen voor chiptekorten: automakers in die landen hebben fabrieken in de VS, met tienduizenden Amerikaanse medewerkers.

De grootmachten drukken de pauzeknop in van hun handelsoorlog. China schorst de beperkingen op zeldzame aardmetalen en de Amerikanen zetten hun Affiliates Rule in de ijskast. BIS had intussen al een uitzondering voor Nexperia geregeld, omdat Wing door de gerechtelijke beslissing voorlopig buitenspel staat.

Op vrijdagmiddag 31 oktober houdt Hen-na Virkkunen een online spoedoverleg met Nexperia. Zij is de eurocommissaris die over technologiebeleid gaat. Maar ze weet niet wat er uit het overleg tussen Trump en Xi is gerold - in hun onderhandelingen zijn Brussel en Den Haag niet gekend. In Europa overheerst de verbazing dat autofabrikanten geen goede back-up hebben voor Nexperia. En het trieste besef daalt in dat de EU, die graag wat autonoom zou zijn, zelfs voor de allersimpelste chips niet zonder China kan.

Het Witte Huis meldt op 1 november dat

China de uitvoer van *critical legacy chips* van Nexperia weer toestaat. In de praktijk moeten bedrijven daarvoor een aanvraag indienen, waardoor China kan bepalen welk land of welk bedrijf voorrang krijgt.

Zodra China de leveringen mondjesmaat hervat, biedt dat een opening om de verhoudingen tussen Nederland en China te normaliseren. Karremans laat blijken dat hij zijn noodwet wil schorsen zodra de chips weer binnenkomen. Maar de minister wekt irritatie op - niet alleen bij de Chinezen, maar ook bij Nederlandse diplomaten - als hij de Britse krant *The Guardian* vertelt dat hij het „allemaal zo weer zou doen” in deze „economische thriller”, waarin hij zelf een hoofdrol speelt. Een te zelfverzekerde toon helpt niet om de diplomatieke kou uit de lucht te halen.

Pas als een delegatie topambtenaren van EZ en BZ voor overleg naar China is afgereisd, trekt Karremans de noodwet in. Maar Nexperia's probleem is daarmee niet opgelost.

Scheuring

Zo ragfijn als een waferin losse chips wordt gezaagd, zo ruw is Nexperia in tweeën gekleefd.

Na de uitspraak van de Ondernemingskamer verklaart de Chinese tak zichzelf onafhankelijk van het hoofdkantoor Nexperia

BV. De fabriek in Dongguan staat niet meer onder controle van Nijmegen en verkoopt de chips rechtstreeks, niet meer via het internationale distributiecentrum in Hongkong. Afrekenen kan alleen in renminbi.

Deze breuk doet aan beide kanten pijn: zowel Nexperia-Dongguan als de fabriek in Hamburg draait niet op volle kracht, en nu gaan er geen nieuwe wafers rechtstreeks meer naar Dongguan. Grote automakers kopen nog wel wafers in Hamburg, om die daarna zelf naar Dongguan te verschepen. Kleinere klanten dreigen vast te lopen, want het chiptekort is nog niet opgelost: autofabrikant Honda legt daarom in januari de productie in China en Japan een paar dagen plat. In een interview met *Bloomberg* wijt Wingtech-voorzitter Ruby Yang dit chiptekort aan het gebrek aan nieuwe wafers uit Europa. Ze stelt ook dat EZ en Nexperia samenwerken om het bedrijf los te weken van Wings holding Wingtech.

Misschien voelden de eerste dagen na de breuk op het Nijmeegse hoofdkantoor even als die eerste bevrijdingsdag in februari 2017, toen Nexperia loskwam van NXP. Maar voor medewerkers is het pijnlijk dat ze collega's met wie ze vroeger nauw samenwerkten, opeens moeten mijden. Ingewikkeld ook, omdat sommige lijntjes nog niet doorgeknipt zijn. Zo gaan er nog mosfet-chips uit

de Filipijnen naar Chinese klanten - die tak levert het grootste deel van de Nexperia-omzet.

De *chief corporate affairs* Jean-Pierre Kempeneers maakt sinds november geen deel meer uit van Nexperia, wegens ‘verschil in inzicht’, zoals dat heet. Het is een van de gevolgen van de scheuring die zich voltrekt na de tumultueuze week, eind september. Sommige afdelingen in Europa maken zich zorgen over reorganisaties nu het bedrijf in zwaar weer zit. „Als we niet binnen twee maanden normaal produceren, verliezen we het gros van onze klanten”, zegt een manager. En het zure is: nu de chipmarkt na een langdurige dip weer aantrekt, zou Nexperia eigenlijk op volle toeren kunnen draaien.

‘Compleet gestoord’

Al is de radiostilte tussen beide kampen doorbroken, het schisma lijkt uit te lopen op een blijvende breuk. Over en weer klagen de partijen elkaar aan wegens financiële geschillen, terwijl klanten wachten op hun dagelijkse portie kippenvoer en rijst.

Nexperia BV heeft geld nodig om de bestaande uitbreidingsplannen in Maleisië te versnellen en zo druk van de ketel te halen in de auto-industrie. Dat vergt extra financiering van investeerders of banken.

In Zuid-Korea spraken de **Chinese president Xi en de Amerikaanse president Trump** over voedsel, grondstoffen én chips.
FOTO ANDREW HARNIK/ GETTY

Nexperia China zoekt naar alternatieve waferleveranciers om Dongguan te blijven voeden. Met WingSkySemi, en nog wat andere Chinese spelers, hoopt Wingtech de nationale auto-industrie te bedienen. Dat past in China's streven om de afhankelijkheid van buitenlandse autochips in sneltreinvaart af te bouwen. Straks is het dus *China plus one*, van twee verschillende Nexperia's, één in Europa en één in China. Twee partijen die elkaar het leven zuur maken. „Compleet gestoord”, verzucht een manager, „dit is de meest bizarre situatie waarin ik ooit beland ben.”

Wing eist de controle terug over Nexperia BV, door in beroep te gaan tegen de uitspraak van de Ondernemingskamer. Het was geen eerlijk proces, stellen zijn advocaten, omdat Wing amper tijd kreeg om te reageren. Ze vinden ook dat Karremans zijn claims moet bewijzen. Er wacht nog een vervolgzitting, waar beide partijen hun zegen zullen doen. Deze juridische strijd kan maanden duren, jaren zelfs.

Amerikaanse bureaucratie

In Dongguan is de eeuwigdurende film met chips weer met horten en stoten op gang gekomen. Inmiddels weet iedereen dat de chips van Nexperia, hoe klein en simpel ook, net zo onmisbaar zijn als zeldzame aardmetalen. China heeft laten zien dat het niet terugschrikt om de toegang tot zulke grondstoffen als economisch wapen in te zetten. Ook niet als dat leidt tot internationale verontwaardiging.

De diplomatieke crisis die ontstond na de ingreep van de Nederlandse minister, maakte het voor Nexperia lastig om de breuk te lijmen en de toevoerketens te herstellen. Maar Karremans' interventie kwam niet tot stand na een goed getimed een-tweetje met de Amerikanen; Nederland botste juist op de Amerikaanse bureaucratie en die bleek niet meer terug te draaien.

De VS schiepen met hun verregaande Affiliates Rule wel de omstandigheden waardoor Wing zijn opties in het Westen zag slinken. Waarschijnlijk had Nexperia met exportrestricties kunnen blijven draaien, maar het is onzeker of alle klanten dan hadden willen blijven.

Wing was al getergd door het verplicht afstoten van de fabriek in Newport, de blokkade van de Duitse subsidie in Hamburg en de gedwongen verkoop van negen ondernemingen, nadat Wingtech op de Entity List werd gezet. Hij wilde Nexperia niet loslaten en verstevigde daarom zijn grip erop, in plaats van verantwoordelijkheden af te stoten.

EZ probeerde Nexperia te beschermen tegen de exportban. Tot op het laatste moment zocht het ministerie naar een oplossing met Wing. Karremans zag zich genoodzaakt in te grijpen nadat Wing zijn Europese managers ontsloeg en de bankvolmachten veranderde. Dat stond haaks op zijn eerdere toezeggingen aan EZ over een nieuwe bestuursstructuur.

Een ridderorde zit er waarschijnlijk niet meer in voor Wing. De geschorste topman heeft zich ook nog niet in het openbaar vertoond en het is onbekend of hij in China of in de VS verblijft, of ergens daartussenin. „Wing is een opportunist”, zegt een Nexperia-manager. Een ondernemer die zijn kans greep, maar zijn droom om een mondiale speler te worden in duigen zag vallen.

De wereld heeft geen plek meer voor globalisten.

COLOFON

Mediahuis NRC BV
Hoofdredacteur:
Patricia Veldhuis
Algemeen directeur:
Dominic Stas

Redactie
Vragen, opmerkingen of suggesties?
Mail naar **redactie@nrc.nl** of ga naar **nrc.nl/contact**.
Postadres: Postbus 20673, 1001 NR Amsterdam, t.a.v rubriek, redactie of persoon.
T: **020 - 753 3000** (algemene nummer)

Ingezonden brieven
Reageren op artikelen? Stuur maximaal 250 woorden naar **opinie@nrc.nl**. Vermeld naam, adres en tel. nummer.

Advertenties
T: **020 - 755 3049**,
E: **sales@nrc.nl**,
W: **adverteren.nrc.nl**

Familieberichten
T: **020 - 755 3052**
E: **familieberichten@nrc.nl**

NRC Webwinkel
E: **klantenservice@nrcwebwinkel.nl**

Bezorging en abonnementen
Wij streven ernaar NRC te bezorgen voor 7.00 uur, op zaterdag voor 9.00 uur.
W: **nrc.nl/service**,
T: **088-572 0572** (ma-vr 8.00-17.00, za 9.00-13.00)

Omgang persoonsgegevens
Mediahuis NRC BV legt van abonnees en gebruikers van online dienstverlening gegevens vast voor de uitvoering van een (abonnee)overeenkomst en/of het verlenen van diensten. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten van Mediahuis NRC BV (zie ook **nrc.nl/privacyverklaring**). Afmelden kan via **privacy@nrc.nl**.

Auteursrecht
© NRC, 2025. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Mediahuis NRC BV c.q. de betreffende auteur. Zie voor de volledige tekst: **nrc.nl**

Zo leest u de
NRC waardering

- buitengewoon
- zeer goed
- goed
- matig
- zwak

Detachering • Recruitment • Tech Solutions

Druk jouw stempel op morgen

Zet je volgende carrièrestap met YER

Internationaal Accountmanager

Bedrijf

De ZakkenCentrale, anno 1917, is een specialist in duurzame verpakkingsoplossingen, zoals big bags, liners, folies, netten en labels. Met een typisch Rotterdams karakter, wereldwijde leveringen en focus op innovatie staan ze voor betrouwbaarheid, vakmanschap en toekomstgericht ondernemen.

Functie

Als Internationaal Accountmanager beheer je relaties en werf je nieuwe klanten in Europa. Je leidt het volledige salesproces, verkoopt diverse producten, bezoekt beurzen, werkt samen met interne teams en rapporteert aan de Managing Director.

Locatie: Rotterdam / **Ervaring:** +5 jaar / **Sector:** Wholesale / **Opleiding:** Hbo / **Voorwaarden:** Aantrekkelijke voorwaarden

Contactpersoon YER

Céline Landman, +31 6 293 414 25

Business Analyst

Bedrijf

Credit Life is een gespecialiseerde verzekeraar in Nederland die zekerheid biedt bij arbeidsongeschiktheid, werkloosheid en overlijden. Het bedrijf werkt samen met banken en financiële dienstverleners om klanten te beschermen tegen onverwachte inkomensverlies.

Functie

Als Business Analyst bij Credit Life verbind je processen, mensen en technologie. Je optimaliseert processen, specificeert oplossingen, begeleidt implementaties en vertaalt innovaties naar verbeteringen, met directe invloed op projecten en snel resultaat.

Locatie: Amstelveen / **Ervaring:** 3-5 jaar / **Sector:** Insurance / **Opleiding:** Hbo / **Voorwaarden:** Uitstekende arbeidsvoorwaarden

Contactpersoon YER

Ernestine Simonis, +31 6 292 390 25

Business Development Nederland

Bedrijf

BLANCO is een internationaal familiebedrijf met ruim 1.500 medewerkers en een sterke reputatie in premium keukenoplossingen. Vanuit het Duitse hoofdkantoor combineren ze innovatie, kwaliteit en design voor het midden- tot hogere segment.

Functie

Als Business Development Manager bouw jij de Nederlandse markt op. Jij verbindt keukenretail, fabrikanten en e-commerce, ontwikkelt strategie en opent nieuwe kanalen. Ben je succesvol? Dan groei je door naar Country Manager Nederland, inclusief vestiging, team en P&L-verantwoordelijkheid.

Locatie: Nederland/hybride / **Ervaring:** +5 jaar / **Sector:** Wholesale / **Opleiding:** Hbo / **Voorwaarden:** € 85.000 - € 120.000 OTE/jaar

Contactpersoon YER

Kim Steenkamp, +31 6 515 278 12

Commercieel Manager

Bedrijf

Normec van Empel is een toonaangevende speler in inspecties en adviesdiensten voor elektrische en werktuigbouwkundige installaties.

Functie

Als Commercieel Manager ben jij de motor achter commerciële groei. Je bouwt een proactieve salescultuur, leidt accountmanagers en sluit strategische deals. Door coaching en performance management realiseer je omzetgroei, marges en klantimpact. Samen met het MT vorm je strategie en borg je commerciële excellentie. Jij transformeert ambitie naar meetbare resultaten en versterkt langdurige relaties.

Locatie: Landelijk / **Ervaring:** +5 jaar / **Sector:** Installatietechniek / **Opleiding:** Hbo / **Voorwaarden:** Uitstekende arbeidsvoorwaarden

Contactpersoon YER

Dagmar Schenkel, +31 6 292 391 76

Scan de QR-code en
bekijk alle vacatures
yer.nl/nrc

YER. Al bijna 40 jaar specialist in topfuncties binnen het hogere segment

YER ambitions in motion